

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI

ÇANAKKALE İL MERKEZİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN
YAYGINLIĞININ ARAŞTIRILMASI, RİSK FAKTÖRLERİ İLE RUHSAL
DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

UZMANLIK TEZİ

Dr. Yağmur DUVA

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Demet GÜLEÇ ÖYEKÇİN
Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞAHİN

Çanakkale/2019

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI

ÇANAKKALE İL MERKEZİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN
YAYGINLIĞININ ARAŞTIRILMASI, RİSK FAKTÖRLERİ İLE RUHSAL
DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

UZMANLIK TEZİ

Dr. Yağmur DUVA

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Demet GÜLEÇ ÖYEKÇİN
Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞAHİN

Çanakkale/2019

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

Ruh Sağlığı ve Hastalıkları uzmanlık
çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından
Dr. Yğmur DUVA'ın Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 31.1.2019

TEZ KONU BAŞLIĞI

Çanakkale İl Merkezinde Kadına Yönelik Şiddetin Yayılgılığının
Saptanması, Risk Faktörleri ile Ruhsal Dayanılmaz Arayındaki
İlişinin İncelenmesi

Tez Danışmanı:

Dr. S. S. S. Üyesi Bozalan Şahin
Doç. Dr. Demet Güleç Oğuzcan

Tez Jürisi Üyeleri:
Adı Soyadı

İmzası

Dr. Erhan Akinci

Doç. Dr. Murat BEYAZKÖZ

Dr. Ali Emre Senlik

ONAY:

Bu tez Anabilim/Bilim Dalı Akademik Kurulunca belirlenen yukarıdaki
jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Fakülte Yönetim
Kurulunun 13/02/2019 tarih ve 105/01 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Tamer DEMİR
Dekan

Dekan

T.C. Sağlık Bakanlığı

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

ÇANAKKALE İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - ÇANAKKALE
ÖZEL TEŞHİS VE TEDAVİ, ÖZEL AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI,
ÖZEL YATAKLI VE SAĞLIK MESLEKLERİ BİRİMİ
14/06/2018 11:19 - 18231034 - 604.02.99 - E.422

00071068003

Sayı : 18231034-604.02.99
Konu : Tez Çalışması

Sayın Dr.Yağmur DUVA

İlgi:08/06/2018 tarihli dilekçeniz.

İlgi tarihli dilekçeniz ve ekleri ile Müdürlüğümüze gönderilen "*Çanakkale İl Merkezinde Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığının Saptanması, Risk Etkenleri ile Ruhsal Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" konulu çalışmayı Çanakkale İl merkezine bağlı Aile Sağlığı Merkezlerinde yapma talebiniz Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır.
Dr. Ali TAŞÇI
İl Sağlık Müdürü

Sağlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü
Faks No:02862170074

e-Posta:gulseminalpaslan@saglik.gov.tr İnt.Adresi: canakkaleism.saglik.gov.tr

Bilgi için:Gülsemin ALPASLAN
Unvan:EBE

Telefon No:0 (286)217 11 58/1254

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 5ee55bd0-516b-4a3d-94e6-9bb919723459 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Yolumu çizme sürecimde emeğini alsa esirgemeyen, bilgisini ve tecrübesini aktarmak için zorlu süreçlerde dahi son derece verici olan, tez sürecimdeki desteği için ayrıca minnettar olduğum tez danışmanım Doç. Dr. Demet Güleç Öyekçin'e,

Zorlu süreçlerde dahi desteğinin varlığını bildiğim tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Başak Şahin'e,

Tezin hazırlanması ve sonrasındaki emeği için Prof. Dr. Coşkun Bakar'a,

Her biriyle deneyimlediklerimle iyi bir hekim olma yolunda kendime çıkarımlarda bulunduğum Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyeleri ve asistan hekimlerine,

Asistan hekimlik sürecimde ve Çanakkale'deki yaşamımda varlıkları için Yeliz, Emrah, Çiler, Neslihan ve Cihan'a, ayrıca tez sürecimde kahrımı çektiği için Buse'ye,

Özgür olmanın ve özgür düşünmenin kıymetini çocukluğumda dahi bilmeme vesile olan, koşulsuzca yanımda oldukları için sevgili aileme

Teşekkür ederim.

Dr. Yağmur DUVA

Ocak 2019

ÖZET VE ANAHTAR KELİMELELER

Amaç: Kadına yönelik şiddet, kadında fiziksel, ruhsal ya da cinsel hasarla sonuçlanma olasılığı olan her türlü davranıştır. Kadına yönelik şiddet türleri fiziksel, cinsel, ekonomik ve ruhsal (duygusalsözel) olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de yapılmış büyük örneklemlerli çalışmalarda kadına yönelik şiddetin yaygınlığı türlerine göre fiziksel %12-43, cinsel %9-15, ekonomik %30-40 ve ruhsal % 13-44 olarak saptanmıştır. Çalışmalarda kadına yönelik şiddet ile ilişkili faktörler olarak düşük gelir durumu, düşük eğitim durumu, evliliğin zorla/görücü usulü olması, çocuklukta şiddete maruz kalma ya da şiddete şahit olma, şiddetin kadın tarafından kabul edilir olması; partnerin düşük eğitim durumu, çocuklukta şiddete maruz kalmış ya da şahit olmuş olması ve alkol kullanım varlığı gösterilmiştir. Ruhsal dayanıklılık bireyin hayatının her aşamında olumsuzluklara rağmen ruhsal sağlıklarını geliştirmesini, sürdürmesini ya da yeniden kazanmasını sağlayan çoklu faktörlerin etkili olduğu dinamik bir süreçtir. Ruhsal dayanıklılık ile ilişkili faktörler içsel/dışsal ve koruyucu/olumsuz etkileyen olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı Çanakkale il merkezinde kadına yönelik şiddetin yaygınlığını belirlemek, ilişkili faktörleri saptamak, şiddet ve ilişkili faktörler ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Çanakkale il merkezinde aile sağlığı merkezine başvuran gönüllü 348 kadın çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanmış sosyodemografik veri formu ve kadına yönelik şiddet formu kadınlarla yüzyüze görüşme yöntemi ile doldurulmuştur, Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği öz bildirim şeklinde doldurmaları istenmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalar yapılmış ve Binary Backward, Enter ve Multimodal Lojistik Regresyon modelleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalmış kadınların oranı %35,7, halen şiddete maruz kalmakta olan kadınların oranı ise %4,2 olarak saptandı. Şiddet türlerine göre yaygınlık fiziksel %32,5, cinsel %6,9, ekonomik %18,8 ve ruhsal (sözel/duygusal) %43,2 olarak bulundu. Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puan ortalaması $131,8 \pm 17,6$ ’du. Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumunun; çocuklukta aile içi şiddete şahit olma ile 4,78 kat, partnerin

çocuklukta şiddete maruz kalmış olması ile 6,88 kat, partnerin alkol kullanım varlığı ile 2,35 kat arttığı; ayrıca erişkinlikte şiddete maruz kalma durumunu partnerin çocuklukta şahit olması ile 5,82 kat artırdığı saptandı. Yaş ve eğitim düzeyinin ruhsal dayanıklılık ile pozitif, erişkinlikte şiddet görme ve yalnız yaşama durumunun ise negatif ilişkili olduğu bulundu.

Tartışma ve Sonuç: Kadına yönelik şiddet tüm dünyada oldukça sık görülen önemli bir halk sağlığı sorunu ve insan hakları ihlalidir. Çalışmamızda kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, Türkiye’de yapılmış diğer çalışmaların sonuçları ile benzer bulunmuştur. Çocuklukta aile içi şiddete maruz kalmış/şahit olmuş olma ve partnerin çocuklukta şiddete maruz kalmış olmasının şiddet riskini artırıyor olması, Bandura’nın Sosyal Öğrenme Teorisi ile açıklanabilir. Partnerin alkol kullanım varlığının şiddet riskini artırıyor olması, bazı bireylerde alkol kullanımı sonucu disinhibisyon, bua bağlı davranışları denetleyememe ve şiddet davranışında artış ile ilişkili olabilir. Çalışmamızda saptanan şiddete maruz kalma öyküsü olan kadınlardaki daha düşük ruhsal dayanıklılık puanları, bu kadınların bir kısmının halen şiddete maruz kalmakta olması ve bu nedenle etkili baş etme becerileri kullanamamaları ya da geliştirememeleri nedeni olabilir. Ancak ruhsal dayanıklılık çoklu faktörlerden etkilenen dinamik bir süreçtir; bu nedenle şiddet ve ilişkili faktörler ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkinin aydınlatılabilmesi için ruhsal dayanıklılık ile ilişkili diğer faktörlerin de birlikte değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, kadına yönelik partner şiddeti, şiddet ile ilişkili faktörler, ruhsal dayanıklılık, ruhsal dayanıklılık ile ilişkili faktörler

ABSTRACT AND KEYWORDS

Objective: Violence against women is any kind of behavior that may result in physical, mental or sexual damage to women. The types of violence against women are considered to be physical, sexual, economic and psychological/verbal/emotional. The prevalence of forms of violence against women based on big-sampled studies conducted in Turkey were found 12-43% of physical, 9-15% of sexual, 30-40% of economic and 13-44% of psychological. In the studies, the low income situation, low education status, forced marriage, being exposed or witnessed violence in childhood, accepting violence by women; the partner's low educational status, partner's being exposed to or witnessed violence in childhood and the presence of alcohol use of partner have been found as factors related to domestic violence against women. Psychological resilience is a dynamic process in which an individual has multiple factors that enable person to develop, maintain or regain his or her mental health in spite of negativities in every stage of the life. Factors associated with psychological resilience are evaluated as internal/external and protective/negative. The aim of this study was to determine the prevalence of violence against women in Çanakkale city center, to determine related factors and to investigate the relationship between violence-related factors and psychological resilience.

Method: 348 female volunteers who applied to the primary health centers in Çanakkale city center were included in the study. The sociodemographic data form and the violence against women form prepared by the researchers were filled with face to face interviews with women, and the Resilience Scale for Adults was asked to fill in the self-report form. Intergroup comparisons were made and analyzed with Binary Backward, Enter and Multimodal Logistic Regression models.

Results: The percentage of women who were exposed to violence at a time of life was 35.7% and the rate of women who were still exposed to violence was 4.2%. The prevalence of forms of violence against women was 32.5% of physical, 6.9% of sexual, 18.8% of economic and 43.2% of psychological (verbal/emotional). The mean total score of the Resilience Scale for Adults was

131.8 ± 17.6. Life-long exposure to violence was increased by 4.78 times when woman was exposed domestic violence in childhood; 6.88 times when the partner was exposed to violence in childhood; 2.35 times with the presence of alcohol use of partner. In addition, exposure to violence in adulthood increased by 5.82 times when the partner witnessed domestic violence in childhood. It was found that age and education level were in positive relationship with psychological resilience while to be exposed violence in adulthood and living alone were negatively related.

Discussion and Conclusion: Violence against women is an important public health problem and a violation of human rights. In our study, the prevalence of violence against women were similar with the results of other studies conducted in Turkey. The fact that being exposed to violence or witnessed to domestic violence in childhood and that partner's exposure to violence in childhood increases the risk of violence against women may be explained by Bandura's Social Learning Theory. The fact that the partner's alcohol use presence increases the risk of violence against women may be related to the disinhibition because of alcohol use in some individuals, the inability to control behaviors and the increase in violent behavior. In our study, women with a history of exposure to violence had lower psychological resilience scores in consequence of that some of whom were still exposed to violence, and were therefore unable to use or develop effective coping skills. However, psychological resilience is a dynamic process affected by multiple factors; therefore, research is needed to evaluate the relationship between violence-related factors and psychological resilience together with other factors associated with psychological resilience.

Key Words: Violence against women, partner violence against women, factors related to violence, psychological resilience, factors related to psychological resilience.

İÇİNDEKİLER

ÖZET VE ANAHTAR KELİMELER.....	vi
ABSTRACT AND KEY WORDS.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
KISALTMALAR.....	xiii
ŞEKİLLER.....	xiv
TABLolar.....	xv
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 Şiddet Kavramı.....	4
2.1.1 Şiddetin Tanımı.....	4
2.1.2 Şiddet Türleri.....	4
2.2 Kadına Yönelik Şiddet Kavramı.....	5
2.2.1 Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı.....	5
2.2.2 Kadına Yönelik Şiddetin Türleri.....	6
2.3 Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı.....	9
2.3.1 Dünyada Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı.....	9
2.3.2 Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı.....	12
2.4 Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri.....	15
2.5 Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum ve Algı.....	20
2.6 Ruhsal Dayanıklılık Kavramı.....	23
2.6.1 Ruhsal Dayanıklılığın Tanımı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler.....	23
2.6.2 Şiddet ve Ruhsal Dayanıklılık İlişkisi.....	30

3. YÖNTEM VE GEREÇLER.....	33
3.1 Etik İzin.....	33
3.2 Örneklem Seçimi.....	33
3.3 Çalışmaya Alım Ölçütleri.....	34
3.4 Çalışmadan Dışlanma Ölçütleri.....	35
3.5 Veri Toplama Araçları.....	36
1.Sosyo-Demografik Veri Formu	
2. Kadına Yönelik Şiddet Formu	
3. Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Türkçe Formu	
3.6 Uygulama.....	36
3.7 İstatistiksel Analiz.....	37
4. BULGULAR.....	39
4.1 Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri.....	39
4.2 Katılımcıların Eşlerinin Tanımlayıcı Özellikleri.....	41
4.3 Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumu	43
4.3.1. Katılımcıların Yaşam Boyu Şiddete Maruz Kalma Durumu..	43
4.3.2 Katılımcıların Şiddet Türüne Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	45
4.4 Katılımcıların Şiddete İlişkin Düşünce, Davranış ve Tutumlarının Dağılımı.....	51
4.5 Katılımcıların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanları.....	53
4.6 Sosyodemografik Verilere Göre Katılımcıların Yaşam Boyu Şiddet Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması.....	54
4.7 Partnerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Katılımcıların Partner Şiddetine Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması.....	67

4.8 Partner Şiddetinin Evliliğin Gerçekleşme Şekline Göre Karşılaştırılması.....	72
4.9 Katılımcıların Şiddet Algısının Değerlendirilmesi.....	75
4.10 Katılımcıların Sosyodemografik Verilerine Göre Şiddet ile İlişkili Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılması.....	78
4.11 Katılımcıların Sosyodemografik Verilerine Göre Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	86
4.12 Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	99
4.13 Regresyon Analizleri.....	120
5. TARTIŞMA.....	124
5.1 Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı, Kadına Yönelik Şiddet ile İlişkili Turum ve Davranışlar, Kadına Yönelik Şiddet ile İlişkili Risk Faktörleri.....	124
5.2 Ruhsal Dayanıklılık ile İlişkili Faktörler, Kadına Yönelik Şiddet ve Ruhsal Dayanıklılık İlişkisi.....	130
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	134
7. KAYNAKLAR.....	135
8. EKLER.....	146
EK-1 Gönüllü Bildirir Onam Formu	
EK-2 Sosyodemografik Veri Formu	
EK-3 Kadına Yönelik Şiddet Formu	
EK-4 Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği	

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BAAK	: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu
BM	: Birleşmiş Milletler
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EDÖ	: Ego Dayanıklılık Ölçeği
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

ŞEKİLLER

Şekil 1: Partner şiddetine uğrayan kadınlarda ruhsal dayanıklılığı etkileyen faktörler.....31

Şekil 2: Evrenin Bilindiği Durumlarda Evren Oranı Tahmin Etmek İçin Örneklem Büyüklüğü Formülü.....33

Şekil 3: Ulaşılan örneklemin mahallelere ve beldelere göre dağılımı.....34

TABLolar

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı.....	39
Tablo 4.2. Katılımcıların evlilik durumları.....	41
Tablo 4.3. Katılımcıların eşlerinin tanımlayıcı özellikleri.....	42
Tablo 4.4. Katılımcıların şiddete maruz kalma durumu.....	44
Tablo 4.5. Katılımcıların fiziksel şiddete maruz kalma durumu	45
Tablo 4.6. Katılımcıların cinsel şiddete maruz kalma durumu.....	47
Tablo 4.7. Katılımcıların ekonomik şiddete maruz kalma durumu.....	49
Tablo 4.8. Katılımcıların ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kalma durumu.....	50
Tablo 4.9. Katılımcıların şiddete ilişkin düşünceleri, davranış ve tutumlarının dağılımı.....	51
Tablo 4.10. Katılımcıların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanları.....	53
Tablo 4.11. Eğitim durumuna göre grupların yaşam boyu şiddet maruz kalma durumunun şiddet türlerine göre karşılaştırılması.....	55
Tablo 4.12. Medeni duruma göre grupların yaşam boyu şiddete maruz kalma durumunun karşılaştırılması.....	57
Tablo 4.13. Yaşadığı yere göre grupların yaşam boyu şiddete maruz kalma durumlarının karşılaştırılması.....	58
Tablo 4.14. Ailenin toplam gelir durumuna göre grupların şiddete maruz kalma durumlarının karşılaştırılması.....	60
Tablo 4.15. Eğitim düzeyine göre grupların partnerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	62
Tablo 4.16. Eğitim düzeyine göre grupların ebeveynlerinden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	63

Tablo 4.17. Eğitim düzeyine göre grupların partnerleri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	64
Tablo 4.18. Yaşadığı yere göre grupların partnerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	65
Tablo 4.19. Yaşadığı yere göre grupların ebeveynlerinden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	66
Tablo 4.20. Yaşadığı yere göre grupların partner ve ebeveyn dışındaki kişilerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması.....	67
Tablo 4.21. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin partnerlerinin eğitim düzeyinin karşılaştırılması.....	68
Tablo 4.22. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin partnerlerinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumunun karşılaştırması	69
Tablo 4.23. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenler bireylerin partnerlerinin erişkinlikte şiddete maruz kalma durumlarının karşılaştırması.....	70
Tablo 4.24. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin partnerlerinin son bir yılda alkol kullanım durumunun karşılaştırması.....	71
Tablo 4.25. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin partnerlerinin alkol kullanım sıklığının karşılaştırması.....	72
Tablo 4.26. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin evliliği isteme durumuna göre karşılaştırması.....	73
Tablo 4.27. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin evliliğin gerçekleşme şekline göre karşılaştırması.....	74
Tablo 4.28. Katılımcıların fiziksel şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı	
Tablo 4.29. Katılımcıların cinsel şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı	
Tablo 4.30. Katılımcıların ekonomik şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı.....	77

Tablo 4.31. Katılımcıların ruhsal/sözel/duygusal şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı.....	78
Tablo 4.32. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....	79
Tablo 4.33. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı	
Tablo 4.34. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı	
Tablo 4.35. Daha önce fiziksel şiddete uğradığını belirten bireylerde demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddet sonrası tıbbi yardım aldınız mı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....	84
Tablo 4.36. Daha önce şiddete uğradığını belirten bireylerde demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddet sonrası psikolojik/ruhsal yardım aldınız mı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.....	85
Tablo 4.37. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanları.....	87
Tablo 4.38. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçek puanları.....	89
Tablo 4.39. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçek puanları.....	91
Tablo 4.40. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçek puanları.....	93
Tablo 4.41. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanları.....	94
Tablo 4.42. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları.....	96

Tablo 4.43. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanları.....	98
Tablo 4.44. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanları.....	100
Tablo 4.45. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanları.....	103
Tablo 4.46. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçek puanları.....	106
Tablo 4.47. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçek puanları.....	109
Tablo 4.48. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanları.....	112
Tablo 4.49. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları.....	115
Tablo 4.50. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanları.....	118
Tablo 4.51. Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörlerinin incelenmesi	121
Tablo 4.52. Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörlerinin incelenmesi.....	122
Tablo 4.53. Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanının etkileyen değişkenlerin incelenmesi.....	123

1 GİRİŞ VE AMAÇ

Şiddet, her cinsten, her yaştan ve her ırktan bireyin maruz kalabileceği toplumsal bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti, sahip olunan gücün ve iktidarın, fiziksel ya da ruhsal bir yaralanmaya ve kayba neden olacak biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba ya da bir topluma doğrudan ya da dolaylı yolla uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Kadına yönelik şiddet ise DSÖ tarafından cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanır (1).

Aile içi kadına yönelik şiddet, 'partner ya da eski partner tarafından fiziksel, cinsel ya da ruhsal zarara sebep olan davranışlar' olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) raporlarına göre Belçika, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Norveç, Yeni Zelanda, Güney Kore, Kolombiya ve Gine'de aile içi şiddet yaygınlığı sırasıyla %25, %28, %17, %38, %20, %58 ve %67 olarak bildirilmiştir. DSÖ tarafından 10 ülkede (Bangladeş, Brezilya, Etiyopya, Japonya, Namibya, Peru, Samoa, Sırbistan ve Karadağ, Tayland ve Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti) 24000 kadının değerlendirildiği bir çalışmada katılımcıların %15-71'inin eşleri tarafından şiddete maruz kaldığı gösterilmiştir. ABD ve Kanada'daki raporlar, sırasıyla kadınların %34'ü ve %10'unun eşleri veya cinsel partneri tarafından aile içi şiddet gördüğünü belirtmiştir (2). DSÖ'nün yakın tarihli bir sistematik incelemesinden elde edilen verilere göre Güney Doğu Asya'daki kadınların (Hindistan, Maldivler, Sri Lanka, Tayland, Bangladeş ve Timor-Leste), Avrupa'daki, Batı Pasifik'teki ve özellikle Amerika'daki kadınlara kıyasla, yaşam boyu aile içi şiddete maruz kalma durumu sıklığı daha yüksektir (3).

Kadına yönelik şiddet türleri fiziksel, cinsel, ekonomik ve ruhsal (duygusal/sözel) olarak değerlendirilir. Fiziksel şiddet; kadını kontrol etme amacıyla uygulanan fiziksel saldırı, tartaklama, tokat atma, tekmeleme, yumruklama, kesici/delici bir alet ya da silahla yaralama, ölüme yol açma olarak tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet; kadının güç kullanarak cinsel ilişkiye ya da cinsel ilişki sırasında istemediği cinsel davranışları yapmaya zorlanması,

cinselliğin cezalandırma yöntemi olarak kullanılması, kadına cinsel bir nesne gibi davranılması, fuhuşa zorlanması, tecavüz olarak tanımlanır. Ekonomik şiddet; kadının aile gelirinden daha az yararlanması, sağlık hizmetlerine ve eğitime aynı hanedeki erkeklerden daha az ulaşması, çalışmasına engel olunması ya da istemediği işlerde çalışmaya zorlanması, parasının, banka ya da kredi kartının elinden alınması, mal sahibi olmasının ya da para biriktirmesinin engellenmesi, ailenin parasının nasıl harcanacağı konusunda söz sahibi olmaması şeklinde tanımlanmıştır. Ruhsal (sözel/duygusal) şiddet; duygular ve duygusal gereksinimlerin baskı uygulayabilmek amacıyla istismarı, bir yaptırım ya da tehdit aracı olarak kullanılması, kadının görünüşü, yaptıkları, bedeni ile sürekli alay edilmesi ve aşağılanması, sevgi, ilgi, onay gibi ruhsal gereksinimlerinin göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, aşağılama, hakaret, destek alabileceği kurum ve kişilerden uzak tutma, telefonla taciz etme, işyerinde taciz, sokakta takip etme olarak tanımlanır (4).

Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırma Raporu (2015), kadınların %43,9'unun duygusal şiddete, %35,5'inin fiziksel şiddete, %30'unun ekonomik şiddete ve %12'sinin cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Kadınların kurumsal yardıma başvurmadan çevresindeki kişilerden yardım arayışında bulunmalarının yaygın olduğu ancak hukuki haklarını ise tam olarak bilmedikleri gösterilmiştir. Türkiye'deki farklı şehirleri kapsayan ve geniş bir örnekleme (N = 7002) içeren çalışma kadına yönelik aile içi şiddet oranını %28,8 olarak bildirmiştir. Bir başka derleme de 2000-2015 arası yapılan 34 aile içi şiddet çalışması incelenmiş, yaşam boyu genel şiddet yaygınlığı %57,2, sözel şiddet %43,5, duygusal şiddet %33,7, fiziksel şiddet %33,8, ekonomik şiddet %26,8, cinsel şiddet ise %12,3 olarak saptanmıştır. Kadına yönelik aile içi şiddet ile ilişkili etkenler sırasıyla genç yaş, düşük eğitim düzeyi, düşük gelir, işsizlik, sağlık güvencesinin olmaması, kırsal yaşam olarak tanımlanmıştır. Evlilik ilişkili özellikler ise erken yaşta evlilik, geniş aile, istenmeyen/onaylanmayan evlilikler, evlilikten tatminsizlik, birden fazla evlilik yaşama, çok çocuklu olma, ev içinde kalabalık yaşam olarak bildirilmiştir. Sağlıkla ilişkili özellikler ise cinsel/jinekolojik sorunlar, genel sağlık sorunları, psikiyatrik sorunlar, intihar girişimi, fiziksel/duygusal sorunlar, aile içi şiddet öyküsü ve şiddet öyküsü olarak

saptanmıştır (5). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2007-2012 verilerinin incelendiği çalışmada kırsal bölgede yaşayan kadınların kentsel bölgede yaşayanlara göre şiddete uğrama sıklıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. En sık şiddete maruz kalan yaş grubu 45-59 yaş olarak bildirilmektedir. Okuryazar olmayan kadınların eğitimlilere göre, çalışmayanların çalışanlara göre, düşük gelirli olanların orta-yüksek gelirlilere göre yaşamlarının herhangi bir zamanında şiddete uğrama sıklıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (6).

Dayanıklılık 'psikolojik, sosyal, çevresel ve biyolojik faktörlerin etkileşime girerek bireyin hayatın her aşamasında olumsuzluklara rağmen ruhsal sağlığını geliştirmesini, sürdürmesini veya yeniden kazanmasını sağlayan dinamik bir süreç' olarak tanımlanır. Ruhsal dayanıklılık ile ilişkili faktörlerin incelendiği çalışmalarda bireysel, ailesel ve toplumsal koruyucu faktörler ve risk faktörlerinin olduğu vurgulanmaktadır (7).

Bu çalışmanın amacı Çanakkale il merkezinde kadına yönelik şiddetin yaygınlığını belirlemek, ilişkili faktörleri saptamak, şiddet ve ilişkili faktörler ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkiyi incelemektir.

2 GENEL BİLGİLER

2.1 Şiddet Kavramı

2.1.1 Şiddetin Tanımı

Şiddet, her cinsten, yaştan ve ırktan bireyin maruz kalabileceği toplumsal bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti, sahip olunan gücün ve iktidarın, fiziksel ya da ruhsal bir yaralanmaya ve kayba neden olacak biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba ya da bir topluma doğrudan ya da dolaylı yolla uygulanması olarak tanımlamaktadır (1).

Türk Dil Kurumu tarafından şiddetin sözlük karşılığı “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik; hız; bir hareketten doğan güç; karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma; kaba güç; duygu veya davranışta aşırılık” olarak tanımlanmıştır (8).

Nedeni veya türü fark etmeksizin, şiddet kavramının temelinde bir güç dengesizliği yer almaktadır. Şiddet, güçlünün güçsüz üzerinde egemenlik kurma, isteklerini kabul ettirme baskısı üzerine kurulu, dengelerin bozulduğu, yaşamın tehdit edildiği bir davranış olarak, toplum sağlığını olumsuz etkilemektedir (9).

2.1.2 Şiddet Türleri

Dünya Sağlık Örgütü (2002), şiddet ve sağlık üzerine dünya raporunda, şiddet davranışlarını şöyle sınıflandırmaktadır:

a. Kendine Yöneltilmiş Şiddet: Kendine yöneltilmiş şiddet, intihar davranışı ve kendine zarar verme olarak ikiye ayrılmaktadır.

b. Kişiler Arası Şiddet: İki kategoride incelenebilir. İlki aile ve yakın kişilerle ilgili ve genellikle evde olan şiddettir. İkincisi ise toplumda tanındık ya da yabancılardan olan şiddettir. Kişiler arası şiddetin doğası fiziksel, cinsel ve psikolojik olabilir.

c. Kolektif Şiddet: Sosyal, ekonomik ve politik olmak üzere kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Planlı ve belirli bir sosyal amaç çerçevesinde oluşturulan şiddet kolektif şiddettir ve organize gruplarca yapılan nefret suçları, terörist saldırıları, suç örgütlerince yapılan suçları içerir (1).

DSÖ'nün 2002 yılında yayınladığı raporda şiddet ayrıca; çocuk istismarı ve ihmali, gençlik şiddeti, yaşlı istismarı, kendi kendine yapılan şiddet, toplu şiddet, cinsel eş şiddeti, cinsel şiddet olarak sınıflandırılmış ve şiddetin en fazla aile ortamında ve kadınlara yönelik uygulandığı bildirilmiştir (1).

2.2 Kadına Yönelik Şiddet Kavramı

2.2.1 Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı

Kadına yönelik şiddet, DSÖ tarafından cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanmıştır (1).

Birleşmiş Milletler'in (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde kadına yönelik şiddet "kadınlarda fiziksel, cinsel, ruhsal herhangi bir zarar ya da üzüntü doğuran ya da bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda ya da kamu yaşamında gerçekleştirilen, her türlü davranış, tehdit, baskı ya da özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesi" olarak tanımlanmaktadır (10).

T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü'nün tanımına göre kadına yönelik aile içi şiddet "aile içinde meydana gelen, cinsiyete dayalı, kadın üzerinde baskı ve üstünlük kurmayı amaçlayan, tehdit, dayatma, kontrol içeren; psikolojik, cinsel, ekonomik, fiziksel zararlarla sonuçlanan, kadının insan haklarını ihlal eden her türlü eylemdir" (11, 12).

Ülkemizde 6284 sayılı "*Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*" şiddeti, aile içi şiddet ve kadına yönelik olarak iki şekilde tanımlamıştır. Kanun'a göre şiddet; "*kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfî engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve*

davranış” olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda aile içi şiddet ise; “*şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet olarak belirtilmiştir. Kadına yönelik şiddet ise kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış*” olarak tanımlanmıştır.

2.2.2 Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Kadına Yönelik Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirge'nin 1.maddesi kadına yönelik şiddet kavramını; “*kadınları, özel veya kamusal hayatta şiddet eylemleriyle tehdit etme, özgürlüğünden yoksun bırakma, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması mümkün olan, cinsiyete dayalı her türlü eylem*” olarak tanımlamıştır. Bildirgenin 2. maddesi de kadınlara yönelik şiddet davranışlarını; “*dayak ve hırpalama, ev halkına dahil olan kız çocuklarının cinsel suistimali, evlilik içi tecavüz, kadın cinsel organını sakatlama veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dahil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dahil olmak üzere aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet; tecavüz, cinsel suistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlama dahil olmak üzere genel olarak toplum içinde meydana gelen şiddet; nerede olursa olsun devlet tarafından işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik eylemleri kadına yönelik şiddet hareketleri*” olarak belirtmiştir (13).

Kadına yönelik şiddetin en bilineni fiziksel şiddet olsa da yalnızca bununla sınırlı değildir. Savaşlarda savaş ganimeti olarak görülerek tecavüze uğramaktan, ev içinde yaşadığı erkeklere göre yiyeceklere, sağlık ve eğitim hizmetlerine daha az ulaşmaya kadar birçok farklı şiddet türü tanımlanmıştır (14).

Fiziksel şiddet; kadınları kontrol etmek amacıyla kullanılan her türlü fiziksel saldırı ve tehdit; tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek, hırpalamak, kolunu bükme, boğazını sıkmak, bağlamak, saçını çekmek, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürmek, ellerini ayaklarını ezmek, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak, sakat bırakmak, sağlık hizmetlerine ulaşmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler olarak tanımlanmaktadır (14,15).

Cinsel şiddet; kadını güç kullanarak cinsel ilişkiye, cinsel ilişki sırasında istemediği cinsel davranışları yapmaya zorlama, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanma, kadına cinsel nesne gibi davranma, fuhuşa zorlama, tecavüz gibi farklı biçimlerde yaşanabilir. Evlilik içinde yaşansa dahi verilen örnekler cinsel şiddet kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Enstest ve evlilik içi tecavüzün, 'Yaşanan olay aile içinde kalmalı' inancına rağmen cinsel şiddetin en yaygın yaşanan iki türü olduğu literatürde vurgulanmaktadır (14,15). Ülkemizdeki başlık parası, beşik kertmesi, berdel, kuma, yaşlı erkekler genç kızların evlendirilmesi şeklindeki uygulamalar, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya ve kürtaja zorlamak da cinsel şiddet başlığı altında incelenebilir (11).

Ruhsal/psikolojik şiddet; duygular ve duygusal gereksinimlerin baskı uygulayabilmek amacıyla tutarlı biçimde istismar edilmesi, bir yaptırım ya da tehdit aracı olarak kullanılması ile birlikte kadının görünüşü, yaptıkları, bedeni ile ilgili sürekli alay edilmesi ve aşağılanması, sevgi, ilgi, onay gibi ruhsal gereksinimlerinin göz ardı edilmesi, küçümsemesi, değer verilen inançların aşağılanması ya da bunlara aykırı davranmaya zorlanması, başkalarının yanında küçük düşürme, evden çıkmaya, aile ve arkadaşlarıyla görüşmeye izin vermeme, destek alabileceği kurum ve kişilerden uzak tutma, telefonla taciz etme, işyerinde taciz, sokakta takip etme olarak tanımlanır (14,15). Ruhsal şiddet fiziksel şiddetin olumsuz etkilerini artırır. Fiziksel şiddet azalsa da ruhsal şiddet sürebilir, fiziksel şeklin hatırlatıcısı olabilir; "her zaman dövülebilirsin" (16).

Ekonomik şiddet; kadının ailenin gelirinden daha az yararlanması, sağlık hizmetlerine ve eğitime aynı hanedeki erkeklerden daha az ulaşması, aynı hane içinde kadının daha kötü beslenmesi, parasının, banka kartının ya da kredi kartının elinden alınması, ailenin taşınır ve taşınmaz mallarının erkekler üzerine yapılması, çalışmasına engel olunması ya da istemediği işlerde çalışmaya zorlanması, mal sahibi olmasının ya da para biriktirmesinin engellenmesi, ailenin parasının nasıl harcanacağı konusunda söz sahibi olmaması gibi çok farklı şekillerde görülebilen yaygın olan bir şiddet türüdür. (14,15).

Kadınlar anne karnında iken başlamak üzere ölümlerine kadar olan süreçte bir dizi farklı özellikte şiddete maruz kalmaktadır. Kadına yönelik şiddet, yaşam döngüsü içinde doğum öncesi dönemde; cinsiyet seçimi, kız bebeklerinin isteyerek düşürülmesi, bebeklik döneminde; kız çocuğunun öldürülmesi, kız çocuklarına yönelik fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet, çocukluk döneminde; beşik kertmesi, berdel, zorla evlendirme, hizmetçilik yaptırma, çocuk yaşta evlilikler, kadın sünneti, kız çocuğunun satılması, ensest ilişki, kız çocuklarının seks ticaretinde kullanılması, çocuk pornografisi, ergen ve yetişkinlik döneminde; partnerin uyguladığı şiddet, ensest ilişki, ekonomik temelli seks, işyerinde taciz ya da cinsel saldırı, evlilikte ekonomik baskı, çalışmaya veya çalışmamaya zorlama, erkek çocuk doğurmaya zorlama, erkek çocuk doğurmadığı için aşağılama, sağlık hizmetlerinden yoksun bırakma, kadının evlendiği kişinin soyadını taşımaya zorlama, gebelikte şiddet, cinayete kurban gitme şeklinde kendini göstermektedir (17).

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada önemli bir halk sağlığı sorunudur. Çalışmalar kadına yönelik partner şiddetinin ciddi yaralanmalar, kötü sağlık durumu, kronik hastalıklar ve sağlık hizmetlerinin kullanım sıklığında artış ile ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (18). Fiziksel partner şiddeti ve risk faktörlerinin incelendiği 59 çalışmanın derlemesinde, fiziksel partner şiddetinin depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, panik bozukluk, alkol/madde kullanım bozuklukları ve olası intihar düşünceleri ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (19).

2.3 Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Kadına yönelik şiddet dünyadaki en yaygın, ancak üzerinde belki de en az çalışılmış insan hakları suistimalidir. Şiddet algısındaki bireysel, toplumsal ve kültürel farklılıklar nedeniyle kadına yönelik şiddetin sıklığının saptanması güçleşmektedir (20).

2.3.1 Dünyada Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

DSÖ tarafından 10 ülkede 24000 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları, kadına yönelik her tür şiddetin çok yaygın olduğunu ortaya koymuştur. DSÖ'nün çalışmasında fiziksel şiddet yaygınlığı için %13-61, cinsel şiddet yaygınlığı için %6-59, ruhsal şiddet yaygınlığı için ise %20-75 arasında değişen oranlar bildirilmiştir (21).

BM raporlarına göre Belçika, ABD, Norveç, Yeni Zelanda, Güney Kore, Kolombiya ve Gine'de aile içi şiddet yaygınlığı sırasıyla %25, %28, %17,%38, %20, %58 ve %67 olarak bildirilmiştir. DSÖ tarafından 10 ülkede (Bangladeş, Brezilya, Etiyopya, Japonya, Namibya, Peru, Samoa, Sırbistan ve Karadağ, Tayland ve Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti) 24,000 kadının değerlendirildiği bir çalışmada katılımcıların % 15-71'inin eşleri tarafından şiddete maruz kaldığı gösterilmiştir. ABD ve Kanada'daki raporlar, sırasıyla kadınların %34'ü ve %10'unun eşleri veya cinsel partneri tarafından aile içi şiddet gördüğünü belirtmiştir (2). DSÖ'nün yakın tarihli bir sistematik incelemesinden elde edilen verilere göre Güney Doğu Asya'daki kadınların (Hindistan, Maldivler, Sri Lanka, Tayland, Bangladeş ve Timor-Leste), Avrupa'daki, Batı Pasifik'teki ve özellikle Amerika'daki kadınlara kıyasla, yaşam boyu aile içi şiddete maruz kalma durumu sıklığı daha yüksektir (3). İran'da 2000-2014 arasında aile içi şiddet üzerine yapılan çalışmaların meta analizinde ülkenin çeşitli bölgelerinde %20 ile %100 arasında değişen oranlar bildirilmiştir (2).

Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre;

- Dünyada kadınların yaklaşık 1/3'ü farklı türlerde şiddete maruz kalmakta,

- Her 3 kadından en az biri dövülmekte, cinsel ilişkiye zorlanmakta ya da farklı bir şekilde tacize uğramakta; kadına kötü muamele eden kişilerse genellikle kadının kendi ailesinden ya da tanıdığı insanlardan biri olduğu rapor edilmiştir.

- Avrupa Konseyi, 16-44 yaş arası kadınların ölüm ve sakatlanmalarının ana sebebinin aile içi şiddet olduğunu ve bunun kanser ya da trafik kazalarındaki ölüm ve sakatlanma oranından çok daha fazla olduğunu beyan etmiştir.

- Bugün cinsiyet yüzünden yapılan kürtaj ve doğum sonrası kız bebeklerinin öldürülmeleri sonucunda 'kaybolan' kadın sayısı 60 milyondan fazladır.

- BM Kadına yönelik şiddet özel raportörünün raporlarına göre 1999' da ABD'de aile içi şiddete maruz kalan kurbanların %85'ini kadınlar oluşturmaktadır.

- DSÖ, kadın cinayet kurbanlarının neredeyse %70'inin erkek partnerleri tarafından öldürüldüğünü rapor etmiştir (22).

Amerika Birleşik Devletleri'nde incelenen suç istatistiklerinde 840000 kadının kocası, erkek arkadaşı ya da eski partneri tarafından şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (23). ABD Ulusal Kadına Yönelik Şiddet Araştırması'na göre araştırmaya katılan 8000 kadının %52'si çocukluğunda bir erişkinin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır, %2'si ise son 12 ay içerisinde fiziksel şiddete uğramıştır. Bu araştırmaya göre ABD'de her yıl 1,9 milyon kadın şiddete uğramaktadır (24).

Polinezya Adaları'nda kadına yönelik şiddetin sıklığını inceleyen 33 çalışmanın derlemesinde, partner şiddetinin bir ya da daha fazla türüne maruz kalan kadınların oranı %39-60, türlerine göre kadınların şiddet maruz kalma durumu oranları fiziksel şiddet için %19-38, cinsel şiddet için %5-24, duygusal şiddet için %19-78 ve partnerlerinin kontrol edici davranışlarına maruz kalma için ise %31-87 şeklinde değişen oranlarda saptandığı bildirilmiştir (25).

Güney Afrika'da gebe kadınlara yönelik partner şiddetinin sıklığının araştırıldığı bir çalışmada, partner şiddetinin herhangi bir türüne yaşam boyu ve son 12 ayda maruz kalma oranı %44 olarak saptanmıştır. Son 12 ayda partner şiddetinin türüne göre sıklığı ise duygusal şiddet ve kontrol davranışları %32,

fiziksel %29 ve cinsel %20 olarak belirtilmiştir. Yine gebe kadınlarda partner şiddeti ve ilişkili faktörlerin incelendiği Etiyopya'da yapılmış 605 çalışmanın derlemesinde, 2691 gebe kadının %16'sının fiziksel, %21'inin psikolojik ve %12'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (26).

Pakistan'da duygusal ve fiziksel partner şiddetinin evli kadınlar arasında araştırıldığı çalışmada, yaşamı boyunca en az bir evlilik yapmış 3 666 kadın incelenmiş, duygusal şiddet sıklığı %36,4, fiziksel şiddet sıklığı ise %18,4 olarak saptanmıştır (27).

Avrupa'da genç kadınlara yönelik partner şiddetinin sıklığının araştırıldığı çalışmada 5976 kadın incelenmiştir. 18-29 yaş arası kadınların %5,7 sinin fiziksel, %1,4'ünün cinsel, %6,1'inin fiziksel ve/ya da cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Psikolojik şiddetin 15 yaş sonrası sıklığı ise %28,7 olarak belirtilmiştir. Diğer şiddet türleri ile birlikteliği de dâhil edildiğinde psikolojik şiddet sıklığının %47,9'a yükseldiği saptanmıştır (28).

Mexico City'de 2000-2003 yıllarında 1314 hamile kadın ile kadına yönelik partner şiddetinin sıklığının araştırıldığı çalışmada, katılımcıların %25'i cinsel ve fiziksel şiddeti uzun yıllardır yaşadıklarını, %11,1'i şiddet maruz kalma durumunun halen devam ettiğini ve %7,6'sı hamileliği boyunca şiddet gördüğünü belirtmiştir. Kadınların %71'i hamilelikleri sırasında şiddetin arttığını bildirmişlerdir (29).

Tayland'da 421 gebe kadınla yürütülmüş kadına yönelik şiddet izlem çalışmasında kadınlar gebeliklerinin 3. trimesteri ve doğum sonrası 6. haftalarında değerlendirilmiştir. Kadınların %53,7'si partnerleri tarafından psikolojik, %26,6'sı fiziksel ve %19,2'si cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Postpartum dönemde partner şiddeti maruz kalma durumu sıklığı ise şiddet türlerine göre %9,5-35,4 olarak değişen oranlarda bildirilmiştir. Yine Tayland'da 4 farklı bölgede kadına yönelik partner şiddetinin sıklığının araştırıldığı çalışmada 20-59 yaş aralığındaki 2 462 kadınla görüşme yapılmış; katılımcıların %15'inin partner şiddetinin herhangi bir türüne maruz kaldıkları saptanmıştır. Kadınların

%15'i son 12 ayda partner şiddetine maruz kaldıklarını belirtmiş, psikolojik şiddet sıklığı %60-68, cinsel şiddet sıklığı %62-63, fiziksel şiddet sıklığı ise %52-65 olarak saptanmıştır. Partnerinin kontrol edici davranışlarına maruz kalma durumu sıklığı ise %4,6-29,3 olarak belirtilmiştir (30).

2.3.2 Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin yaygınlığını araştıran ilk kapsamlı niceliksel araştırma, Başbakanlık Aile Araştırma Kurulu (BAAK) tarafından 1993-1994 yıllarında yürütülen “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları” araştırmasıdır (31). Bu çalışmanın sonuçları kadına yönelik aile içi şiddet yaygınlığının %35 olduğunu göstermiştir. Ulusal çapta ikinci büyük araştırma bundan 14 yıl sonra, Altınay ve Arat (2007) tarafından yapılmıştır. Türkiye’nin farklı bölgelerinde 56 ilde 1800 kadınla görüşülerek yapılan bu çalışmada, her üç kadından birinin eşinden şiddet gördüğü saptanmıştır. Çalışmada Türkiye bölgelere ayrıldığında Doğu bölgelerindeki kadınların %39’u fiziksel şiddete, Orta/Batı bölgelerinde ise %33’ü fiziksel şiddete uğradıklarını bildirmiştir. Yine aynı çalışmada öğrenim düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların oranının azaldığı saptanmıştır. Okuma yazma bilmeyen kadınlarda en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını söyleyenlerin oranı %43 iken, yükseköğrenim görmüş kadınlarda bu oran %12’dir. Çalışmada, kadınların %14’ü en az bir kez istemediği halde cinsel ilişkiye zorlandığını, cinsel şiddete uğradığını söyleyenlerin %67’si aynı zamanda fiziksel şiddete de maruz kaldıkları saptanmıştır. Türkiye, Doğu ve Orta/Batı bölgeleri olarak değerlendirildiğinde; Doğu bölgelerindeki kadınların %14’ü, Orta/Batı bölgelerindeki kadınların %14’ü cinsel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmanın dikkat çeken bir diğer bulgusu, boşanmış ve boşanmakta olan kadınların %78’inin eşi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılmasıdır (32). Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün (KSGM) 2008 yılında Türkiye genelinde 12000’den fazla kadınla gerçekleştirdiği çalışmada, aile içi fiziksel şiddet yaygınlığı %39 bulunmuş, on kadından birinin gebelik döneminde şiddete uğradığı bildirilmiştir (34). Bu çalışmanın izlem araştırması niteliğinde olan bir başka çalışma, 2014 yılında yine KSGM yürütücülüğünde Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılmıştır. Ülke

genelinde en geniş örneklemlili ikinci çalışma özelliğini taşıyan araştırma (örneklem grubu 7462 kadın), geçen altı yıl içinde kadına yönelik şiddetle ilgili değişimi ve yapılan düzenlemelerin etkisini yansıması açısından önemlidir. Evlenmiş olan kadınların eş/birlikte oldukları erkek tarafından yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları fiziksel şiddet oranının bir önceki çalışmaya göre biraz gerilediği (%36) bulunmuştur. Fiziksel ve cinsel şiddet türünden en az birine maruz kalma oranı %42'den %38'e değişmiştir. Ancak tedavi gerektirecek denli ağır yaralanmaların yüzdesi 2008 yılında yapılan araştırmada %41 iken 2014 yılındaki araştırmada %47'dir (34). Dünya Ekonomik Forumu'nun her yıl yayımladığı Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'nda ise 2016 yılında Türkiye'de yaşayan kadınların yaşamları boyunca cinsiyete dayalı fiziksel şiddetle karşılaşma olasılığı %42 olarak bildirilmiştir (4).

Türkiye'de yapılan alan çalışmalarında cinsel şiddet yaygınlığının %9-15 olduğunu belirlenmiştir (31-34). Ancak utanma nedeniyle saklama, ensestini aile sırrı olarak görülmesi, özellikle geleneksel toplumlarda kadının kendisini eşinin her talebini kabul etmeye zorunlu hissetmesi ve eşinin cinsel şiddet olarak kabul edilebilecek davranışlarını sorun olarak dillendirmemesi gibi nedenlerden dolayı bildirilen oranların gerçeği ne ölçüde yansıttığı kuşkuludur (4). KSGM tarafından 2014 yılında yapılan çalışmada kadınların neredeyse %30'unun evlilik içi cinsel ilişkiye zorlamanın suç olduğunu bilmediklerini dile getirmeleri de bu görüşü desteklemektedir (34). Erken yaşta, zorla evlendirilme cinsel şiddet için risk etkenidir. Fiziksel şiddet varsa cinsel şiddetin etme olasılığı yüksektir. Savaş ve çatışmaların yaşandığı dönemler/bölgelerde cinsel şiddet daha yaygındır (4).

Türkiye'de yapılan alan çalışmalarında ruhsal şiddet yaygınlığının %44 düzeyinde olduğu bulunmuştur (31-34). Altınay ve Arat'ın (2007) çalışmasında her on kadından yalnızca üçünün eşinden izin almadan ailesini ziyaret edebildiği, alışverişe/çarşıya gidebildiği bildirilmiştir. Ruhsal bir şiddet türü olarak ısrarlı takip ise ilk kez 2014 yılında KSGM tarafından yapılan araştırmada sorgulanmış, on kadından üçünün hayat boyu en az bir kez bu tür şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Telefon, kısa mesaj, mektup, e-posta ya da sosyal medya aracılığıyla ölüm ve zarar verme tehditi içeren bu tür ısrarlı takip biçimlerinin

failleri daha çok eski eş ve eskiden birlikte olunan erkek arkadaşlardır. Ancak dikkat çeken bulgu, ısrarlı takibin bu denli yaygın olmasına karşın, bir kurum/kuruluşa başvurmuş kadınların yarısından fazlasının, yaptıkları başvurudan sonuç alamamış olmasıdır (34).

Türkiye’de yapılan çalışmalarda ekonomik şiddetin yaygınlığı %30-40 olarak bildirilmiştir (31-34). 2015 sonrası verilerine göre, yaşamlarının herhangi bir döneminde kadınların %9’una ev ihtiyaçları için para verilmemesi söz konusuysen, evli kadınların %5’inin de kişisel geliri elinden alınmaktadır (34).

TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan ülke genelini kapsayan çalışmada (1997); yaşamı boyunca en az 1 kez evlilik yapmış kadınların %3,3’ünün eşleri ile sık sık kavgaya varan tartışmalara girdiği, %10,1’inin eşlerinden sık sık ya da ara sıra fiziksel şiddet gördüğü ve %12,3’ünün hakarete uğradığı bildirilmiştir (35).

Kadına yönelik farklı şiddet türleri üzerine etkili olan faktörlerin araştırıldığı, Edirne şehir merkezinde 306 kadınla yapılmış bir çalışmanın sonuçlarına göre kadınların %54,6’sında psikolojik, %30,4’ünde fiziksel, %19,3’ünde ekonomik ve %6,3’ünde cinsel şiddet maruz kalma durumu öyküsü saptanmıştır (36).

Kadına yönelik şiddet davranışı ve şiddete maruz kalma duruma etkili sosyodemografik özelliklerin incelenmesinin amaçlandığı bir başka çalışmada Kırklareli merkezde yaşayan 900 kadın değerlendirilmiştir. Kadınların %43,4’ünün en az bir şiddet türüne maruz kaldığı; %18,4’ünün fiziksel, %13’ünün duygusal, %2,9’unun cinsel, %30,2’sinin sözel ve %8,9’unun ekonomik şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Çalışmada dikkat çeken diğer bir bulgu ise kadınların %22’si şiddet karşısında sustuğunu belirtmiştir. İleri yaştakiler, ev hanımları ve çalışmayanların şiddet maruz kalma durumunun daha sık olduğu tespit edilmiştir (37).

İzmir Tepecik’te 602 kadınla yapılmış bir başka çalışmada aile içi şiddetin herhangi bir türüne son bir yılda maruz kalan kadınların oranı %59, son bir ayda

maruz kalan kadınların oranı ise %19,3 olarak saptanmıştır. Son bir yılda aile içi şiddet türlerine maruz kalma durumu oranları sırasıyla fiziksel %27,2, psikolojik %50,5, ekonomik %25,2, cinsel ise %12 olarak belirtilmiştir (38).

Eskişehir’de yaşayan 464 kadının aile içi şiddete maruz kalma durumu durumları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin amaçlandığı çalışmada, çalışmaya katılan kadınların %43,1’inin aile içi şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (12).

Psikiyatri hastalarında kadına yönelik aile içi şiddetin sıklığı ve ilişkili faktörlerin 100 kadın hastada incelendiği çalışmada; hastaların %76’sının evli iken en az bir şiddet türüne maruz kaldıkları, %68’inin sözel, %45’inin fiziksel, %39’unun ekonomik ve %11’inin cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır. Fiziksel şiddete uğrayan kadınların %40’ı kendi çocuğuna fiziksel şiddet uyguladığını, %5’i ise evli iken intihar girişiminde bulunduğunu bildirmiştir (39).

2.4 Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri

Kadına yönelik şiddetin nedenlerini biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenler olmak üzere üç ana başlık altında toplar.

Biyolojik Nedenler; Şiddet davranışı gösteren bireylerin çoğunun genç erkekler olmasının nedenini testosteron ve yaşın getirdiği biyolojik değişimlerle açıklar. Şiddeti uygulayanların büyük oranlarda erkek oluşu ve bu saldırgan davranışlarının ilerleyen yaşla birlikte azalmaya başlaması, erkeklik hormonlarının şiddet davranışlarında etkili olduğunu düşündürmektedir. Biyolojik nedenler arasında, şizofreni, alkol/madde kullanım bozukluğu, antisosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal hastalıklar da çalışmalarda belirtilmiştir (40).

Psikolojik Nedenler; şiddet davranışlarının taklit yoluyla öğrenilmesidir. Ancak, şiddeti azaltan etkenler olduğu sürece, şiddetin de azalma olasılığının olduğu görülmektedir. Evde veya okulda disiplini sağlamak için şiddet kullanıldığını gören çocuk, ileriki yaşlarında şiddeti sorun çözmede doğal bir seçenek olarak görmektedir. Toplumun da şiddeti bir sorun çözme yöntemi olarak kabul etmesinin de bu durumda rol oynadığı düşünülmektedir. **Toplumsal Nedenler;**

toplumun şiddeti bir sorun çözme yöntemi olarak kabul etmesinin kadına karşı şiddetin artmasında önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En etkili öğrenme kaynağı ise, ailedir. Şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesi şiddetin öğrenilmesi konusunda son derece etkilidir (40).

Kadına yönelik şiddetin nedenleri üç başlık altında incelenmiş olsa da bunlarla sınırlı değildir. Yoksulluk, doğal felaketler ve medya şiddetin artmasında aktif olarak rol almaktadırlar. Düşük gelir düzeyi ile birlikte yaşanan stres ve kısıtlı kaynakların şiddeti arttırdığı T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan çalışmalarda açıkça ortaya çıkmıştır (41). Bunun yanı sıra doğal felaketler yani deprem, yangın, sel, çığ gibi olaylar sonucunda kaynakların yetersiz kalması nedeniyle stresle başa çıkmak için şiddete başvurulduğu görülmektedir. Ayrıca, yazılı ve görsel tüm kitle iletişim araçlarında şiddet örneklerinin sunulması, kadınların doğaları gereği itaatkar, edilgen, bağımlı varlıklar olarak güçsüz hatta çaresiz, beceriksizliğiyle zavallı, cinselliğiyle şiddete layıkmiş gibi gösterilmesi kadına yönelik şiddetin artmasında etkilidir (41).

Aile içinde çocuğun direkt ya da dolaylı olarak şiddet maruz kalma durumu, erişkinlik yaşamda bu bireylerin şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma sıklığında artış ile ilişkili olduğu çalışmalarda gösterilmiştir (42, 43). Araştırmalar, çocuklukta şiddet öyküsünün varlığının, diğer stresli yaşam olaylarına daha sık maruz kalma durumu ve diğer birçok alanda daha sık mağdur konumunda olma ile ilişkili olduğunu belirtmiştir (44). 1978-1997 yılları arasında yapılan 39 çalışmanın meta-analizinde çocuklukta şiddete maruz kalmak ya da ebeveynler arası şiddete şahit olmanın, partner şiddeti uygulama ya da partner şiddetine maruz kalma ile önemli derecede ilişkili olduğu saptanmıştır (43). Ruhsal, fiziksel ve cinsel partner şiddetinin risk faktörlerinin araştırıldığı 228 çalışmanın derlendiği çalışmada, çocuklukta istismara uğramış olmak ve aile içi ebeveyn şiddetine şahit olmanın erişkinlik döneminde partner şiddeti uygulama ya da partner şiddetine maruz kalma ile düşük-orta şiddette ilişkili olduğu belirtilmiştir (42). Şiddet türlerine maruz kalma durumu ve partner şiddeti ilişkisinin incelendiği bir çalışmada, çocuklukta fiziksel ve duygusal şiddete uğramış erkeklerin erişkinlikte birden fazla şiddet türü uygulama riskinde artış,

çocuklukta fiziksel ve duygusal şiddete uğramış kadınların ise erişkinlikte ruhsal ve fiziksel şiddete uğrama riskinde artış saptanmıştır (45).

Avrupa'da genç kadınlarda partner şiddetinin sıklığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği çalışmada, çocuklukta fiziksel ya da cinsel şiddet öyküsü olan kadınlarda fiziksel/cinsel partner şiddetinin 2,9 kat, psikolojik şiddetin ise 1,5 kat daha sık görüldüğü saptanmıştır. Çocuk sahibi olmanın fiziksel/cinsel partner şiddetini 1,8 kat, ev içi gelir düzenleme sorunu yaşamanın ise riski 2,6 kat artırdığı görülmüştür (28).

Sosyal öğrenme teorisi, ailelerde var olan nesiller arası şiddet ve istismar modellerini açıklamak için kullanılmaktadır (46-48). Albert Bandura (1977) tarafından geliştirilen teoriye göre, çocuklukta şiddete maruz kalan bireyler, erişkinlikte şiddete maruz kalma ve mağdur olma riski altındadır; çünkü düşmanlık ve saldırganlığı besleyen belirli modellerde sosyalleşirler (43). Çocuklar, ailede "normal" olarak algıladıkları davranış stilleri ile başkalarıyla ilişki kurma biçimleri geliştirirler. Şiddet yaygın bir durum ise, çocuklar bunu öfke ve hayal kırıklığı gibi duyguları ifade etmenin bir parçası olarak görürler. Kendi istismar deneyimleri bireylere duygusal olarak zarar verse ve onları savunmasız bıraksa da, istismar geçmişi olan yetişkinler, kendi ilişkilerinde şiddete başvurmakta ve mağdur olmaya daha açık olmaktadır; çünkü uzun zamandır bildikleri ve katlandıkları şey budur. Çocuk olarak istismara uğrayan ve ihmal edilen bireylerin çoğu zaman problem çözme becerilerinden yoksun olmaları, başkalarına düşmanca niyetler atfetme eğiliminde olmaları ve aynı zamanda şiddete eğilimli başkalarıyla ilişkiler kurmaları, partner şiddeti de dahil olmak üzere bazı yetişkin sonuçlarının olasılığını artırmaktadır. Bu bakış açısı, kadınlar ve erkekler için aynı derecede geçerlidir, ancak partner şiddetine yol açan modellerde toplumsal cinsiyet farklılıklarının sistematik incelemelerinin eksik olduğu literatürde vurgulanmıştır (45).

Kenya'da 3208 kadınla kadına yönelik partner şiddetinin sıklığı ve ilişkili risk faktörlerinin araştırıldığı çalışmada 40-49 yaş arası olup herhangi bir dine mensup olmama, Katolik ya da Protestan olma, kırsal kesimde yaşama, çalışıyor olma, gelir durumunun düşük olması, cinsel partnerin varlığı, HIV hakkında bilgi

sahibi olmama, para ya da hediye karşılığında cinsel ilişki varlığı, eş ya da partnerlerinin 50 yaşından büyük olması, ilk cinsel ilişkinin 18 yaşından önce yaşanmış olması ve eşin kendisine şiddet uygulamasının haklı sebepleri olduğunun düşünülmesi partner şiddeti ile ilişkili faktörler olarak saptanmıştır (49).

Alkol kullanımının sık olduğu ülkelerde kadına yönelik partner şiddeti sık görülmektedir (50, 51). Temple ve arkadaşlarının adölesanlarda yaptıkları izlem çalışmasında, alkol tüketimi ile gelecekte partnere şiddet uygulama arasında ilişki saptamışlardır (52). Straus, alkol tüketimi ve kadına yönelik partner şiddeti arasındaki ilişkinin antisosyal özellikler ve davranışlardan kaynaklanıyor olabileceğini, alkol tüketiminin antisosyal davranışı olan bireylerde partner şiddetini tetikleyebileceğini vurgulamıştır (53). İzmir Tepecik'te 602 kadın ile kadına yönelik şiddetin sıklığı ve risk faktörleri incelenmiş, partnerin alkol kullanımının kadına yönelik şiddet riskini 2,7 kat artırdığı bulunmuştur (38).

Manisa'da 287 kadın ile yapılmış şiddet sıklığı, şiddete neden olan risk etkenleri ve yaşam kalitesi ile ilişkisinin incelendiği çalışmada, eşin çocuklukta şiddete uğramasının riski en çok artıran değişken olduğu ve bu durumun şiddetin her türünde anlamlı bulunduğu belirtilmiştir. Kadının istemeden ya da görücü usulü evlendirilmesi, üç ve üzerinde çocuk sahibi olma, kadının çocukluk çağında şiddete tanık olmasının yanı sıra eşin sorunlu alkol kullanımı da kadına yönelik şiddet sıklığını artıran diğer risk etkenleri olarak saptanmıştır (54).

Çalışkan (2018), Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2008 yılında yayınladığı Türkiye'da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması ham verilerini kullanarak Türkiye'de kadına yönelik şiddetin temel belirleyicilerinin neler olduğunu araştırmıştır. Sonuçlar ile, kadına yönelik şiddetin temel belirleyicilerinin kadının sosyoekonomik ve ruhsal durumu ile şiddeti algılama ve yorumlama biçimine bağlı olduğunu vurgulamıştır. Dikkat çeken bir diğer bulgu, psikolojik şiddetin nedenleri arasında istatistiksel olarak ilişkili tek faktörün eşin alkol kullanımı olmasıdır. Ayrıca sağlık güvencesi olmayanlar, erkeğin gerektiğinde şiddetini normal karşılayanlar, intihar düşüncesi ya da girişim öyküsü olanlar ve eşi alkol

bağımlısı olanların fiziksel şiddet görme olasılığı daha fazla olarak saptanmıştır (55).

Etiyopya'da 2691 gebe kadının incelendiği kadına yönelik partner şiddetinin sıklığı ve ilişkili faktörlerin araştırıldığı çalışmada, annenin eğitim durumu (OR:2,1), partnerin eğitim durumu (OR:3,5), ve partnerin alkol kullanımının (OR:11,4) gebelikte partner şiddetine maruz kalma durumu ile ilişkili olduğu saptanmıştır (26).

Nijerya'da 26403 kadının incelendiği çalışmada ilkokul ve ortaokul mezunu olma ve çalışıyor olma, kadına yönelik fiziksel partner şiddeti ile ilişkili faktörler olarak tanımlanmıştır. Ayrıca partnerin alkol kullanımı, çocuklukta şiddet maruz kalma durumu ve çocuklukta aile içi ebeveyn şiddetine şahit olmak da fiziksel partner şiddetine maruz kalma durumu ile ilişkili olarak bulunmuştur (51).

Tayland'da 4 farklı bölgede kadına yönelik partner şiddetinin sıklığının araştırıldığı çalışmada 20-59 yaş aralığındaki 2462 kadınla görüşme yapılmış; eğitim düzeyinin ilkokul ve altında olması ve gelir düzeyinin düşük olması ile partner şiddetine maruz kalma durumu arasında ilişki saptanmıştır (30).

Sakarya'da 243 evli kadınla kadına yönelik partner şiddetinin sıklığı ve ilişkili faktörlerin incelendiği çalışmada yerleşim yeri, yaş ve gebelik sayısının partner şiddetine maruz kalma durumu ile ilişkili olduğu saptanmıştır (56).

Edirne'de 306 kadınla kadına yönelik şiddetin sıklığı ve kadına yönelik şiddetle ilişkili faktörlerin incelendiği çalışmada, kadına yönelik eş şiddetine eşin yaşı ve evlilik süresinin korucuyu olduğu, evlilik ilişkisindeki kötüleme, görücü usulü ve kaçarak evlenme ile eşin ailesinde kadına yönelik şiddet varlığının eş şiddetini arttırıcı etkisi olduğu saptanmıştır. Şiddet türlerine göre ilişkili etmenler incelendiğinde; evlilik süresi, evlilik ilişkisinde kötüleme ve eşin çocukluğunda fiziksel şiddet görmesi fiziksel şiddeti, aile gelirindeki düşme ekonomik şiddeti, evlilik ilişkisinde kötüleme ile toplam ve özel kişi sosyal desteğinde düşme ise cinsel şiddeti artıran etmenler olarak belirlenmiştir (36).

Adıyaman'da yaşayan 400 evli kadınla kadına yönelik şiddetin risk faktörlerinin ve ruhsal hastalık risk faktörlerinin incelendiği çalışmada partnerin

çalışma durumu, partnerde psikiyatrik ya da diğer tıbbi hastalıkların varlığı ve 'Kocalar bazen dövebilir' kavramının kabulü ve kadında psikiyatrik hastalık varlığının partner şiddeti için öngörücü olarak saptanmıştır (57).

Ayaktan psikiyatri hastalarında kadına yönelik şiddetin sıklığı ve risk faktörlerinin araştırıldığı bir çalışmada, hem sözel hem de fiziksel şiddetin kadının ekonomik durumu ile ilişkili olduğu bulunmuştur (58).

Basar ve Demirci'nin 1481 kadında kadına yönelik şiddetin sıklığı ve risk faktörlerini araştırdıkları çalışmada (2018), Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği puanları ile kadının eğitim durumu, gelir durumu, partnerin yaşı, partnerin eğitim durumu, evlilik yaşı ve aile yapısının türü ile ilişkili olduğu saptanmıştır (59).

2.5 Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum ve Algı

Tutum bireye atfedilen, onun bir psikolojik durumla ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan eğilimdir. Kişi durumla ilgili güçlü bir tutuma sahipse ve çevresel etkiler kişiyi desteklemekteyse, davranış ve tutum arasındaki ilişki güçlüdür ve davranışın ortaya çıkma olasılığı artmaktadır. Ancak çevresel etki bireyin tutumuyla uyuşmuyorsa ya da tutum zayıfsa, tutum ve davranış birbirinden daha az etkilenmektedir (60). Kalıplaşmış tutum (kalıp yargı), belirli bir durum hakkında sahip olunan bilgilerin bir özetidir. Ancak kalıplaşmış tutumlar, kolay değişebilen sağduyulu tutumlar değildir. Bilişsel öge bakımından eksikleri olan ve bu nedenle kalıp haline gelmiş olumsuz tutumlar, çeşitli propaganda ve duygusal etkilere açıktır. Kalıplaşmış tutumlar küçük yaşlarda gelişmeye başlamaktadır, bu gelişmede politik, tarihsel, ekonomik, kültürel çeşitli etkenler rol oynamaktadır. Kalıplaşmış tutumlar genellikle başkalarından duymayla edinilen bilgilerle oluşur, gerçek bilgi eksikliğini kapatma ve kişi için gerçeği tanımlama görevi görür. Dolayısıyla çoğu zaman akılcı olmaktan çok duygusal nitelik gösterir ve bu özelliklerin sonucu olarak da kolay değişmeyip zaman içinde istikrarlı biçimde kişinin davranışlarına yön vermektedirler (61). Genellikle toplumlarda, kadına yönelik aile içi şiddet için 'hak edilen' ve 'hak edilmeyen' şiddet, 'kabul edilebilir' ve 'kabul edilemez' düzeylere ilişkin ayrımlar ve normlar bulunmaktadır (1). Bu normlar içinde kocanın karısına şiddet uygulaması hak olarak tanınmakta, tolere edilmekte ve kabul görmektedir.

DSÖ'nün 3 kıtada 15 ülkede gerçekleştirdiği araştırmada (2005), çeşitli durumlarda kocanın karısını dövme hakkı olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılara verilen durumlar, 'kocaya itaat etmeme', 'kocaya cevap verme', 'yemeği zamanında hazırlamama', 'çocuklar ve evle yeterince ilgilenmeme', 'izin almadan bir yere gitme', 'kocanın karısını cinsel sadakatsizliğinden kuşku duyabilmesi' vb.dir. En az bir durumda kocanın karısını dövmesini meşru gören kadınların oranının %33,7-79,3 arasında değiştiği bildirilmiştir. Hemen hemen tüm ülkelerde en yüksek onay verme 'cinsel sadakatsizlik' ile ilişkili maddelerde saptanmıştır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde gerçekleştirilen çok sayıda çalışma, benzer durumlarda kocanın karısına şiddet uygulama hakkının meşru kabul edildiğini ortaya koymaktadır (1, 62). Dünya genelinde kadına yönelik şiddete ilişkin tutumu inceleyen araştırmalarda sonuçlar büyük oranda benzerlik göstermektedir. ABD'de yapılan bir araştırmada (2001) belirli durumlarda kocanın karısını dövme hakkını belirten katılımcıların oranının %24 ile %36 arasında değiştiği görülmüştür (63).

Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yaptığı araştırma (1998) sonuçlarına göre; Türkiye'de erkeklerin %44,9'u kadın kocasına itaat etmediği zaman kocanın onu dövmeye hakkı olduğunu düşünmekte, %66,2'si evde erkeğin mutlak otoritesi olduğuna ve kadının ona itaat etmesi gerektiğine inanmaktadır. Erkeklerin %53,7'si kadınlardan daha akıllı ve üstün olduklarını, %64'ü kadın kocasıyla anlaşmazlığa düştüğünde onunla tartışmak yerine, kadının durumu sessizce kabullenmesi gerektiğini düşünmektedir. BAAK'nin tüm Türkiye'de gerçekleştirdiği araştırmada, şiddeti meşru hale getiren değer yargılarının ne kadar kabul gördüğünü değerlendirmek amacı ile katılımcılara çeşitli atasözleri verilerek, bu atasözlerinden hoşlanma düzeylerini belirtmeleri istenmiştir. "Erkektir sever de, döver de" atasözünden hoşlandıklarını belirtenlerin oranı %40'tır. Bu söze onay veren kadınların oranı yaklaşık %35, erkeklerin ki yaklaşık %45 bulunmuştur. Erkeklerin %13,6'sı kadının "Karnından sıpayı, sırtından köteği eksik etmeyeceksin" cümlesinden hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Yazarlar, erkeklerin aile içi şiddeti kadınlardan daha fazla desteklediklerini,

kadınlarda da bu ifadeleri onaylama oranlarının yeterince yüksek olduğunu; aile içi şiddetin farklı oranlarda da olsa hem kadın hem de erkeklerden azımsanmayacak bir destek gördüğünü belirtmişlerdir (35).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nda (2003), kadınların %39'unun belirli durumlarda kocanın karısını dövmesini meşru algıladıkları saptanmıştır. Çalışmada, eğitim düzeyi daha düşük olanlar, kırsal yerleşim birimlerinde yaşayanlar ve çocuk sayısı 5 ve üstünde olanların ilgili değişken kümesindeki diğerlerine göre kocanın dayasını daha fazla onayladıkları görülmüştür. Ayrıca gelir getirmeyen bir işte çalışanların, gelir getiren bir işte çalışanlar ve herhangi bir işte çalışmayanlara göre daha yüksek oranlarda koca dayasına hak verdikleri belirlenmiştir. Bölgeler arasında kocanın kadına dayak atmasına onay için %26,8-49 arasında değişen oranlar bildirilmiştir. Eğitimi olmayanların üçte ikisi (%62,1) en az bir durumda kadının kocası tarafından dövülmesini haklı gördüklerini belirtmişlerdir. Eğitim seviyesi ile dayayı haklı bulma oranı azalmaktadır, ancak lise ve üzeri eğitim alanlar arasında da en az bir durumu dayanın haklı sebebi sayanların oranının %8,8 olduğu görülmüştür (64).

Altınay ve Arat (2007), araştırmalarında ortaya çıkan en önemli bulgulardan birinin her on kadından dokuzunun dayayı hiçbir durumda haklı görmediğini belirtmeleri olduğunu vurgulamaktadırlar. Araştırmada dayanın meşru görülmemesi noktasında kadınların hemfikir olduğu görülmektedir. Haklı görülebilecek dayak yoktur diyenlerin oranı Doğu örnekleminde %86 iken, Orta-Batı örnekleminde ise %89 olarak belirtilmiştir (32).

Sakarya'da 203 kadın ile yapılan kadınlarda şiddet yaygınlığının, şiddet algısının, şiddet algısına sosyokültürel, ekonomik ve diğer faktörlerin etkisinin araştırıldığı çalışmada, kadınların %53,9'unun şiddet algısı şiddetin tanımıyla uyumlu olmadığı; eğitim seviyesi arttıkça doğru algının arttığı, ilde yaşayanların ilçede yaşayanlara göre şiddeti daha doğru algıladığı ve 24 yaş altı kadınlara göre diğer yaş gruplarındaki kadınların şiddet algılarının doğru olma ihtimalinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (65).

Akkuş'un 386 erkek ile yaptığı, erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddet uygulamasına etki eden faktörlerin incelendiği çalışmada (2018), erkeklerin %13,7'sinin kadına fiziksel şiddet uyguladığı, kadına fiziksel şiddet uygulamış erkeklerin diğer erkeklere göre toplumsal cinsiyet konusunda daha eşitsiz tutum sergilediği belirtilmiştir (66).

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne eşinden/partnerinden şiddet görerek başvuran 70 kadında şiddet algısı ve mağduriyet nedenleri incelenmiş, kadınların %91,4'ü şiddetin bazen gerekli olduğu, %91,4'ü ise kadına yönelik şiddet çok değil ise mazur görülebileceği görüşüne katılmadığını belirtmiştir (67).

2.6 Ruhsal Dayanıklılık Kavramı

2.6.1 Ruhsal Dayanıklılığın Tanımı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler

Aslen bir fizik terimi olan dayanıklılık (resilience) kelimesinin Türk Dil Kurumu'nda karşılığı "dayanıklı olma durumu; bir nesnenin ya da dizgenin bir dış kuvvet etkisi ile ayrıldığı denge durumuna geri dönme eğilimi; fiziksel, kimyasal ya da mekanik etkenlere karşı dirençli olma durumu"dur (68). Ruhsal dayanıklılık 'psikolojik, sosyal, çevresel ve biyolojik faktörlerin etkileşime girerek bireyin hayatın her aşamasında olumsuzluklara rağmen ruhsal sağlıklarını geliştirmesini, sürdürmesini veya yeniden kazanmasını sağlayan dinamik bir süreç' olarak tanımlanır (69).

Garnezy ve Rodnick'in (1970'ler), Weiner ve Smith'in (1982) zorlu yaşam koşullarında büyüyen çocukların çoğunluğunun sağlıklı yetişkinler olduklarına dair gözlemleri ile yapılan araştırmalar sonucunda geliştirilen dayanıklılık kavramı, sonrasında birçok araştırmacı tarafından çalışılmıştır. Anthony ve Rutter (1976), şizofreni tanısı alan bireylerin çocuklarını incelemiş, bu çocuklar arasında yüksek yaratıcılık ve uyum özellikleri gösteren ayrı bir 'dayanıklı' alt grup olduğunu belirtmişlerdir. Murphy ve Moriarty (1976), şizofreni tanısı alan

bireylerin çocuklarında aile içinde yaralanmalar ve ölüm gibi stresli yaşam olayları ile başa çıkma yetenekleri yüksek olan çocukların ortak özellikleri olduğunu, bu özelliklerin sosyal karizma, diğer bireylerle iyi iletişim kurabilme yetisi, emosyonların geniş aralıkta yaşanabilmesi ve emosyon düzenleme yetilerinin iyi olması olarak belirtmişlerdir (70).

Emmy Werner'in yaptığı (1977, 1982, 1992, 2001) Kauai Adası'ndaki riskli bebeklerin izlem çalışması, dayanıklılık alanındaki bilimsel çalışmalar için adeta bir dönüm noktasıdır. Çalışma 1954'te adadaki bilinen tüm gebeliklerin kohortu ile başlamış ve birkaç izlem değerlendirmesi ile devam etmiştir. Kohortun erken bulgularında, ailenin yoksulluğuna perinatal risklerin eşlik etmesi halinde, çocukların önemli defisitler gösterdiği belirtilmiştir. Ayrıca ailenin yoksulluk düzeyinin, bebek bakımı ile ilişkili çevrenin kalitesinde de belirgin bozulmalara neden olduğu saptanmıştır. Major koruyucu faktörler ise aile ile güçlü duygusal bağlar kurulması, ev dışı sosyal destek sistemlerinin varlığı ve sosyallik gibi eğilimsel niteliklerin varlığı olarak belirtilmiştir (70, 71).

Dayanıklılık ile ilgili ilk çalışmalar, dayanıklılığın doğuştan gelen bir kişilik özelliği kabulü ile başlamıştır; ancak zaman içerisinde ruhsal dayanıklılığın 'öğrenilebilir ve geliştirilebilir' bir özellik olduğu gösterilmiştir (72).

Dayanıklılık, bireyin ruh sağlığı üzerine olumsuz etkileri olabilecek stresli ya da örseleyici yaşam olaylarının etkisinden kurtulabilme ve yaşanan değişikliğe uyum sağlayabilme yetisidir. Yaşam olayları sonucu olumsuz duygularının oluşmaması demek değildir, olumsuz duyguların varlığına rağmen ruhsal aygıtın denge haline dönebilmesidir. Bu nedenle dayanıklılıktan bahsedebilmek için olumsuz yaşam olayları ve ardından yüksek uyum becerisi gerekmektedir. Dolayısıyla ruhsal dayanıklılık, 'baş etme' becerisinden farklı bir kavram olup, 'baş etme' becerisini de kapsamaktadır. Baş etme (coping) ve ruhsal dayanıklılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı çalışmalarda belirtilmiştir (7). Ancak dayanıklı her birey başarılı baş etme becerileri kullanmak zorunda değildir,

koruyucu bir çevrede yaşayan bir birey etkili baş etme becerileri geliştiremeyebilir ancak dayanıklı olabilir (74).

Ruhsal dayanıklılık kavramının anlaşılmasını kolaylaştıran çevre odaklı modellerden biri olan Bronfenbrenner (1986) tarafından geliştirilmiş “Ekolojik Sistemler Kuramı”na göre; bireyin gelişimini, birey-çevre arasındaki yakınsal ilişkilerde ve bireysel özellikler, ortam, çevre ve zaman boyutlarında incelemek gerekmektedir. Bu kuramda dört düzeyden oluşan bir sistem teorisi mevcuttur: Makrosistem (iş, ev ve okul), mezosistem (mikrosistem komponentleri arasındaki ilişkiler), ekosistem (örgütler ve çalışanlar üzerindeki etkileri) ve makrosistem (sosyal ve kültürel ilişkiler). Mikrosistem kişinin davranış ve eylemlerine etkide bulunur, birey her zaman bu mikrosistemle karşı karşıyadır. Yetişkin bireylerin mikroçevresi ev, iş ortamı, akrabalar ve komşular gibi yakın sosyal çevreden oluşur; ilişkiler bu mikro çerçevede gerçekleşir. Kişinin mikrosistemi mezosistemin küçük bir parçasını oluşturur. Mezosistem ev, okul, çevre ve toplum arasındaki ilişkileri tanımlar. Ekosistem ise mikro ve makrosistemin etkisi altında kalmaktadır (75). Bu kuram temel alındığında ruhsal dayanıklılık, birkaç faktörden etkilenen bir süreç olmaktan çıkmakta, tüm değişkenlerin karşılıklı etkileşiminin bir ürünü haline gelmektedir.

Ruhsal dayanıklılık içsel ve dışsal faktörlerden etkilenen dinamik bir süreçtir. Ruhsal dayanıklılığı artıran faktörler korucuyu faktörler, olumsuz etkileyen faktörler ise risk faktörleri olarak değerlendirilmektedir. Koruyucu içsel faktörler olarak baş etme becerisi, özgüven ya da benlik saygısının yüksek olması, olumlu mizaç özellikleri, düşük reaktivite, özdüşünüm, kararlılık, planlama, baş etme stratejilerinin etkililiği ve yüksek bilişsel kapasite çalışmalarda en çok üzerinde durulan özelliklerdir. Özellikle bilişsel olarak kendi kendini yatıştırabilme ‘kendi kendine konuşabilme’ kapasitesine sahip çocukların erken ergenlikte ve erişkinlikte daha az davranışsal problemler yaşadığı gösterilmiştir (73, 76). Özdüşüm yetisine sahip bireyler, geçmiş yaşantılarında kendilerine yararlı olan faktörleri tespit edebilen bireylerdir. Koruyucu dışsal faktörlere ise ailenin iyi ebeveynlik deneyimleri (yeterlilik, tutarlılık, uygun disiplin

yöntemleri, doğru duygusal yanıtların verilmesi vb.), destekleyici ilişkilerin varlığı, aile ile olumlu duygusal ilişkilerin varlığı, sosyoekonomik kaynakların yeterliliği örnek olarak verilebilir (73). Bowes ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada akran zorbalığı uygulamayan çocukların anne ve kardeşleri ile olumlu ilişki kurdukları, bu ilişkinin koruyucu olabileceği belirtilmiştir (78). Ruhsal dayanıklılığın içsel ve dışsal kaynakları keşfedilerek geliştirilebileceği, bu nedenle dinamik bir süreç olduğu belirtilmektedir.

Nash ve Fraser (1998) yaptıkları çalışmada, dayanıklı kişilerin belli özellikleri olduğunu belirtmiştir. Bu özellikler:

- Başa çıkma becerisi: Günlük hayatın zorluklarıyla uygun ve yeterli bir şekilde başa çıkabilme,
- Başa çıkma için gerekli psikolojik kaynaklara sahip olma: Günlük hayatın zorluklarıyla başa çıkabilmek için gerekli olan içsel gücü elinde bulundurma,
- Strese yönelik kontrol seviyesi: Günlük hayatın zorlukları karşısında kontrolü kaybetmeme,
- İnsanlara karşı ilgi: Bireyin çevresine karşı genellikle olumlu bir bakış açısına sahip olma,
- Sosyal yanıtlayıcılık: Gelişim özelliklerine göre duygu aktarım sağlayabilme,
- Yüksek özsaygı: Kendilikle alakalı pozitif özellikler atfetme,
- Öz farkındalık: Kendini bilme, iç görüye sahip olma,
- İşbirliğine açık olma: İşbirliğine uyum sağlama, yardım etmeye ve almaya istekli davranma,
- Etkili örgütsel davranış: Sorunların çözümüne yönelik uygun davranış gösterme,
- Aktif problem yönelimli hareket etme: Problemleri çözmek için aktif olma,
- Düşünerek ve planlayarak hareket etme: Eyleme geçmeden önce duyguların tesirinde olmadan, o davranışın etkilerini hesaba katarak hareket etme,

- Gerçeği doğru biçimde değerlendirme: Hayatın gerçeklerini değerlendirmede gerçekçi olma, zorluk yaşamama, bilişsel çarpıtmalara sahip olmama,
- Olumlu nesne ilişkilerinin varlığı: Bireyin çevresini psikolojik olarak otonom, sürekli ve kalıcı bir şekilde kavramasıdır (79).

Kişilik özellikleri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda; dışadönüklüğü, gelişime açıklığı, uyumluluğu ve sorumluluk algısı yüksek, duygusal dengesizliği düşük bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (80). Friborg ve arkadaşları (2005), askeri yüksekokul öğrencilerinin kişilik, bilişsel yetenekler ve sosyal zekâ ilişkilerini incelenmişlerdir. Sonuçlar bütün psikolojik dayanıklılık özelliklerinin duygusal denge, dışa dönüklük, uyumluluk ve sorumluluk kişilik özellikleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir (81).

Geçmişte olumlu duyguların önemi araştırmalarda ihmal edilmiş olsa da, yas tutan bireyler ve çocukluk çağında fiziksel ya da cinsel şiddete uğramış bireyler ile yakın zamanda yapılan pek çok çalışma olumlu duyguların ve mizahın kullanımının ruhsal dayanıklılıkla ilişkili olduğunu, uyumu arttırdığını ve sosyal ilişkileri iyileştirdiğini göstermiştir (82).

Atwool (2006), bağlanma ve ruhsal dayanıklılık çalışmalarının birlikte, bütünleyici şekilde yapılması ve değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bağlanma kuramında ruhsal dayanıklılık sürecinin anlaşılmasına katkıda bulunacak pek çok nokta bulunmaktadır. Bireysel özellikler, destekleyici aile, diğer yetişkinlerle ya da çevredeki kurumlarla olumlu bağlantılar ve kültür bağlanmanın ruhsal dayanıklılıkla ilişkili olduğu dört ana alandır (83). Güvenli bağlanma örüntüsü içerisinde, ruhsal dayanıklılığın oluşması için neredeyse bireysel tüm etkenler bulunmaktadır (83). Güvenli bağlanma, bireye stresli durumlara olumlu bakışla yaklaşma, bu olaylarla yapıcı bir şekilde baş etme ve iyi oluş hali ile uyumunu geliştirmede yardımcı olacak içsel bir kaynaktır. Güvenli

bağlanma örüntüsündeki kişinin kendine ve dünyaya güvенеbilme, ihtiyacı halinde başkalarından yardım isteyebilme, kontrol ve özyeterlilik duygularına, olumlu beklentilere sahip olma becerileri ruhsal dayanıklılık etkenleri olarak düşünülebilir. Kaçınan ve kaygılı bağlanma, ilişkilerin ve duyguların üstesinden gelebilmeye izin verecek ölçüde yeterli bir ruhsal dayanıklılık oluşturabilir (83), ancak kimi zaman yetersiz baş etme ve uyumsuzluğa yol açacak risk faktörlerinin kaynağı da olabilir (84). Saplantılı bağlanma, yüksek düzey duygusal ve düşük düzey akılcı baş etme yöntemleriyle ilişkili bulunmuştur (85). Düzensiz bağlanma örüntüsü olan çocuklar ise ilişkilerin, duyguların ya da deneyimlerin üstesinden gelebilmede uygun bir strateji geliştiremeyen, en kırılgan olanlarıdır (83). Karreman ve Vingerhoets (2012), çalışmalarında güvenli ve kaçınan bağlanma geliştirmiş bireylerin yüksek ruhsal dayanıklılığa sahip olduğu, korkulu ve saplantılı bağlanma geliştirmiş bireylerin ise ruhsal dayanıklılıklarının daha düşük olduğunu belirtmişlerdir (85). Matheson ve arkadaşları (2005) katılımcıların ebeveynleriyle bağlanma özelliklerini, özgüvenlerini ve sorunlarla baş etme becerilerini inceledikleri çalışmalarında, ebeveynleri ya da birincil bakım verenleriyle iyi ilişkiler kuran katılımcıların yetişkinlikte karşılaştıkları stresli durumlarla baş etmede daha uygun yöntemler kullandıklarını ve özgüvenlerinin daha yüksek olduğunu saptamışlardır (86). Hughes ve Stacy (2013), kardeşlerle yaptıkları çalışmada ruhsal dayanıklılığı daha yüksek olan kardeşlerin ebeveynleri, arkadaşları ve diğer yetişkinlerle daha yakın bağlanma ilişkileri içerisinde oldukları belirtmişlerdir (87).

Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, bir işte çalışıp çalışmama, ekonomik durum algısı, eşin öğrenim durumu ve eşin bir işte çalışıp çalışmaması değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelendiği bir çalışmada; evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyet, yaş, bir işte çalışıp çalışmama ve eşin bir işte çalışıp çalışmamasına göre farklılaşmadığı; öğrenim durumu, eşlerin öğrenim durumu ve ekonomik durum algısına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Öğrenim düzeyi, eşlerin öğrenim düzeyi ve ekonomik durum algısı puanları düzeyi arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de arttığı saptanmıştır (88).

Literatürde ruhsal dayanıklılık ile ilişkili göze çarpan bir başka kavram da *travma sonrası büyüme (posttraumatic growth)* kavramıdır. Araştırmacılar, travma sonrası büyüme kavramının dayanıklılıktan farklı bir kavram olduğunu, büyüme kavramının bir durum öncesi özelliğın eskisine göre daha ileri ve gelişmiş olarak ortaya çıkması durumu olduğunu, dayanıklılık kavramının ise travmatik yaşam olayları sonrası ruhsal yapının eski durumuna dönebilme yetisi olduğundan birbirinin yerine kullanılabilecek kavramlar olmadığını belirtmektedirler (89). Rutter (2013), dayanıklılık kavramının üst düzey bir adaptasyon düzeyine ulaşmaktan ziyade, yaşanan tüm olumsuzluklarla birlikte yaşamı olduğu düzeyde devam ettirebilme olduğunu vurgulamıştır (90). Çalışmalarda travma sonrası büyüme ile ilişkili üç olumlu değişim alanının varlığından bahsedilmektedir. İki bireyin kendilik algısıdır; bireyler güçlülük, dayanıklılık ve bilgeliklerinin yanında aynı anda savunmasız yönlerinin de varlığını tanımlarlar. İkinci alan kişiler arası ilişkilerdir; bireyler daha gelişmiş ilişkiler tanımlarlar, özellikle diğer bireylere artan şevkat ve mevcut bağların değerinde artmadan bahsederler. Son alan ise genel yaşam felsefesidir; bireyler önceliklerini yeniden değerlendirmeyi ve yaşam için şükür deneyimlerinde artış tanımlarlar (91).

Literatürde dayanıklılık kavramı incelendiğinde göze çarpan diğer kavramlar ise 'direnc (resistance)' ve 'iyileşme (healing)' kavramlarıdır. "Direnc" sözcüğü, karşı koyan güç, karşı koyma, mukavemet, "direncli" ise bir şeyden etkilenmeyen anlamına gelmektedir (92). Ruhsal dayanıklılık ise yeniden uyum sağlayabilme becerisi ile ilişkilidir. Ruhsal olarak dayanıklı birey, travmatik yaşantıdan etkilenip stres tepkileri gösterir ve bir süre sonra eski denge durumuna döner, ancak direnc kavramı düşünüldüğünde olduğunda herhangi bir stres tepkisi gözlenmemesi akla gelmektedir. İyileşme, travma sonrası stres bozukluğu ya da depresyon gibi psikopatolojilerle normal işlevselliğın en azından birkaç ay süresince bozulmasının ardından, yeniden ruhsal olarak sağlıklı duruma gelmektir. İyileşme bazen hızlı olurken bazen bir iki yıl alabilir. Ruhsal dayanıklılık ise aksine sabit bir dengeyi koruma becerisini yansıtır. İyileşmekte olan bireyler eşik altı belirtiler gösterebilirler, ancak dayanıklı bireyler normal

işlevsellikte aşırı zihinsel uğraşlar, huzursuz uyku gibi birkaç haftalık kısmi geçici bozukluklar yaşayabilse de genel olarak zaman içerisinde üretici etkinlikler, olumlu duygular ve sağlıklı işlevsellik gösterirler (81).

2.6.2 Şiddet ve Ruhsal Dayanıklılık İlişkisi

Dinamik bir süreç olan ruhsal dayanıklılığın, çocuklukta ve yetişkinlikte şiddetin ruhsal olumsuz etkilerini azalttığı araştırmalarda belirtilmiştir (81, 87, 89).

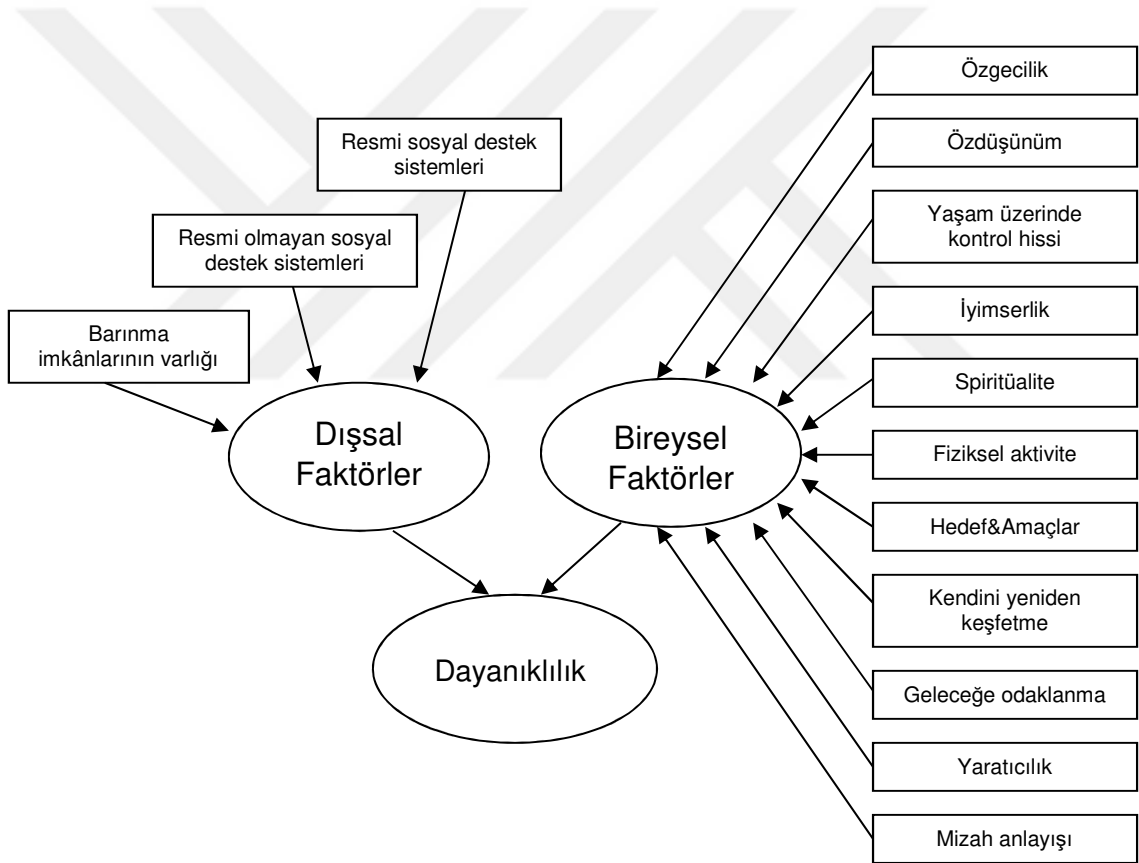
Şiddetin çocuk ve ergenler üzerine ruhsal etkilerini inceleyen araştırmalarda, çocukluk döneminde psikolojik şiddet varlığının yetişkinlikte olumsuz benlik algısı ve depresyon ilişkisinde ruhsal dayanıklılığın kısmi aracı olduğu saptanmıştır (93). Anderson ve Bang'in (2012) çalışmasında, çocukluğunda annesine uygulanan eş şiddetine şahit olan kadınlarda, ruhsal dayanıklılığı daha yüksek olanların travma sonrası stres bozukluğu oranlarının daha düşük olduğu saptanmıştır (94). 6-12 yaş grubundaki çocuklarla yapılan bir çalışmada annesi eşi şiddetine maruz kalan ve ruhsal dayanıklılıkları yüksek çocukların daha az şiddete maruz kaldıkları, daha az kaygı ve korku hissettikleri saptanmıştır (95).

Humphreys (2003), şiddete maruz kalan kadınların ruhsal dayanıklılıkları arttıkça fiziksel ve psikosoyal zorlanmanın, bilişsel ve bedensel bozuklukların, yetersizlik ve aşağılanmışlık hissini daha az yaşadığını; depresyon ve kaygı bozukluğu sıklığının azaldığını saptamıştır (96). Eş şiddetine maruz kalan Afrika kökenli Amerikalı kadınlarla çalışan ruh sağlığı profesyonelleri ile yapılan bir çalışmada; aile etkisi, umut ve benlik tasarımının kadınların ruhsal dayanıklılıkları ile ilişkili ana temalar olduğu belirtilmiştir (97). Şiddet gören kadınlarda ruhsal dayanıklılık faktörleri ile travma sonrası stres bozukluğu belirtileri arasında negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır (98).

Yaşamsal zorluklarla ilgilenen ve yardım edebilen diğer kişilerin destekleyici bir sosyal ağın bir parçası olma anlamına gelen sosyal destek, ruhsal iyilik halini sürdürebilmenin anahtarlarından biridir. Olumlu sosyal desteğin mevcudiyeti, kadınların hizmetlere daha kolay ve daha sık erişimi ile ilişkilidir. Olumlu sosyal desteğe sahip olmayan istismara uğramış kadınların mevcut resmi

destek sistemleri hakkında daha az bilgi sahibi oldukları ve resmi hizmetleri kullanma olasılıklarının daha düşük oldukları saptanmıştır (99). Güney Afrika'da partner şiddetine maruz kalmış 189 kadınla yapılmış bir çalışmada; acil bir durumda paraya erişimleri daha kolay olan kadınların, ruhsal dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu ve bunun hem kaynağa erişim hem de daha güçlü sosyal destek varlığı ile ilişkili olduğu saptanmıştır (100).

Partner şiddetine maruz kalmış 22 İspanyol kadında dayanıklılığı etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmada, şiddete uğrayan bu kadınlarda dayanıklılığı etkileyen içsel ve dışsal faktörler şu şekilde özetlenmiştir: (Şekil 1)

Şekil 1: Partner şiddetine uğrayan kadınlarda ruhsal dayanıklılığı etkileyen faktörler-López-Fuentes ve ark.'dan tercüme edilerek uyarlanmıştır (101).

Erken dönem yaşantılarında ihmale uğramış ancak ruhsal hastalığı olmayan (dayanıklı) bireyler ve ruhsal hastalığı olan (dayanıklı olmayan) bireyler, erken dönem yaşantılarında ihmale uğramamış sağlıklı bireylerle bir çalışmada

karşılaştırılmıştır. Dayanıklı kadınları dayanıklı olmayan ve sağlıklı kadınlardan ayıran en önemli 4 faktör (nevrotiklik, dışa dönüklük, savunmasız bağlanma ve çocuklukta algılanan yalnızlık) belirlenmiştir. Mevcut bireysel özelliklerin (bağlanma stili, dürtüsellik vb.) pozitif bir modeli, erken ve orta yaş yetişkinlik döneminde zihinsel sağlık için en önemli unsur olarak ortaya çıkmıştır. (102).

Aile içi şiddete uğrayıp halen konukevinde kalan kadınlarla, evinde kalan ve şiddet görmesi süren kadınların ruhsal dayanıklılıkları 150 kadının katılımı ile araştırılmıştır. Konukevinde kalan kadınların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği'nde 'kendilik algısı', 'gelecek algısı', 'yapısal stil', 'aile uyumu' alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ve toplam dayanıklılık puanı, evde kalan kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (20).

Ego Dayanıklılık Ölçeği (EDÖ) ile 52 aile içi şiddete uğramış kadında dayanıklılığın incelendiği çalışmada; aile içi şiddet yaşayan kadınlar, EDÖ'de anlamlı olarak daha düşük puanlar almıştır. EDÖ'deki en düşük puanlar baba şiddetine maruz kalan kadınlarda, en yüksek puanlar ise eşinden şiddet gören kadınlarda saptanmıştır. Aile içi şiddete maruz kalan kadınların dayanıklılığı, genel nüfusun dayanıklılığından daha düşük saptanmıştır. Baba şiddetinin, dayanıklılık üzerinde en büyük olumsuz etkiyi gösterdiği bulunmuştur (103).

3 YÖNTEM VE GEREÇLER

3.1 Etik İzin

Çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Dekanlığı Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 2011-KAEK-27/2018-E.1800042799 Sayılı kararı ile onaylanıp, Tıp Fakültesi Fakülte Yönetim Kurulu'nun 18.04.2018 tarih ve 08-01 numaralı kararı ile kabul edilmiştir.

3.2 Örneklem Seçimi

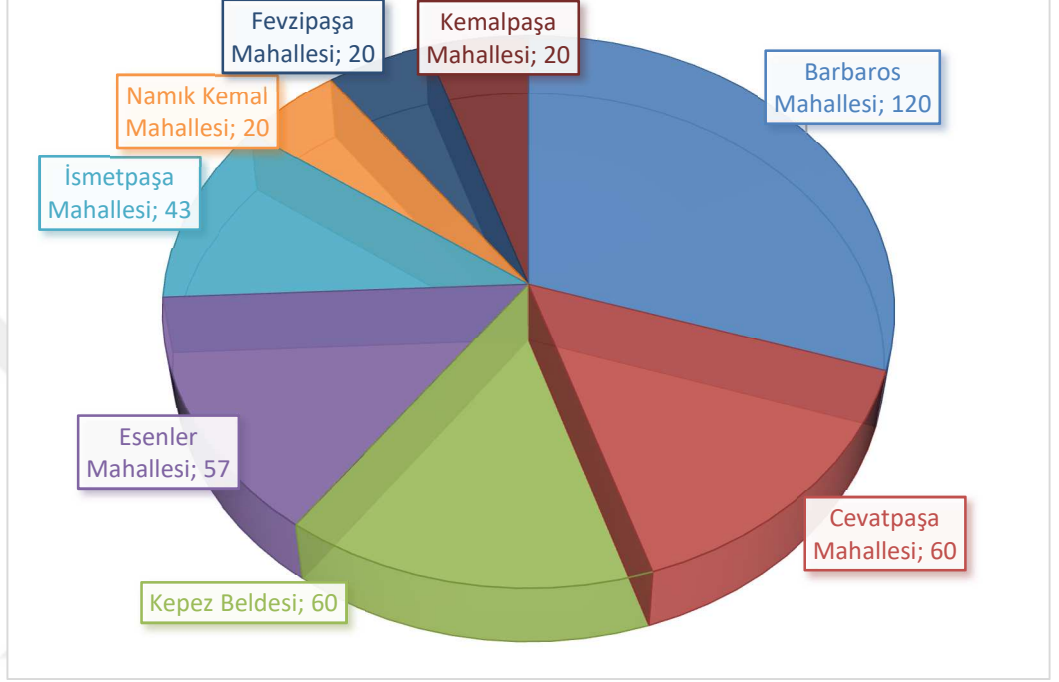
Çanakkale il merkezine bağlı aile sağlığı merkezine başvuran 18-65 yaş arası gönüllü kadınların çalışmaya alınması planlanmıştır. Örneklem büyüklüğü hesaplanmasında aşağıda gösterilen 'Evrenin Bilindiği Durumlarda Evren Oranı Tahmin Etmek İçin Örneklem Büyüklüğü' formülü kullanılmıştır (Şekil 2) (104).

$$n = \frac{N(Z_{\alpha/2}^2 P(1 - P))}{d^2(N - 1) + Z_{\alpha/2}^2 P(1 - P)} \quad (1)$$

Şekil 2: Evrenin Bilindiği Durumlarda Evren Oranı Tahmin Etmek İçin Örneklem Büyüklüğü Formülü

2015 TÜİK verilerine göre Çanakkale il merkezinde (Kepez dahil) 20-65 yaş arası kadın nüfusu 42333 kişidir. TÜİK verilerine göre aile içinde şiddet gören kadın prevalansı %35,5'tir (105), bu nedenle olayın görülüş sıklığı $p=0,35$, incelenecek olayın görülüş sıklığından yapılmak istenen sapma $d=0,05$ alınmıştır. İstenilen yanılma düzeyinde iki yönlü hipoteze göre T tablosundan elde edilen sabit değer $Z^2_{\alpha/2}= 1,96$ kullanılmıştır. Örneklem formülüne göre 347 kişi elde edilmiştir.

Örnekleme, TÜİK 2015 Çanakkale il merkezine bağlı mahalleler ve Kepez beldesi nüfus sayısı verilerine göre şu şekilde dağıtılmıştır:

Şekil 3: Ulaşılan örneklemin mahallelere ve beldelere göre dağılımı

3.3 Çalışmaya Alım Ölçütleri

Çalışmaya gönüllü bildirir onam formunu imzalayan Çanakkale il merkezi, il merkezine bağlı köyler ve Kepez'de ikamet eden, 18-65 yaş arası kadın bireyler dahil edilmiştir.

3.4 Çalışmadan Dışlanma Ölçütleri

Çalışmaya 18 yaşından küçük, 65 yaşından büyük bireyler dahil edilmemiştir. Ayrıca testleri değerlendirmek için gerekli zihinsel yetide ağır derecede kayba neden olan bir hastalığı olan bireyler (orta-ağır evre nörobilişsel bozukluk, orta-ağır-çok ağır anlıksal yetiyitimi) çalışmaya alınmamıştır.

3.5 Veri Toplama Araçları

1.Sosyo-Demografik Veri Formu (EK-2):

Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda kişilerin yaş, eğitim, meslek, medeni durumu, eşlerinin yaşı, eğitim durumu, alkol/madde kullanımı gibi 23 soru bulunmaktadır.

2. Kadına Yönelik Şiddet Formu (EK-3):

Araştırmacılar tarafından daha önce yapılmış araştırmalar incelenerek oluşturulmuş formda 6 soru şiddet maruz kalma durumu, 11 soru fiziksel şiddet, 10 soru cinsel şiddet, 6 soru ekonomik şiddet, 8 soru ruhsal/duygusal/sözel şiddet, 8 soru şiddet algısı ve yardım arama davranışı ilişkili olup toplam 49 soru bulunmaktadır.

3.Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Türkçe Formu (EK-4):

Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe formu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Basım ve Çetin tarafından (2011) yapılmıştır. Ölçek 'kendilik algısı', 'gelecek algısı', 'yapısal stil', sosyal yeterlilik', 'aile uyumu' ve 'sosyal kaynaklar' 6 alt boyuttan oluşan 33 soru içermektedir. Ölçekte, 'yapısal stil' (3,9,15,21) ve 'gelecek algısı' (2,8,14,20) 4 madde; 'aile uyumu' (5,11,17,23,26,32), 'kendilik algısı' (1,7,13,19,28,31) ve 'sosyal yeterlilik' (4,10,16,22,25,29) 6 madde, 'sosyal kaynaklar' (6,12,18,24,27,30,33) ise 7 madde ile ölçülmektedir. Friborg ve arkadaşları 2003 yılında yaptıkları çalışmada psikolojik dayanıklılığı yapısal stil, sosyal yeterlilik, kişisel güç, aile uyumu ve

sosyal kaynaklar ve aile uyumu olarak 5 boyutta ifade etmişler; ancak 2005 yılında yapmış oldukları çalışmada kişisel gücün “kendilik algısı” ve “gelecek algısı” olarak ikiye ayrıldığını, buna bağlı olarak psikolojik dayanıklılık boyutlarının 5 faktörden 6 faktöre çıktığını belirtmişlerdir. Kendilik algısı; kişinin kendi farkındalığına varması ve temelde kim olduğuna yönelik düşünceleridir. Gelecek algısı, bireyin geleceğe yönelik bakış açısına işaret eder. Sosyal yeterlilik, bireyin dışa dönüklüğü, sosyal adaptasyonu ve sosyal aktivitelere katılma isteğidir. Yapısal stil, bireyin günlük işlerini sürdürebilme, planlama ve organize edebilme kapasitesi ile ilişkilidir. Aile uyumu, bireyin ailesinden gördüğü desteği ifade eder. Sosyal kaynaklar ise bireyin sahip olduğu sosyal ilişkileri belirtmektedir (106). Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 165, en düşük puan ise 33'tür. Maddelerin tercih edilmesinde önyargılı değerlendirmelerden kaçınmak için, olumlu ve olumsuz özelliklerin farklı taraflarda olduğu, yanıtlar için ise beş ayrı kutucuğun yer aldığı bir format kullanılmaktadır. Şematik biçimde yapılan değerlendirmede psikolojik dayanıklılığın yüksek veya düşük ölçülmesinde puanlama şekli serbest bırakılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan alt boyutların Chronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .66 ile .81 arasında, yapılan test tekrar test güvenilirliği ise .68 ile .81 arasında değişmektedir (107).

3.6 Uygulama

Çalışma için Klinik Araştırmalar ve Etik Kurul Başkanlığı'na yapılan başvuru sonucu etik kurul onayı alındı. Sonrasında Çanakkale İl Sağlık Müdürlüğü'nden aile sağlığı merkezlerinde çalışma yapılabilmesi için 18231034-604.02.99 sayı numarası ile onay alındı. Haziran 2018-Ağustos 2018 tarihleri arasında seçilen aile sağlığı merkezlerine başvuran gönüllü 348 kadın çalışmaya dahil edildi. Formları değerlendirmek için gerekli zihinsel yetide ağır derecede kayba neden olan bir hastalığı (orta-ağır evre nörobilişsel bozukluk, orta-ağır-çok ağır anlıksal yetiyitimi) olmayan 18-65 yaş arası kadınlar çalışmaya alındı. Çalışma, araştırmacı ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda görevli 6. Sınıf tıp fakültesi öğrencileri tarafından yapıldı.

Çalışmaya dahil etme ve dışlama ölçütlerini karşılayan katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu imzalatıldı (EK-1), yüzyüze görüşme ile araştırmacılar tarafından oluşturulmuş sosyodemografik veri formu uygulandı. Sonrasında araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 'Kadına Yönelik Şiddet Anketi' ve Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği'nin özbildirim şeklinde uygulamaları istendi. Okuma-yazması olmayan bireylerin tüm formları yüzyüze görüşme şeklinde dolduruldu. Her bir katılımcıya 40-60 dakika süre ayrıldı.

3.7 İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS Paket Program 19.0 sürümü ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı verilerin sunumunda sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ortanca, minimum, maksimum kullanılmıştır. Kategorik verilerin karşılaştırmasında Ki-Kare Testi kullanılmıştır. Niceliksel verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılıma uyan verilerin karşılaştırmasında İki Ortalama Arasında Farkın Önemlilik Testi kullanılmıştır. Normal dağılıma uymayan değişkenlerin karşılaştırmasında ikili gruplarda Mann Whitney U Testi, iki grubun üzerindeki karşılaştırmalarda Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların aylık ortalama toplam gelirleri TÜRK-İŞ'in Dört Kişilik Ailenin Aylık Gıda Harcaması ve Dört Kişilik Ailenin Aylık Zorunlu Harcaması Haziran ayı verileri kullanılarak; 1714 TL altı, 1714 TL-5583 TL, 5584 TL ve üzeri olarak gruplandırılmıştır (108).

Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalmayı etkileyen risk faktörlerinin incelenmesinde Binary Lojistik Regresyon Analizi Enter Modeli kullanıldı. Bağımlı değişken olarak hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma durumu; bağımsız değişkenler olarak eğitim durumu, gelir durumu, yaş, evliliğin gerçekleşme şekli, eşinin eğitim durumu, eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu, eşinin alkol kullanım durumu, eşinde ruhsal hastalık varlığı, 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı mı?' sorusuna verilen yanıtlar ve çocukluğunda aile içinde şiddete şahit olma durumu modele dahil edildi. Model şiddete maruz

kalma ile ilgili varyansın %28,9 (Cox ve Snell R kare) ile %39,9 (Nagelkerke R kare) arasında bir kısmını açıklayabilmektedir ve katılımcıların %78,8'ini doğru bir biçimde sınıflandırabilmektedir. Model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $X^2(14, N=203) = 69,369, p=0,0001$.

Erişkinlikte şiddete maruz kalmayı etkileyen risk faktörlerinin incelenmesinde Binary Lojistik Regresyon Analizi Backward Conditional Modeli kullanıldı. Bağımlı değişken olarak erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu; bağımsız değişkenler olarak eğitim durumu, gelir durumu, yaş, evliliğin gerçekleşme şekli, eşinin eğitim durumu, eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu, eşinin alkol kullanım durumu, eşinde ruhsal hastalık varlığı, 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı mı?' sorusuna verilen yanıtlar, çocuklukta şiddete maruz kalma durumu ve çocukluğunda aile içinde şiddete şahit olma durumu modele dahil edildi. Model şiddete maruz kalma ile ilgili varyansın %9,2 (Cox ve Snell R kare) ile %16,8 (Nagelkerke R kare) arasında bir kısmını açıklayabilmektedir ve katılımcıların %86,3'ünü doğru bir biçimde sınıflandırabilmektedir. Analiz yapıldığında dokuzuncu adımda iki bağımsız değişken kalmıştır ve model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $X^2(2, N=205) = 19,873, p=0,0001$.

Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanının etkileyen faktörlerin analizinde Multiple Regresyon Analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişken olarak Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanı; bağımsız değişkenler olarak erişkinlikte şiddet görme durumu, çocuklukta şiddet görme durumu, yaş, eğitim durumu, gelir durumu ve yalnız yaşama durumu alınmıştır. Modelde Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanının %16,3'ü belirtilen bağımsız değişkenlerle açıklanabilmektedir. Modelin Durbin Watson değeri 1,937'dir. Oluşturulan model istatistiksel olarak anlamlı doğrusal bir modeldir ($F=8,969, SD=6, p=0,0001$). Regresyon katsayısı 0,00-0,24: zayıf, 0,25-0,49: orta, 0,50-0,74: güçlü, 0,75-1,00: çok güçlü ilişki olarak değerlendirilmiştir (109).

İstatistiksel anlamlılık için $p<0,05$ kabul edilmiştir.

4 BULGULAR

4.1 Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Çalışmaya 348 kadın dâhil edilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması $42,2 \pm 12,6$ yıl, ortancası 43,0 (min:19,0, maks: 65,0) yıldır. Katılımcıların %36,8'i (n=128) üniversite düzeyinde eğitime sahiptir, %42,2'si (n=141) ev hanımıdır, %73,6'sı (n=256) evlidir, %76,7'si (n=264) çekirdek ailesi ile yaşamaktadır ve %82,2'si (n=286) il merkezinde ikamet etmektedir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	n (%)
Eğitim durumu	
Okuryazar değil	8 (2,3)
Okuryazar	8 (2,3)
İlkokul	81 (23,3)
Ortaokul	31 (8,9)
Lise	76 (21,8)
Üniversite	128 (36,8)
Yüksek lisans	14 (4,0)
Doktora	2 (0,6)
Meslek	
Ev hanımı	141 (42,2)
Öğrenci	21 (6,3)
Memur	78 (23,4)
Emekli	28 (8,4)
Özel sektör - serbest meslek	66 (19,8)

%%: sütun yüzdesi

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı (devam)

Değişkenler	n (%)
Medeni durum	
Bekâr	59 (17,0)
Evli	256 (73,6)
Boşanmış	18 (5,2)
Eşinden ayrı	4 (1,1)
Eşi ölmüş	11 (3,2)
Kiminle yaşıyor?	
Yalnız	31 (9,0)
Çekirdek aile	264 (76,7)
Geniş aile	36 (10,5)
Partneri ile	8 (2,3)
Arkadaşı ile	5 (1,5)
Nerede yaşıyor?	
Köy	8 (2,3)
İlçe	54 (15,5)
İl	286 (82,2)

%%: sütun yüzdesi

Katılımcıların %98,9'ı (n=276) resmi nikâhlıdır, %94,2'si (n=277) 1 kez evlenmiştir, %96,2'si (n=281) isteyerek evlenmiştir ve %69,0'ı (n=198) eşiyile tanışarak evlenmiştir (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Katılımcıların evlilik durumları

Değişkenler	n (%)
Evlilik durumu	
Resmi nikâh	276 (98,9)
İmam nikâhı	3 (1,1)
Kaç defa evlilik yaptınız?	
1	277 (94,2)
2	17 (5,8)
Evlenmeyi isteme durumunuz	
İsteyerek	281 (96,2)
Zorla	11 (3,8)
Eşinizle nasıl evlendiniz?	
Tanışarak	198 (69,0)
Görücü usulü	73 (25,4)
Kaçarak	16 (5,6)

=: sütun yüzdesi

Katılımcıların ailesinde ortalama aylık geliri 3961,9±2760,9 TL'dir (ortanca: 3000,0; min:500,0-maks:30000 TL). Çalıştığını belirten bireylerin (n=140) aylık ortalama geliri 2659,4±1413,7 TL'dir (ortanca: 2500,0; min: 500,0, maks: 11,000). Çalışmadığını belirten bireylerin (n=92) aylık verilen harçlık ortalaması 1166,8±1060,1 TL, ortancası 1000,0 TL'dir (min:50,0, maks: 5000,0).

4.2 Katılımcıların Eşlerinin Tanımlayıcı Özellikleri

Katılımcıların eşlerinin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; eşlerin yaş ortalaması 46,9±11,6 yıldır (ortanca: 47,0; min: 23,0, maks: 82,0). Eşlerin %31,3'ü (n=82) üniversite düzeyinde eğitime sahiptir, %58,1'i serbest meslek sahibidir ya da özel sektörde çalışmaktadır, %23,7'si (n=61) çocuklukta şiddete maruz kalmıştır, %7,0'si (n=18) erişkinlikte şiddete maruz kalmıştır. Katılımcıların eşlerinin %37,8'i (n=96) son bir yılda alkol kullanmaktadır, alkol kullananların

%90,7'si (n=49) nadiren alkol kullanmaktadır, %1,6'sı (n=4) son bir yılda uyuşturucu madde kullanmaktadır, %7,2'sinin (n=19) ruhsal hastalık tanısı mevcuttur, %4,6'sı (n=12) adli olaya kaydı vardır (Tablo 4.3).

Tablo 4.3. Katılımcıların eşlerinin tanımlayıcı özellikleri

Değişkenler	n (%)
Eğitim durumu	
Okuryazar değil	3 (1,1)
Okuryazar	6 (2,3)
İlkokul	53 (20,2)
Ortaokul	33 (12,6)
Lise	75 (28,6)
Üniversite	82 (31,3)
Yüksek lisans	10 (3,8)
Meslek	
Memur	50 (19,8)
Serbest meslek /özel sektör	147 (58,1)
Emekli	56 (22,1)
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu	
Evet	61 (23,7)
Hayır	196 (76,3)
Erişkinlikte maruz kalma durumu	
Evet	18 (7,0)
Hayır	240 (93,0)
Son bir yılda alkol kullanım durumu	
Evet	96 (37,8)
Hayır	158 (62,2)

%%: sütun yüzdesi

Tablo 4.3. Katılımcıların eşlerinin tanımlayıcı özellikleri (devam)

Değişkenler	n (%)
Son bir yılda alkol kullanım sıklığı	
Nadir	49 (90,7)
Ara sıra	1 (1,9)
Sık	4 (7,4)
Son bir yıl içinde uyuşturucu kullanım durumu	
Evet	4 (1,6)
Hayır	253 (98,4)
Yaşam boyu ruhsal bir hastalık durumu	
Evet	19 (7,2)
Hayır	244 (92,8)
Adli olay varlığı	
Evet	12 (4,6)
Hayır	251 (95,4)

℅: sütün yüzdesi

4.3 Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumu

4.3.1. Katılımcıların Yaşam Boyu Şiddete Maruz Kalma Durumu

Katılımcıların ℅35,7'si (n=122) daha önce hayatının bir döneminde şiddete maruz kalmıştır ve ℅48,6'sı (=73) ebeveynlerinden, ℅29,3'ü (n=44) partnerinden şiddet görmüştür. ℅87,7'si (n=99) çocukluk döneminde, ℅15,0'i (n=52) ergenlik döneminde, ℅13,9'u (n=48) erişkinlik döneminde şiddete maruz kalmıştır. Kadınların ℅4,2'si halen şiddete maruz kalmaktadır (Tablo 4.4).

Tablo 4.4 Katılımcıların şiddete maruz kalma durumu

Değişkenler	n (%)
Daha önce hiç şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	122 (35,7)
Hayır	220 (64,3)
Çocuklukta şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	99 (28,7)
Hayır	246 (71,3)
Ergenlikte şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	52 (15,0)
Hayır	294 (85,0)
Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	48 (13,9)
Hayır	297 (86,1)
Halen şiddete maruz kalıyor musunuz?	
Evet	14 (4,2)
Hayır	321 (95,8)
Kim tarafından şiddete uğradınız?*	
Ebeveyn	73 (48,6)
Partner	44 (29,3)
Kardeş	10 (6,7)
Yabancı kişiler	8 (5,3)
Öğretmen	7 (4,7)
2.derece akraba	4 (2,7)
Hasta	2 (1,3)
Çocuk	1 (0,7)
Komşu	1 (0,7)

%%: sütun yüzdesi, *: toplam cevap sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Katılımcıların %28,7'si (n=96) çocukluk döneminde aile içi şiddet olduğunu, %71,3'ü (n=239) olmadığını belirtmiştir.

4.3.2 Katılımcıların Şiddet Türüne Göre Şiddete Maruz Kalma Durumu

Katılımcıların %32,5'i (n=112) daha önce fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir ve %45,7'si (n=63) ebeveyn tarafından, %28,3'ü (n=39) partneri tarafından fiziksel şiddet görmüştür. Katılımcıların %38,0'i (n=132) daha önce tokatlanmıştır ve maruz kaldıkları tokat sayısı ortalaması $7,2 \pm 18,1$, ortancası 2,0'dir (min:1,0-maks: 100,0). Katılımcıların %9,6'sı (n=33) daha önce yumruklanmıştır ve maruz kaldıkları yumruk sayısı ortalaması $5,1 \pm 3,3$, ortancası 5,0'dir (min:1,0-maks: 10,0). Katılımcıların %9,7'si (n=32) daha önce tekmelenmiştir ve maruz kaldıkları tekme sayısı ortalaması $4,8 \pm 5,5$, ortancası 2,0'dir (min:1,0-maks: 20,0). Katılımcıların %8,5'i (n=28) daha önce fiziksel şiddet sonrası yaralandığını belirtmiştir ve yaralanma sayısı ortalaması $2,7 \pm 3,8$, ortancası 1,0'dir (min:1,0-maks: 15,0). %2,7'si (n=9) herhangi bir sağlık sorunu için doktora başvurusunun engellendiğini belirtmiştir (Tablo 4.5).

Tablo 4.5. Katılımcıların fiziksel şiddete maruz kalma durumu

Değişkenler	n (%)
Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	112 (32,5)
Hayır	233 (67,5)
Hiç tokatlandınız mı?	
Evet	132 (38,0)
Hayır	215 (62,0)
Hiç yumruk yediniz mi?	
Evet	33 (9,6)
Hayır	311 (90,4)
Hiç tekmelendiniz mi?	
Evet	32 (9,7)
Hayır	297 (90,3)

‰: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 4.5. Katılımcıların fiziksel şiddete maruz kalma durumu (devam)

Değişkenler	n (%)
Hiç yaralandınız mı?	
Evet	28 (8,5)
Hayır	302 (91,5)
Herhangi bir sağlık sorunu için doktora başvurmanız engellendi mi?	
Evet	9 (2,7)
Hayır	321 (97,3)
Kim tarafından fiziksel şiddete maruz kaldınız?*	
Ebeveyn	63 (45,7)
Partner	39 (28,3)
Kardeş	22 (15,9)
Öğretmen	4 (2,9)
Akraba	4 (2,9)
Eşinin ailesi	3 (2,2)
Hasta	1 (0,7)
Yabancı kişiler	1 (0,7)
Doktor	1 (0,7)

ℳ: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Kadınların %6,9'u (n=23) daha önce cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir ve %62,2'si (n=23) partneri tarafından, %18,9'u (n=7) yabancı kişiler tarafından cinsel şiddet görmüştür. Katılımcıların %28,0'i (n=94) daha önce cinsel tacize uğradığını belirtmiştir ve maruz kaldıkları cinsel taciz sayısı ortalaması 1,4±0,5, ortancası 1,0'dir (min:1,0-maks: 2,0). Cinsel tacize uğradığını belirtenlerin %60,0'ı (n=48) sözel, %32,4'ü (n=26) fiziksel tacize maruz kalmıştır. Katılımcıların %3,0'ü (n=10) cinsel saldırıya uğradığını belirtmiştir. Katılımcıların %10,0'u (n=33) partneri tarafından istemediği halde cinsel ilişkiye zorlandığını

belirtmiştir ve maruz kaldıkları istenmeyen cinsel ilişki ortalaması $11,3 \pm 28,1$, ortancası 2,5'dir (min:1,0-maks: 100,0). Katılımcıların %10,2'si (n=34) daha önce cinsel yönden kendilerini üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlıklarının aşağılanması ya da değer görmemesine maruz kaldığını belirtmiştir ve bu duruma maruz kalma durumu ortalaması $9,4 \pm 23,0$, ortancası 2,0'dir (min:1,0-maks: 100,0) (Tablo 4.6).

Tablo 4.6. Katılımcıların cinsel şiddete maruz kalma durumu

Değişkenler	n (%)
Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	23 (6,9)
Hayır	311 (93,1)
Hiç cinsel tacize uğradınız mı?	
Evet	94 (28,0)
Hayır	242 (72,0)
Nasıl cinsel tacize uğradınız?*	
Sözel	48 (60,0)
Fiziksel	26 (32,4)
Görsel	5 (6,3)
Hepsi	1 (1,3)
Hiç cinsel saldırıya uğradınız mı?	
Evet	10 (3,0)
Hayır	324 (97,0)
Partneriniz tarafından istemediğiniz halde cinsel ilişkiye zorladınız mı?	
Evet	33 (10,0)
Hayır	297 (90,0)

℅: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 4.6. Katılımcıların cinsel şiddete maruz kalma durumu (devam)

Değişkenler	n (%)
Partneriniz ya da aileler tarafından gebe kalmanız konusunda baskı gördünüz mü?	
Evet	18 (5,4)
Hayır	313 (94,6)
Cinsel yönden sizi üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlığınızın aşağılanması ya da değer görmemesine maruz kaldınız mı?	
Evet	34 (10,2)
Hayır	299 (89,8)
Kim tarafından cinsel şiddete maruz kaldınız?*	
Partner	23 (62,2)
Yabancı kişiler	7 (18,9)
Akraba	5 (13,5)
Kardeş	1 (2,7)
Ebeveyn	1 (2,7)

℅: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Katılımcıların %18,8'i (n=64) daha önce ekonomik şiddete maruz kaldığını belirtmiştir ve %64,3'ü (n=61) partneri, %26,3'ü (n=25) ebeveynleri tarafından ekonomik şiddet görmüştür. Katılımcıların %19,5'i (n=67) parasını istediği gibi kullanmasına izin verilmediğini, %15,6'sı (n=53) başkasının parasına ihtiyacı olduğunu hatırlatıldığını, %20,9'u (n=71) çalışmasına izin verilmediğini, %19,6'sı (n=67) nerede ve ne zaman çalışacağına müdahaleye maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 4.7).

Tablo 4.7. Katılımcıların ekonomik şiddete maruz kalma durumu

Değişkenler	n (%)
Hiç ekonomik şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	64 (18,8)
Hayır	276 (81,2)
Paranızı istediğiniz gibi kullanmanıza izin verilmediği oldu mu?	
Evet	67 (19,5)
Hayır	277 (80,5)
Hiç başkasının parasına ihtiyacınız olduğu hatırlatıldı mı?	
Evet	53 (15,6)
Hayır	287 (84,4)
Hiç çalışmanıza izin verilmediği oldu mu?	
Evet	71 (20,9)
Hayır	269 (79,1)
Hiç nerede ve ne zaman çalışacağınıza müdahaleye maruz kaldınız mı?	
Evet	67 (19,6)
Hayır	274 (80,4)
Kim tarafından ekonomik şiddete maruz kaldınız?*	
Partner	61 (64,3)
Ebeveyn	25 (26,3)
Kardeş	4 (4,2)
2.derece akraba	2 (2,1)
Eşinin ailesi	2 (2,1)
Patron	1 (1,0)

%, sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Katılımcıların %43,2'si (n=149) ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kaldığını belirtmiştir ve %39,0'u (n=60) partneri, %20,2'si (n=31) ebeveynleri, %20,2'si (n=31) yabancılar tarafından şiddet görmüştür. Katılımcıların %41,1'i (n=141) küfür, hareket, küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranışa, görüş ve davranışlarının küçümsenmesine ve değer görmemeye maruz kaldığını; bu kişilerin %79,4'ü (n=50) küfür, hareket, küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranışa, %20,6'sı (n=13) görüş ve davranışlarının küçümsenmesine ve değer görmemeye maruz kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların %13,8'i (n=48) ev eşyalarına zarar verildiğini belirtmiştir ve maruz kaldıkları şiddet ortalaması $2,8 \pm 2,6$, ortancası 2,0'dir (min:1,0-maks: 14,0). Katılımcıların %26,5'i (n=91) daha önce yanında birisine zarar verildiğini belirtmiştir ve maruz kaldıkları şiddet ortalaması $2,5 \pm 3,4$, ortancası 2,0'dir (min:1,0-maks: 20,0) (Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Katılımcıların ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kalma durumu

Değişkenler	n (%)
Hiç ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kaldınız mı?	
Evet	149 (43,2)
Hayır	196 (56,8)
Hiç küfür, hareket, küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranışa, görüş ve davranışlarınızın küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldınız mı?	
Evet	139 (40,5)
Hayır	204 (59,5)
Hiç küfür, hareket, küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranışa, görüş ve davranışlarınızın küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldıysanız nasıl?*	
Küfür, hareket, küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranış	50 (79,4)
Görüş ve davranışlarınızın küçümsenme ve değer görmeme	13 (20,6)

℅: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 4.8. Katılımcıların ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kalma durumu (devam)

Değişkenler	n (%)
Hiç ev eşyalarınıza zarar verildi mi?	
Evet	48 (13,8)
Hayır	299 (86,2)
Hiç yanınızda başka birisine zarar verildi mi?	
Evet	91 (26,5)
Hayır	252 (73,5)
Kim tarafından ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kaldınız?*	
Partner	60 (39,0)
Ebeveyn	31 (20,2)
Yabancı	31 (20,2)
Kardeş	8 (5,2)
Arkadaş	7 (4,5)
Hasta	6 (3,9)
Öğretmen	5 (3,2)
İş ortamı	3 (1,9)
Doktor	2 (1,3)
Eşinin ailesi	1 (0,6)

℅: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

4.4 Katılımcıların Şiddete İlişkin Düşünce, Davranış ve Tutumlarının Dağılımı

‘Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?’ sorusuna katılımcıların ℅93,7’si (326) hayır, ℅2,9’u (n=10) evet yanıtını vermiştir. ‘Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?’ sorusuna katılımcıların ℅62,1’i (n=216) hayır, ℅35,3’ü (n=123) evet yanıtı vermiştir. Katılımcıların ℅47,’si (n=188) şiddete karşı tepkisini karşı koyup kavga

etmek, %10,6'sı (n=42) karşı koymayıp pes etmek ve %42,2'si (n=168) yardım istemek olarak belirtmiştir. Katılımcıların %77,0'si (n=268) şiddete maruz kaldığında nereye başvuracağını bildiğini; %49,2'si (n=280) emniyet ve jandarmadan, %21,7'si (n=123) aile ve sosyal politikalar il müdürlüğünden yardım isteyeceğini belirtmiştir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Katılımcıların şiddete ilişkin düşünceleri, davranış ve tutumlarının dağılımı

Değişkenler	n (%)
Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?	
Evet	10 (2,9)
Hayır	326 (93,7)
Yanıt verilmedi	12 (3,4)
Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?	
Evet	123 (35,3)
Hayır	216 (62,1)
Yanıt verilmedi	9 (2,6)
Şiddete uğradığınızda verdiğiniz tepki ne olur?*	
Karşı koyup kavga etme	188 (47,2)
Karşı koymayıp pes etme	42 (10,6)
Yardım isteme (resmi kurumlar, akraba, komşu...)	168 (42,2)
Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?	
Evet	268 (77,0)
Hayır	65 (18,7)
Yanıt verilmedi	15 (4,3)
Yardım isterken hangi kurum/kuruluştan yardım istersiniz?*	
Emniyet ve jandarma	280 (49,2)
Aile ve sosyal politikalar il müdürlüğü	123 (21,7)
Savcılık	88 (15,5)
Sağlık kuruluşları	72 (12,7)
Ailesi	1 (0,2)
Eşinin ailesi	4 (0,7)

#: sütun yüzdesi, *: toplam yanıt sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

4.5 Katılımcıların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanları

Katılımcıların Yetişkinler için Dayanıklılık Ölçeği toplam puan ortalaması $131,8 \pm 17,6$; aile uyumu alt ölçeği puan ortalaması $24,3 \pm 4,5$; kendilik algısı alt ölçeği puan ortalaması $24,3 \pm 4,1$; sosyal yeterlilik alt ölçeği puan ortalaması $23,6 \pm 4,3$; sosyal kaynaklar alt ölçeği puan ortalaması $29,0 \pm 4,7$; yapısal stil alt ölçeği puan ortalaması $15,6 \pm 3,2$ ve gelecek algısı alt ölçeği puan ortalaması $15,5 \pm 3,6$ 'dır (Tablo 4.10).

Tablo 4.10. Katılımcıların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanları

	ortalama \pm ss	Ortanca (minimum- maksimum)
Toplam puan	131,8 \pm 17,6	135,0 (66,0-165,0)
Aile uyumu	24,3 \pm 4,5	25,0 (9,0-30,0)
Kendilik algısı	24,3 \pm 4,1	25,0 (8,0-30,0)
Sosyal yeterlilik	23,6 \pm 4,3	24,0 (10,0-30,0)
Sosyal kaynaklar	29,0 \pm 4,7	30,0 (11,0-35,0)
Yapısal stil	15,6 \pm 3,2	16,0 (4,0-20,0)
Gelecek algısı	15,5 \pm 3,6	16,0 (4,0-20,0)

ss: standart sapma

4.6 Sosyodemografik Verilere Göre Katılımcıların Yaşam Boyu Şiddet Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması

Eğitim durumuna göre gruplar arasında yaşamı boyunca herhangi bir şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,573$). Eğitim durumuna göre gruplar arasında erişkinlikte şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,760$). Eğitim durumuna göre gruplar arasında halen şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,676$). Eğitim durumuna göre gruplar arasında fiziksel şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,796$). Eğitim durumuna göre gruplar arasında cinsel şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,058$). Eğitim durumuna göre gruplar arasında ekonomik şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,111$). ***Eğitim durumuna göre gruplar arasında ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,012$). Üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahip grubun ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu durumu lise ve altı eğitim durumuna sahip gruplardan daha yüksektir ve fark bu gruptan kaynaklanmaktadır (Tablo 4.11).***

Tablo 4.11. Eğitim durumuna göre grupların yaşam boyu şiddete maruz kalma durumunun şiddet türlerine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Okuryazar değil n (%)	Okuryazar n (%)	İlköğretim n (%)	Lise n (%)	Üniversite ve üzeri n (%)	p
Yaşamınız boyunca hiç şiddete maruz kaldınız mı?						0,573
Evet	2 (25,0)	2 (25,0)	39 (35,5)	23 (30,3)	56 (40,0)	
Hayır	6 (75,0)	6 (75,0)	71 (64,5)	53 (69,7)	84 (60,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı?						0,760
Evet	1 (12,5)	1 (12,5)	14 (12,7)	8 (10,5)	24 (16,8)	
Hayır	7 (87,5)	7 (87,5)	96 (87,3)	68 (89,5)	119 (83,2)	
Halen şiddete maruz kalıyor musunuz?						0,676
Evet	1 (12,5)	0 (0,0)	3 (2,8)	4 (5,3)	6 (4,3)	
Hayır	7 (87,5)	7 (100,0)	104 (97,2)	71 (94,7)	132 (95,7)	
Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?						0,796
Evet	5 (62,5)	3 (37,5)	53 (47,3)	32 (42,1)	64 (44,8)	
Hayır	3 (37,5)	5 (62,5)	59 (52,7)	44 (57,9)	79 (55,2)	
Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı?						0,058
Evet	1 (12,5)	3 (37,5)	37 (33,3)	27 (36,5)	65 (48,1)	
Hayır	7 (87,5)	5 (62,5)	74 (66,7)	47 (63,5)	70 (51,0)	
Hiç ekonomik şiddete uğradınız mı?						0,111
Evet	2 (25,0)	3 (37,5)	54 (48,2)	30 (40,0)	46 (32,2)	
Hayır	6 (75,0)	5 (62,5)	58 (51,8)	45 (60,0)	97 (62,8)	
Hiç ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğradınız mı?						0,012
Evet	3 (37,5)	3 (37,5)	53 (47,3)	45 (59,2)	96 (67,1)	
Hayır	5 (62,5)	5 (62,5)	59 (52,7)	31 (40,8)	47 (32,9)	

#: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Medeni durumuna göre gruplar arasında yaşamı boyunca herhangi bir şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,398$). Medeni durumuna göre gruplar arasında erişkinlikte şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=1,000$). Medeni durumuna göre gruplar arasında halen şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,282$). Medeni durumuna göre gruplar arasında fiziksel şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,216$). ***Bekâr olanların %54,5'i (n=30), evli ya da daha önce evlenmiş olanların %36,7'si (n=103) cinsel şiddete maruz kalmıştır ve gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,013$).*** Medeni durumuna göre gruplar arasında ekonomik şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,438$). Medeni durumuna göre gruplar arasında ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,149$) (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Medeni duruma göre grupların yaşam boyu şiddet maruz kalma durumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Bekâr	Evli ya da daha önce evlenmiş	p
	n (%)	n (%)	
Yaşamınız boyunca hiç şiddete maruz kaldınız mı?			0,398
Evet	24 (41,4)	98 (34,5)	
Hayır	34 (58,6)	186 (65,5)	
Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı?			1,000
Evet	8 (13,6)	40 (14,0)	
Hayır	51 (86,4)	246 (86,0)	
Halen şiddete maruz kalıyor musunuz?			0,282
Evet	4 (6,8)	10 (3,6)	
Hayır	55 (93,2)	266 (96,4)	
Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?			0,216
Evet	31 (52,5)	126 (43,8)	
Hayır	28 (47,5)	162 (52,6)	
Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı?			0,013
Evet	30 (54,5)	103 (36,7)	
Hayır	25 (45,5)	178 (63,3)	
Hiç ekonomik şiddete uğradınız mı?			0,438
Evet	20 (34,5)	115 (39,9)	
Hayır	38 (65,5)	173 (60,3)	
Hiç ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğradınız mı?			0,149
Evet	39 (66,1)	161 (55,9)	
Hayır	20 (33,9)	127 (44,1)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşadığı yere göre gruplar arasında yaşamı boyunca herhangi bir şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,665). Yaşadığı yere gruplar arasında erişkinlikte şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,973). Yaşadığı yere göre gruplar arasında halen şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,402). Yaşadığı yere göre gruplar arasında fiziksel şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,947). Yaşadığı yere göre gruplar arasında cinsel şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,162). Yaşadığı yere göre gruplar arasında ekonomik şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,494). Yaşadığı yere göre gruplar arasında ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalmak açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,396) (Tablo 4.13).

Tablo 4.13. Yaşadığı yere göre grupların yaşam boyu şiddet maruz kalma durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Köy	İlçe	İl	p
	n (%)	n (%)	n (%)	
Yaşamınız boyunca hiç şiddete maruz kaldınız mı?				0,665
Evet	4 (50,0)	20 (37,0)	98 (35,0)	
Hayır	4 (50,0)	34 (63,0)	182 (65,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı?				0,973
Evet	1 (12,5)	8 (14,8)	39 (13,8)	
Hayır	7 (87,5)	46 (85,2)	244 (86,2)	
Halen şiddete maruz kalıyor musunuz?				0,402
Evet	0 (0,0)	1 (1,9)	13 (4,8)	
Hayır	8 (100,0)	53 (98,1)	260 (95,2)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.13. Yaşadığı yere göre grupların yaşam boyu şiddet maruz kalma durumlarının karşılaştırılması (devam)

Değişkenler	Köy	İlçe	İl	p
	n (%)	n (%)	n (%)	
Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?				0,947
Evet	4 (50,0)	25 (46,3)	128 (44,9)	
Hayır	4 (50,0)	29 (53,7)	157 (55,1)	
Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı?				0,162
Evet	1 (12,5)	19 (35,2)	113 (41,2)	
Hayır	7 (87,5)	35 (64,8)	161 (58,8)	
Hiç ekonomik şiddete uğradınız mı?				0,494
Evet	2 (25,0)	24 (44,4)	109 (38,4)	
Hayır	6 (75,0)	30 (55,6)	175 (61,6)	
Hiç ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğradınız mı?				0,396
Evet	3 (37,5)	29 (53,7)	168 (59,8)	
Hayır	5 (62,5)	25 (46,3)	117 (41,1)	

?: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,107). Erişkinlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,711). Halen şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,632). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark

saptanmamıştır ($p=0,781$). Cinsel şiddete maruz kaldığını belirten bireylerin %10,2'si 1714 TL altında, %63,8'i 1714-5583 TL arasında, %26,0'sı 5584 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olduğunu belirtirken; cinsel şiddete maruz kalmadığını belirten bireylerin %18,8'i 1714 TL altında, %66,7'si 1714-5583 TL arasında, %14,5'i 5584 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. ***Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,012$)***. Ekonomik şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,248$). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kaldığını belirten bireylerin %10,6'sı 1714 TL altında, %63,3'ü 1714-5583 TL arasında, %26,1'i 5584 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olduğunu belirtirken; ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalmadığını belirten bireylerin %20,9'u 1714 TL altında, %69,4'ü 1714-5583 TL arasında, %9,7'si 5584 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. ***Ruhsal, sözel ya da duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında gelir durumu dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,0001$) (Tablo 4.14)***.

Tablo 4.14. Ailenin toplam gelir durumuna göre grupların şiddet maruz kalma durumlarının karşılaştırılması

	1714 TL altı	1714-5583 TL	5584TL ve üzeri	p
	n (%)	n (%)	n (%)	
Hayatınızın bir döneminde şiddete maruz kaldınız mı?				0,107
Evet	14 (12,3)	71 (62,3)	29 (25,4)	
Hayır	34 (16,6)	138 (67,3)	33 (16,1)	
Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı?				0,711
Evet	6 (12,8)	30 (63,8)	11 (23,4)	
Hayır	42 (15,3)	181 (66,1)	51 (18,6)	
Halen şiddete maruz kalıyor musunuz?				0,632
Evet	1 (7,1)	10 (71,4)	3 (21,4)	
Hayır	47 (15,8)	194 (65,1)	57 (19,1)	
Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı?				0,781
Evet	20 (13,7)	96 (65,8)	30 (20,5)	
Hayır	28 (15,9)	116 (65,9)	32 (18,2)	
Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı?				0,012
Evet	13 (10,2)	81 (63,8)	33 (26,0)	
Hayır	35 (18,8)	124 (66,7)	27 (14,5)	
Hiç ekonomik şiddete uğradınız mı?				0,248
Evet	23 (18,1)	84 (66,1)	20 (15,7)	
Hayır	25 (12,9)	127 (65,5)	42 (21,6)	
Hiç ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğradınız mı?				0,0001
Evet	20 (10,6)	119 (63,3)	49 (26,1)	
Hayır	28 (20,9)	93 (69,4)	13 (9,7)	

%; satır yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Eğitim durumuna göre gruplar arasında partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik Şiddet maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Okuryazar olmayan grupta %100,0', okuryazar grupta %100,0', ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olanlarda %62,2'si, lise düzeyinde eğitime sahip olanlarda %50,0'si ve niversite ve üzeri eğitime sahip olanlarda %29,0'u partnerinden ruhsal/sözel/duygusal Şiddete maruz kalmıştır ve gruplar arasında anlamlı fark vardır ($p=0,002$). Üniversite ve üzeri grubun Şiddete maruz kalma durumu oranı diğer gruplardan daha düşüktür ve fark niversite ve üzeri gruptan kaynaklanmaktadır (Tablo 4.15).**

Tablo 4.15. Eğitim düzeyine göre grupların partnerden Şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Okuryazar değil n (%)	Okuryazar n (%)	İlköğretim n (%)	Lise n (%)	niversite ve üzeri n (%)	p
Fiziksel Şiddet						0,098
Evet	2 (50,0)	2 (66,7)	16 (38,1)	11 (43,2)	8 (18,6)	
Hayır	2 (50,0)	1 (33,3)	26 (69,1)	15 (57,7)	35 (81,4)	
Cinsel Şiddet						0,067
Evet	-	1 (100,0)	11 (84,6)	6 (66,7)	5 (38,5)	
Hayır	-	0 (0,0)	2 (15,4)	3 (33,3)	8 (61,5)	
Ekonomik Şiddet						0,060
Evet	0 (0,0)	1 (100,0)	25 (71,4)	18 (85,7)	17 (54,8)	
Hayır	1 (100,0)	0 (0,0)	10 (28,6)	3 (14,3)	14 (45,2)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal Şiddet						0,002
Evet	1 (100,0)	2 (100,0)	23 (62,2)	14 (50,0)	20 (29,0)	
Hayır	0 (0,0)	0 (0,0)	14 (37,8)	14 (50,0)	49 (71,0)	

‰: sütün yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal Şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Eğitim durumuna göre gruplar arasında ebeveynlerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/ruhsal/duygusal Şiddet maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 16).

Tablo 4.16. Eğitim düzeyine göre grupların ebeveynlerinden Şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Okuryazar değil	Okuryazar	İlkretim	Lise	niversite ve üzeri	p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Fiziksel Şiddet						0,361
Evet	2 (50,0)	2 (66,7)	16 (38,1)	16 (61,5)	23 (53,5)	
Hayır	2 (50,0)	1 (33,3)	26 (69,1)	10 (38,5)	20 (46,5)	
Cinsel Şiddet						0,414
Evet	-	0 (0,0)	0 (0,0)	1 (11,1)	0 (0,0)	
Hayır	-	1 (100,0)	13 (100,0)	8 (88,9)	13 (100,0)	
Ekonomik Şiddet						0,776
Evet	0 (0,0)	0 (0,0)	10 (28,6)	5 (23,8)	10 (32,3)	
Hayır	1 (100,0)	1 (100,0)	25 (71,4)	16 (76,2)	21 (67,7)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal Şiddet						0,092
Evet	0 (0,0)	0 (0,0)	9 (24,3)	2 (7,1)	20 (29,0)	
Hayır	1 (100,0)	2 (100,0)	28 (75,7)	26 (92,9)	49 (71,0)	

‰: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal Şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Eğitim durumuna göre gruplar arasında partneri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden fiziksel şiddete uğrama durumları açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,030$). Üniversite ve üzeri grubun şiddete maruz kalma durumu oranı diğer gruplardan daha yüksektir ve fark niversite ve üzeri gruptan kaynaklanmaktadır. Eğitim durumuna göre gruplar arasında partneri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden cinsel şiddete uğrama durumları açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,016$). Üniversite ve üzeri grubun şiddete maruz kalma durumu oranı diğer gruplardan daha yüksektir ve fark niversite ve üzeri gruptan kaynaklanmaktadır. Eğitim durumuna göre gruplar arasında partneri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden sözel/ruhsal/duygusal şiddete uğrama durumları açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,005$). Üniversite ve üzeri grubun şiddete maruz kalma durumu oranı diğer gruplardan daha yüksektir ve fark niversite ve üzeri gruptan kaynaklanmaktadır (Tablo 4.17).

Tablo 4.17. Eğitim düzeyine göre grupların partnerleri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Okuryazar değil	Okuryazar	İlköğretim	Lise	niversite ve üzeri	p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet						0,030
Evet	1 (25,0)	0 (0,0)	17 (40,5)	4 (15,4)	20 (46,5)	
Hayır	3 (75,0)	3 (100,0)	25 (59,5)	22 (84,6)	23 (53,5)	
Cinsel şiddet						0,016
Evet	-	0 (0,0)	2 (15,4)	2 (22,2)	9 (69,2)	
Hayır	-	1 (100,0)	11 (84,6)	7 (77,8)	4 (30,8)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet						0,005
Evet	0 (0,0)	0 (0,0)	9 (24,3)	13 (46,4)	40 (58,0)	
Hayır	1 (100,0)	2 (100,0)	28 (75,7)	15 (53,6)	29 (42,0)	

‰: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşadığı yere göre gruplar arasında partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/ruhsal/duygusal şiddete maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.18).

Tablo 4.18. Yaşadığı yere göre grupların partnerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Köy	İlçe	İl	p
	n (%)	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet*				0,471
Evet	2 (66,7)	6 (30,0)	31 (32,6)	
Hayır	1 (33,3)	14 (70,0)	64(67,4)	
Cinsel şiddet				0,539
Evet	-	1 (33,3)	22 (66,7)	
Hayır	-	2 (66,7)	11 (33,3)	
Ekonomik şiddet				0,310
Evet	0 (0,0)	11 (68,8)	50 (69,4)	
Hayır	1 (100,0)	5 (31,2)	22 (30,6)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet				0,180
Evet	2 (100,0)	8 (40,0)	50 (43,5)	
Hayır	0 (0,0)	12 (60,0)	65 (56,5)	

?: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşadığı yere göre gruplar arasında ebeveynlerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/ruhsal/duygusal şiddete maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.19).

Tablo 4.19. Yaşadığı yere göre grupların ebeveynlerinden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Köy n (%)	İlçe n (%)	İl n (%)	p
Fiziksel şiddet				0,119
Evet	0 (0,0)	10 (50,0)	49 (51,6)	
Hayır	3 (100,0)	10 (50,0)	46 (48,4)	
Cinsel şiddet				1,000
Evet	-	0 (0,0)	1 (3,0)	
Hayır	-	3 (100,0)	32 (97,0)	
Ekonomik şiddet				0,678
Evet	0 (0,0)	4 (25,0)	21 (29,2)	
Hayır	1 (100,0)	12 (75,0)	51 (70,0)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet				0,561
Evet	0 (0,0)	4 (20,0)	27 (23,5)	
Hayır	2 (100,0)	16 (80,0)	88 (76,5)	

℅:sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşadığı yere göre gruplar arasında partneri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden fiziksel, cinsel, sözel/ruhsal/duygusal şiddete maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.20).

Tablo 4.20. Yaşadığı yere göre grupların partner ve ebeveyn dışındaki kişilerden şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Değişkenler	Köy n (%)	İlçe n (%)	İl n (%)	p
Fiziksel şiddet				0,903
Evet	1 (33,3)	8 (40,0)	33 (34,7)	
Hayır	2 (66,7)	12 (60,0)	62 (65,3)	
Cinsel şiddet				0,539
Evet	-	2 (66,7)	11 (33,3)	
Hayır	-	1 (33,3)	22 (66,7)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet				0,201
Evet	0 (0,0)	11 (55,0)	51 (44,3)	
Hayır	2 (100,0)	9 (45,0)	64 (55,7)	

%.sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

4.7 Partnerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Katılımcıların Partner Şiddetine Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması

Partnerlerinin eğitim durumlarına göre gruplar arasında partneri tarafından fiziksel, cinsel, ekonomik şiddete maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Partnerlerinin eğitim durumlarına göre gruplar arasında partnerinden sözel/ruhsal/duygusal şiddet gören ve görmeyen gruplar arasında açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,001$) (Tablo 4.21).**

Tablo 4.21. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin partnerlerinin eğitim düzeyinin karşılaştırılması

Değişkenler	Okuryazar değil	Okuryazar	İlköğretim	Lise	Üniversite ve üzeri	p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet						0,249
Evet	0 (0,0)	2 (66,7)	16 (45,7)	7 (33,3)	7 (24,1)	
Hayır	1 (100,0)	1 (33,3)	19 (54,3)	14 (66,7)	22 (75,9)	
Cinsel şiddet						0,165
Evet	-	1 (100,0)	10 (76,9)	2 (40,0)	4 (40,0)	
Hayır	-	0 (0,0)	3 (23,1)	3 (60,0)	6 (60,0)	
Ekonomik şiddet						0,738
Evet	-	1 (100,0)	23 (76,7)	14 (66,7)	10 (71,4)	
Hayır	-	0 (0,0)	7 (23,3)	7 (33,3)	4 (28,6)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet						0,001
Evet	-	3 (100,0)	22 (71,0)	13 (40,6)	10 (28,6)	
Hayır	-	0 (0,0)	9 (29,0)	19 (59,4)	25 (71,4)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet gören ve görmeyen bireyler arasında partnerlerinin çocuklukta şiddet görme durumları açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05) (Tablo 4.22).

Tablo 4.22. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin partnerlerinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumunun karşılaştırması

Değişkenler	Çocuklukta şiddet görmüş n (%)	Çocuklukta şiddet görmemiş n (%)	p
Fiziksel şiddet			0,837
Evet	12 (40,0)	18 (60,0)	
Hayır	26 (44,8)	32 (55,2)	
Cinsel şiddet			1,000
Evet	8 (50,0)	8 (50,0)	
Hayır	6 (46,2)	7 (53,8)	
Ekonomik şiddet			0,391
Evet	22 (46,8)	25 (53,2)	
Hayır	6 (31,6)	13 (68,4)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet			0,128
Evet	22 (47,8)	24 (52,2)	
Hayır	16 (30,8)	36 (69,2)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik şiddet gören ve görmeyen bireyler arasında partnerlerinin erişkinlikte şiddet görme durumları açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Partnerinden ruhsal/sözel/duygusal şiddet gören bireylerin %20,0'sinin, görmeyen bireylerin %3,8'inin partneri erişkinlik döneminde şiddet görmüştür ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,027$) (Tablo 4.23).**

Tablo 4.23. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenler bireylerin partnerlerinin erişkinlikte şiddete maruz kalma durumlarının karşılaştırması

Değişkenler	Erişkinlikte şiddet görmüş	Erişkinlikte şiddet görmemiş	p
	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet			
Evet	3 (9,4)	29 (90,6)	0,523
Hayır	9 (16,4)	46 (83,6)	
Cinsel şiddet			
Evet	2 (11,8)	15 (88,2)	0,516
Hayır	0 (0,0)	10 (100,0)	
Ekonomik şiddet			
Evet	7 (15,6)	38 (84,4)	1,000
Hayır	2 (11,1)	16 (88,9)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet			
Evet	9 (20,0)	36 (80,0)	0,027
Hayır	2 (3,8)	51 (96,2)	

%%: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/ruhsal/duygusal şiddet gören ve görmeyen bireyler arasında partnerlerinin son bir yılda alkol kullanım durumları açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.24).

Tablo 4.24. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin partnerlerinin son bir yılda alkol kullanım durumunun karşılaştırması

Değişkenler	Alkol kullanımı var	Alkol kullanımı yok	p
	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet			0,336
Evet	10 (33,3)	20 (66,7)	
Hayır	27 (46,6)	31 (53,4)	
Cinsel şiddet			0,218
Evet	3 (17,6)	14 (82,4)	
Hayır	5 (41,7)	7 (58,3)	
Ekonomik şiddet			0,281
Evet	16 (34,0)	31 (66,0)	
Hayır	9 (52,9)	8 (47,1)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet			0,143
Evet	17 (36,2)	30 (63,8)	
Hayır	27 (52,9)	24 (47,1)	

=: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Partnerinden fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/ruhsal/duygusal şiddet gören ve görmeyen bireyler arasında partnerlerinin son bir yılda alkol kullanım sıklığı açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.25).

Tablo 4.25. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin partnerlerinin alkol kullanım sıklığının karşılaştırması

Değişkenler	Nadir	Ara sıra	Sık	
	n (%)	n (%)	n (%)	p
Fiziksel şiddet				0,077
Evet	4 (57,1)	1 (14,3)	2 (28,6)	
Hayır	16 (94,1)	0 (0,0)	1 (5,9)	
Cinsel şiddet				0,375
Evet	2 (66,7)	1 (33,3)	-	
Hayır	5 (100,0)	0 (0,0)	-	
Ekonomik şiddet				0,390
Evet	9 (81,8)	1 (9,1)	1 (9,1)	
Hayır	6 (100,0)	0 (0,0)	0 (0,0)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet				0,158
Evet	8 (72,7)	1 (9,1)	2 (18,2)	
Hayır	19 (95,0)	0 (0,0)	1 (5,0)	

?: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

4.8 Partner Şiddetinin Evliliğin Gerçekleşme Şekline Göre Karşılaştırılması

Partneri tarafından fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel/duygusal/ruhsal şiddete maruz kalan bireyler arasında evliliğin isteme durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,05$) (Tablo 4.26).

Tablo 4.26. Partnerinden şiddet gören ve görmeyenlerin evliliği isteme durumuna göre karşılaştırması

Değişkenler	İsteyerek evlenmiş n (%)	İstediği dışında evlenmiş n (%)	p
Fiziksel şiddet			0,479
Evet	34 (37,4)	4 (50,0)	
Hayır	57 (62,6)	4 (50,0)	
Cinsel şiddet			0,625
Evet	16 (57,1)	4 (80,0)	
Hayır	12 (42,9)	1 (20,0)	
Ekonomik şiddet			0,594
Evet	54 (76,1)	3 (60,0)	
Hayır	17 (23,9)	2 (40,0)	
Sözel/Ruhsal/Duygusal şiddet			1,000
Evet	51 (46,8)	3 (50,0)	
Hayır	58 (53,2)	3 (50,0)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Partneri tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında evliliğin gerçekleşme şekli açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Partneri tarafından cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında evliliğin gerçekleşme şekli açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,036$). Tanışarak evlenen grubun partneri tarafından şiddet maruz kalma durumu diğer iki gruba göre daha düşüktür ve fark tanışarak evlenen gruptan kaynaklanmaktadır.**

Partneri tarafından ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında evliliğin gerçekleşme şekli açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,002$). Tanışarak evlenen grubun partneri tarafından ruhsal/sözel/duygusal şiddet maruz kalma durumu daha düşüktür ve fark tanışarak evlenen gruptan kaynaklanmaktadır (Tablo 4.27).

Tablo 4.27. Partnerinden şiddet gören ve görmeyen bireylerin evliliğin gerçekleşme şekline göre karşılaştırması

Değişkenler	Tanışarak	Kaçarak	Görücü usulü	p
	n (%)	n (%)	n (%)	
Fiziksel şiddet				0,108
Evet	17 (28,8)	5 (50,0)	14 (50,0)	
Hayır	42 (71,2)	5 (50,0)	14 (50,0)	
Cinsel şiddet				0,036
Evet	7 (41,2)	2 (100,0)	11 (78,6)	
Hayır	10 (58,8)	0 (0,0)	3 (21,4)	
Ekonomik şiddet				0,241
Evet	30 (69,8)	7 (100,0)	16 (72,7)	
Hayır	13 (30,2)	0 (0,0)	6 (27,3)	
Ruhsal/Sözel/Duygusal şiddet				0,002
Evet	28 (35,9)	5 (62,5)	18 (75,0)	
Hayır	50 (64,1)	3 (37,5)	6 (25,0)	

℅: sütun yüzdesi, p: Ki-Kare Testi. Fiziksel, cinsel, ekonomik, ruhsal/sözel/duygusal şiddet durumu alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

4.9 Katılımcıların Şiddet Algısının Değerlendirilmesi

Fiziksel şiddet görmediğini belirten bireylerin %14,2'si (n=33) tokatlandığını, %3,0'ü (n=7) yumruk yediğini, %1,8'i (n=4) tekmelendiğini, %1,4'ü (n=3) yaralandığını belirtmiştir (Tablo 4.28).

Tablo 4.28. Katılımcıların fiziksel şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı

Değişkenler	Fiziksel şiddet gördüğünü belirten	Fiziksel şiddet görmediğini belirten
	n (%)	n (%)
Hiç tokatlandınız mı?		
Evet	102 (91,1)	33 (14,2)
Hayır	10 (8,9)	200 (85,8)
Hiç yumruk yediniz mi?		
Evet	28 (25,2)	7 (3,0)
Hayır	83 (74,8)	224 (97,0)
Hiç tekmelendiniz mi?		
Evet	29 (26,4)	4 (1,8)
Hayır	81 (73,6)	213 (98,2)
Hiç yaralandınız mı?		
Evet	24 (22,2)	3 (1,4)
Hayır	84 (77,8)	217 (98,6)

℅: sütun yüzdesi

Cinsel şiddet görmediğini belirten bireylerin %23,8'i (n=74) tacize uğradığını, %1,3'ü (n=4) cinsel saldırıya uğradığını, %7,5'i (n=23) partneri tarafından cinsel ilişkiye zorlandığını, %4,9'u (n=15) partneri ya da aile büyükleri tarafından gebe kalması konusunda baskı gördüğünü, %7,5'i

(n=23) cinsel yönden kendisini üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlığının aşağılanmasına ya da değer görmemesine maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 4.29).

Tablo 4.29. Katılımcıların cinsel şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı

Değişkenler	Cinsel şiddet gördüğünü belirten	Cinsel şiddet görmediğini belirten
	n (%)	n (%)
Hiç tacize uğradınız mı?		
Evet	20 (87,0)	74 (23,8)
Hayır	10 (8,9)	237 (76,2)
Hiç cinsel saldırıya uğradınız mı?		
Evet	6 (26,1)	4 (1,3)
Hayır	17 (73,9)	305 (98,7)
Hiç partneriniz tarafından istemediğiniz halde cinsel ilişkiye zorlandınız mı?		
Evet	9 (40,9)	23 (7,5)
Hayır	13 (59,1)	283 (92,5)
Hiç partneriniz/aile büyükleriniz tarafından gebe kalmanız konusunda baskı gördünüz mü?		
Evet	3 (13,0)	15 (4,9)
Hayır	20 (87,0)	291 (95,1)
Hiç cinsel yönden sizi üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlığının aşağılanması ya da değer görmemesine maruz kaldınız mı?		
Evet	10 (43,5)	23 (7,5)
Hayır	13 (56,5)	285 (92,5)

#: sütun yüzdesi

Ekonomik şiddet görmediğini belirten bireylerin %6,5'i (n=18) parasını istediği gibi kullanmasına izin verilmediğini, %5,8'i (n=16) başkasının parasına ihtiyacı olduğunu hatırlatıldığını, %15,1'i (n=41) çalışmasına izin verilmediğini, %11,8'i (n=32) nerede ve ne zaman çalışacağına müdahale edildiğini belirtmiştir (Tablo 4.30).

Tablo 4.30. Katılımcıların ekonomik şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı

Değişkenler	Ekonomik şiddet gördüğünü belirten	Ekonomik şiddet görmediğini belirten
	n (%)	n (%)
Paranızı istediğiniz gibi kullanmanıza izin verilmediği oldu mu?		
Evet	46 (73,0)	18 (6,5)
Hayır	17 (27,0)	257 (93,5)
Hiç başkasının parasına ihtiyacınız olduğu hatırlatıldı mı?		
Evet	35 (56,5)	16 (5,8)
Hayır	27 (43,5)	258 (94,2)
Hiç çalışmanıza izin verilmediği oldu mu?		
Evet	28 (44,4)	41 (15,1)
Hayır	35 (55,6)	230 (84,9)
Hiç nerede ve ne zaman çalışacağınıza müdahaleye maruz kaldınız mı?		
Evet	33 (51,6)	32 (11,8)
Hayır	31 (48,4)	239 (88,2)

%%: sütun yüzdesi

Ruhsal/sözel/duygusal şiddet görmediğini belirten bireylerin %8,8'i (n=17) küfür, hakaret, küçük düşürücü/aşağılayıcı söz/davranışa, görüş ve davranışlarının küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldığını, %6,6'sı (n=13) ev eşyalarına zarar verildiğini, %13,0'ü (n=25) yanında başka birisine zarar verildiğini belirtmiştir (Tablo 4.31).

Tablo 4.31. Katılımcıların ruhsal/sözel/duygusal şiddet algısının şiddet unsuruna göre dağılımı

Değişkenler	Ruhsal/sözel/duygusal şiddet gördüğünü belirten n (%)	Ruhsal/sözel/duygusal şiddet görmediğini belirten n (%)
Hiç küfür, hareket, küçük düşürücü/aşağılayıcı söz/davranışa, görüş ve davranışlarınızın küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldınız mı?		
Evet	123 (83,7)	17 (8,8)
Hayır	24 (16,3)	177 (91,2)
Hiç ev eşyalarınıza zarar verildi mi?		
Evet	37 (24,8)	13 (6,6)
Hayır	112 (75,2)	183 (93,4)
Hiç yanınızda başka birisine zarar verildi mi?		
Evet	66 (44,6)	25 (13,0)
Hayır	82 (55,4)	168 (87,0)

%%: sütun yüzdesi

4.10 Katılımcıların Sosyodemografik Verilerine Göre Şiddet ile İlişkili Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Eğitim durumuna, medeni duruma, yaşadığı yere göre gruplar arasında 'Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?' sorusuna

verdikleri yanıtlar açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). '**Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?**' sorusuna evet yanıtı verenlerin yaş ortalaması $50,3\pm14,8$ yıl, hayır yanıtı verenlerin ortalaması $41,7\pm12,4$ yıldır ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,031$) (Tablo 4.32).

Tablo 4.32. Demografik değişkenlere göre grupların 'Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?' sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Değişkenler	Evet (n=10)		Hayır (n=291)		p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Eğitim durumu					0,487
Okuryazar değil	0 (0,0)		8 (100,0)		
Okuryazar	0 (0,0)		8 (100,0)		
İlköğretim	5 (4,7)		102 (95,3)		
Lise	3 (3,9)		73 (96,1)		
Üniversite ve üzeri	2 (1,5)		135 (98,5)		
Medeni durum					1,000
Bekar	1 (1,8)		56 (98,2)		
Evli ya da daha önce evlenmiş	9 (3,2)		270 (96,8)		
Yaşadığı yer					0,157
Köy	0 (0,0)		7 (100,0)		
İlçe	4 (7,4)		50 (92,6)		
İl	6 (2,2)		269 (97,8)		
	ortalama±ss		ortalama±ss		
	(min-maks)		(min-maks)		
Yaş	$50,3\pm14,8$		$41,7\pm12,4$		0,031*
	(22,0-64,0)		(19,0-65,0)		

℅: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: Mann Whitney U Testi

'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna **okuryazar olmayanların %37,5'i, okuryazar olanların %50,0'si, ilköğretim düzeyinde olanların %51,4'ü, lise düzeyinde olanların %44,7'si ve üniversite ve üzerinde eğitim görenlerin %18,8'i 'evet' yanıtı vermiştir ve eğitim düzeyine göre gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Üniversite ve üzerinde eğitim düzeyine sahip olanların 'evet' yanıtı oranı liseye kadar eğitim düzeyine sahip olanlardan daha düşüktür ve fark üniversite ve üzeri eğitime sahip gruptan kaynaklanmaktadır.** 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna **bekâr olanların %17,2'si, evli ya da daha önce evlenmiş olanların %40,2'si evet yanıtı vermiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,002).** Yaşadığı yere göre gruplar arasında 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna verilen yanıtlar açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna **evet yanıtı verenlerin yaş ortalaması 45,2±12,6 yıl, hayır yanıtı verenlerin ortalaması 40,2±12,3 yıldır ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,001) (Tablo 4.33).**

Tablo 4.33. Demografik değişkenlere göre grupların 'Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Değişkenler	Evet (n=108)		Hayır (n=197)		p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Eğitim durumu					0,0001
Okuryazar değil	3 (37,5)		5 (62,5)		
Okuryazar	4 (50,0)		4 (50,0)		
İlköğretim	56 (51,4)		53 (48,6)		
Lise	34 (44,7)		42 (55,3)		
Üniversite ve üzeri	26 (18,8)		112 (81,2)		

‰: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Tablo 4.33. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı (devam)

Değişkenler	Evet (n=108)	Hayır (n=197)	p
	n (%)	n (%)	
Medeni durum			0,002
Bekar	10 (17,2)	48 (82,8)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	113 (40,2)	168 (59,8)	
Yaşadığı yer			0,244
Köy	3 (37,5)	5 (62,5)	
İlçe	25 (46,3)	29 (53,7)	
İl	95 (34,3)	182 (65,7)	
	ortalama±ss	ortalama±ss	
	(min-maks)	(min-maks)	
Yaş	45,2±12,6	40,2±12,3	0,001*
	(19,0-65,0)	(19,0-64,0)	

℅: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: Mann Whitney U Testi

‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna **okuryazar olmayanların %87,5’i, okuryazar olanların %62,5’i, ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olanların %68,5’i, lise düzeyinde eğitime sahip olanların %77,0’si ve üniversite ve üzerinde eğitim düzeyine sahip olanların %92,6’sı ‘evet’ yanıtı vermiştir ve eğitim düzeyine göre gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Üniversite ve üzerinde eğitim düzeyine sahip olanların ‘evet’ yanıtı oranı liseye kadar eğitime düzeyine sahip olanlardan daha yüksektir ve fark üniversite ve üzeri eğitime sahip gruptan kaynaklanmaktadır. Bekar olanların %98,2’si, evli ya da hayatının bir döneminde evlenmiş olanların %76,9’u ‘Şiddete maruz kaldığınızda**

nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna evet yanıtını vermiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,0001). Yaşadığı yere göre gruplar arasında ‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtlar açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ***‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna evet yanıtı verenlerin yaş ortalaması 40,6±12,2 yıl, hayır yanıtı verenlerin ortalaması 47,1±13,0 yıldır ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,0001) (Tablo 4.34).***

Tablo 4.34. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Değişkenler	Evet (n=268)		Hayır (n=65)		p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	
Eğitim durumu					0,0001
Okuryazar değil	7 (87,5)		1 (12,5)		
Okuryazar	5 (62,5)		3 (37,5)		
İlköğretim	74 (68,5)		34 (31,5)		
Lise	57 (77,0)		17 (23,0)		
Üniversite ve üzeri	125 (92,6)		10 (7,4)		
Medeni durum					0,0001
Bekar	55 (98,2)		1 (1,8)		
Evli ya da daha önce evlenmiş	213 (76,9)		64 (23,1)		

℅: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Tablo 4.34. Demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı (devam)

Değişkenler	Evet (n=268)	Hayır (n=65)	p
	n (%)	n (%)	
Yaşadığı yer			0,334
Köy	8 (100,0)	0 (0,0)	
İlçe	42 (77,8)	12 (22,2)	
İl	218 (80,4)	53 (19,6)	
	ortalama±ss	ortalama±ss	
	(min-maks)	(min-maks)	
Yaş	40,6±12,2 (19,0-65,0)	47,1±13,0 (20,0-64,0)	0,0001*

%%: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Daha önce fiziksel şiddete uğradığını belirten bireylerde eğitim durumu, medeni durum ve yaşadığı yere göre gruplar arasında ‘Şiddet sonrası tıbbi yardım aldınız mı?’ sorusuna verilen yanıtlar açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ‘Şiddet sonrası tıbbi yardım aldınız mı?’ sorusuna evet ve hayır yanıtı veren gruplar arasında yaş ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05) (Tablo 4.35).

Tablo 4.35. Daha önce fiziksel şiddete uğradığını belirten bireylerde demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddet sonrası tıbbi yardım aldınız mı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Değişkenler	Evet (n=23)	Hayır (n=122)	p
	n (%)	n (%)	
Eğitim durumu			0,643
Okuryazar değil	0 (0,0)	5 (100,0)	
Okuryazar	0 (0,0)	2 (100,0)	
İlköğretim	9 (17,0)	44 (83,0)	
Lise	5 (17,2)	24 (82,8)	
Üniversite ve üzeri	9 (16,1)	47 (83,9)	
Medeni durum			1,000
Bekar	4 (13,8)	25 (86,2)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	19 (16,4)	97 (83,6)	
Yaşadığı yer			0,056
Köy	0 (0,0)	4 (100,0)	
İlçe	1 (4,0)	24 (96,0)	
İl	22 (19,0)	94 (81,0)	
	ortalama±ss	ortalama±ss	
	(min-maks)	(min-maks)	
Yaş	45,2±9,9	42,5±13,4	0,283*
	(25,0-59,0)	(20,0-65,0)	

℅: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: İki Ortalama Arasında Farkın Önemlilik Testi

Eğitim durumu, medeni durum ve yaşadığı yere göre gruplar arasında ‘Şiddet sonrası psikolojik/ruhsal yardım aldınız mı?’ sorusuna verilen yanıtlar açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ‘Şiddet sonrası psikolojik/ruhsal yardım aldınız mı?’ sorusuna evet ve hayır yanıtı veren

gruplar arasında yaş ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.36).

Tablo 4.36. Daha önce şiddete uğradığını belirten bireylerde demografik değişkenlere göre grupların ‘Şiddet sonrası psikolojik/ruhsal yardım aldınız mı?’ sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Değişkenler	Evet (n=24)	Hayır (n=89)	p
	n (%)	n (%)	
Eğitim durumu			0,428
Okuryazar değil	0 (0,0)	2 (100,0)	
Okuryazar	1 (50,0)	1 (50,0)	
İlköğretim	8 (21,1)	30 (78,9)	
Lise	7 (31,8)	15 (68,2)	
Üniversite ve üzeri	8 (16,3)	41 (83,7)	
Medeni durum			1,000
Bekar	5 (22,7)	17 (77,3)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	19 (20,9)	72 (79,1)	
Yaşadığı yer			0,408
Köy	1 (25,0)	3 (75,0)	
İlçe	2 (10,5)	17 (89,5)	
İl	21 (23,3)	69 (76,7)	
	ortalama±ss	ortalama±ss	
	(min-maks)	(min-maks)	
Yaş	46,1±11,5	42,1±12,7	0,169*
	(21,0-64,0)	(20,0-65,0)	

℅: satır yüzdesi, ss: standart sapma, p: Ki-Kare Testi, p*: İki Ortalama Arasında Farkın Önemlilik Testi

4.11 Katılımcıların Sosyodemografik Verilerine Göre Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,002$). Üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahip bireylerin ölçek toplam puanı ortalaması okuryazar olmayan ve ilköğretim ya da lise düzeyinde eğitime sahip bireylerin ortalamasından daha yüksektir ve bu farklar Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre anlamlıdır (sırasıyla $p=0,010$, $p=0,003$). Medeni duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,0001$). Ev hanımlarının toplam ölçek puanı ortalaması emeklilerden, özel sektörde ya da serbest çalışanlardan ve memurlardan daha düşüktür ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu farklar anlamlıdır (sırasıyla $p=0,0001$, $p=0,0001$, $p=0,0001$). Yalnız yaşama ve yaşamama duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,102$). Gelir duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,002$). 5584 TL ve üzerinde geliri olduğunu belirtenlerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalaması 1714 TL altı geliri olduğunu belirtenlerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,001$) (Tablo 4.37).

Tablo 4.37. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,002
Okuryazar değil (n=8)	116,8±24,3	124,0 (66,0-142,0)	
İlköğretim/lise (n=189)	129,4±18,8	132,0 (69,0-165,0)	
Üniversite ve üzeri (n=140)	135,7±14,2	137,0 (87,0-165,0)	
Medeni durum			0,488*
Bekâr	132,6±18,0	136,0 (69,0-158,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	131,6±17,5	135,0 (66,0-165,0)	
Meslek Grubu			0,0001
Emekli	141,3±10,4	143,0 (114,0-159,0)	
Özel sektör/serbest meslek	136,1±15,6	137,0 (105,0-165,0)	
Memur	134,5±16,9	138,0 (69,0-165,0)	
Ev hanımı	126,9±18,1	128,0 (66,0-165,0)	
Öğrenci	132,2±13,6	132,0 (106-152,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,102*
Yalnız yaşamıyor	132,5±17,1	136,0 (66,0-165,0)	
Yalnız yaşıyor	126,5±19,0	127,0 (87,0-157,0)	
Gelir durumu			0,002
1714 TL altı	124,3±20,6	128,0 (66,0-154,0)	
1714-5583 TL	132,2±17,2	134,0 (72,0-165,0)	
5584 TL ve üzeri	137,4±12,7	139,0 (105,0-165,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim düzeyine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği kendilik algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,023$). Üniversite ve üzeri eğitime sahip bireylerin alt ölçek puanı ortalaması okuryazar olmayan bireylerin ortalamasından daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,007$). Medeni duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği kendilik algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği kendilik algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,0001$). Ev hanımlarının alt ölçek puanı ortalaması emekli olanlar ve özel sektör çalışanı ya da serbest mesleğe sahip olanlardan daha düşüktür ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testine göre bu farklar anlamlıdır (sırasıyla $p=0,001$, $p=0,001$). Yalnız yaşama ve yaşamama durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği kendilik algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,227$). Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği kendilik algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.38).**

Tablo 4.38. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Kendilik Algısı alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,023
Okuryazar değil	20,8±4,5	21,0 (11,0-26,0)	
İlköğretim/lise	24,0±4,5	25,0 (8,0-30,0)	
Üniversite ve üzeri	24,9±3,4	26,0 (14,0-30,0)	
Medeni durum			0,546*
Bekâr	24,4±4,7	25,0 (8,0-30,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	24,2±4,0	25,0 (11,0-30,0)	
Meslek Grubu			0,0001
Emekli	26,3±2,4	26,0 (21,0-30,0)	
Özel sektör/serbest meslek	25,5±3,6	26,0 (17,0-30,0)	
Memur	24,5±3,8	25,0 (8,0-30,0)	
Ev hanımı	23,2±4,5	24,0 (11,0-30,0)	
Öğrenci	24,2±3,8	25,0 (18,0-30,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,227*
Yalnız yaşıyor	24,4±3,9	25,0 (11,0-30,0)	
Yalnız yaşamıyor	23,2±4,7	25,0 (14,0-30,0)	
Gelir durumu			0,111
1714 TL altı	23,3±4,8	23,5 (11,0-30,0)	
1714-5583 TL	24,3±4,0	25,0 (14,0-30,0)	
5584 TL ve üzeri	25,3±3,1	26,0 (16,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği gelecek algısı alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,0001$). Üniversite ve üzeri eğitime sahip olan bireylerin alt ölçek puanı ortalaması ilköğretim ya da lise düzeyinde eğitime sahip bireylerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,0001$). Medeni duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği gelecek algısı alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği gelecek algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,0001$). Ev hanımlarının alt ölçek puanı ortalaması emekli olanlar, memurlar ve özel sektör çalışanı ya da serbest mesleğe sahip olanlardan daha düşüktür ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu farklar anlamlıdır (sırasıyla $p=0,003$, $p=0,0001$ $p=0,0001$).** Yalnız yaşama ve yaşamama duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği gelecek algısı alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,483$). **Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği gelecek algısı alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,002$). 5584 TL ve üzeri geliri olduğunu belirtenlerin alt ölçek puanı ortalaması 1714 TL altı ve 1714-5583 TL arası geliri olduğunu belirtenlerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu farklar anlamlıdır (sırasıyla $p=0,003$, $p=0,002$) (Tablo 4.39).**

Tablo 4.39. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,0001
Okuryazar değil	14,7±3,4	15,5 (8,0-18,0)	
İlköğretim/lise	14,8±3,9	16,0 (4,0-20,0)	
Üniversite ve üzeri	16,5±2,8	17,0 (5,0-20,0)	
Medeni durum			0,205*
Bekâr	16,0±3,4	17,0 (4,0-20,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	15,4±3,6	16,0 (4,0-20,0)	
Meslek Grubu			0,0001
Emekli	16,5±2,8	17,5 (9,0-20,0)	
Özel sektör/serbest meslek	16,3±2,9	17,0 (8,0-20,0)	
Memur	16,8±3,0	17,0 (4,0-20,0)	
Ev hanımı	14,2±3,9	15,0 (4,0-20,0)	
Öğrenci	16,2±2,6	17,0 (10,0-20,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,483*
Yalnız yaşamıyor	15,6±3,5	16,0 (4,0-20,0)	
Yalnız yaşıyor	15,0±3,8	16,0 (6,0-20,0)	
Gelir durumu			0,002
1714 TL altı	15,5±4,2	15,0 (6,0-20,0)	
1714-5583 TL	15,3±3,6	16,0 (4,0-20,0)	
5584 TL ve üzeri	17,0±2,0	17,0 (12,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği yapısal stil alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,008$). Üniversite ve üzeri eğitime sahip olan bireylerin alt ölçek puanı ortalaması ilköğretim ya da lise düzeyinde eğitime sahip olan bireylerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,015$). Medeni duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği yapısal stil alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği yapısal stil alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,001$). Ev hanımlarının alt ölçek puanı ortalaması memurlardan daha düşüktür ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu farklar anlamlıdır ($p=0,001$). Yalnız yaşama ve yaşamama durumuna duruma göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği yapısal stil alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,733$). **Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık leği yapısal stil alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,041$). 5584 TL ve üzeri geliri olduğunu belirtenlerin alt ölçek puanı ortalaması 1714 TL altı geliri olduğunu belirtenlerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,011$) (Tablo 4.40).****

Tablo 4.40. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,008
Okuryazar değil	13,0±4,1	14,0 (4,0-16,0)	
İlköğretim/lise	15,3±3,4	16,0 (4,0-20,0)	
Üniversite ve üzeri	16,2±2,9	16,5 (8,0-20,0)	
Medeni durum			0,993*
Bekâr	15,6±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	15,6±3,2	16,0 (4,0-20,0)	
Meslek Grubu			0,001
Emekli	16,8±2,3	16,0 (13,0-20,0)	
Özel sektör/serbest meslek	16,1±3,4	16,0 (7,0-20,0)	
Memur	16,4±3,0	17,0 (4,0-20,0)	
Ev hanımı	14,9±3,3	15,0 (4,0-20,0)	
Öğrenci	14,8±2,9	15,0 (10,0-20,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,733*
Yalnız yaşamıyor	15,6±3,2	16,0 (4,0-20,0)	
Yalnız yaşıyor	15,9±3,5	16,0 (8,0-20,0)	
Gelir durumu			0,041
1714 TL altı	14,8±3,2	15,0 (4,0-20,0)	
1714-5583 TL	15,7±3,1	16,0 (6,0-20,0)	
5584 TL ve üzeri	16,3±2,9	17,0 (7,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Medeni duruma göre gruplar arasında Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Yalnız yaşama ve yaşamama durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,072$). Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.41).

Tablo 4.41. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler için Dayanıklılık leği aile uyumu alt ölçek puanları

	ortalama \pm ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,776
Okuryazar değil	23,8 \pm 5,1	24,0 (13,0-30,0)	
İlköğretim/lise	24,2 \pm 4,7	25,0 (9,0-0,0)	
Üniversite ve üzeri	24,6 \pm 4,2	4,2 (13,0-30,0)	
Medeni durum			0,278*
Bekâr	23,4 \pm 5,2	24,0 (10,0-30,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	24,5 \pm 4,3	25,0 (9,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Tablo 4.41. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Meslek Grubu			0,094
Emekli	26,3±3,6	27,0 (19,0-30,0)	
Özel sektör/serbest meslek	25,2±4,0	26,0 (10,0-30,0)	
Memur	24,1±4,3	25,0 (13,0-30,0)	
Ev hanımı	24,0±4,7	25,0 (9,0-30,0)	
Öğrenci	23,8±4,8	23,0 (14,0-30,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,072*
Yalnız yaşamıyor	24,5±4,4	25,0 (9,0-30,0)	
Yalnız yaşıyor	22,5±5,6	23,0 (13,0-30,0)	
Gelir durumu			0,464
1714 TL altı	23,7±4,7	24,0 (13,0-30,0)	
1714-5583 TL	24,5±4,7	26,0 (9,0-30,0)	
5584 TL ve üzeri	24,4±3,9	25,0 (10,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Medeni durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). **Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,037$). Ev hanımlarının alt ölçek puanı ortalaması emeklilerden daha düşüktür ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,003$).** Yalnız yaşama ve yaşamama durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır

($p=0,457$). *Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,037$). 5584 TL ve üzeri geliri olduğunu belirtenlerin alt ölçek puanı ortalaması 1714 TL altı geliri olduğunu belirtenlerden daha yüksektir ve Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testine göre bu fark anlamlıdır ($p=0,011$) (Tablo 4.42).*

Tablo 4.42. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları

	ortalama \pm ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,150
Okuryazar değil	21,3 \pm 6,3	23,0 (10,0-30,0)	
İlköğretim/lise	23,2 \pm 4,5	24,0 (12,0-30,0)	
Üniversite ve üzeri	24,2 \pm 3,8	25,0 (14,0-30,0)	
Medeni durum			0,704*
Bekâr	23,8 \pm 3,9	24,0 (15,0-30,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	23,5 \pm 4,4	24,0 (10,0-30,0)	
Meslek Grubu			0,037
Emekli	25,6 \pm 3,5	26,0 (16,0-30,0)	
Özel sektör/serbest meslek	24,1 \pm 4,4	24,0 (12,0-30,0)	
Memur	23,7 \pm 4,0	25,0 (14,0-30,0)	
Ev hanımı	22,9 \pm 4,5	23,0 (10,0-30,0)	
Öğrenci	23,7 \pm 4,0	24,0 (16,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Tablo 4.42. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Kiminle yaşıyor?			0,457*
Yalnız yaşamıyor	23,6±4,3	24,0 (10,0-30,0)	
Yalnız yaşıyor	23,1±4,1	23,0 (16,0-30,0)	
Gelir durumu			0,037
1714 TL altı	21,9±5,1	22,5 (10,0-30,0)	
1714-5583 TL	23,7±4,3	24,0 (12,0-30,0)	
5584 TL ve üzeri	24,5±3,6	25,0 (17,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

Eğitim durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır (p=0,037). Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U Testine göre ikili karşılaştırmalarda gruplar arasında alt ölçek puanı açısından anlamlı fark saptanmamıştır. Medeni durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Mesleklerine göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Yalnız yaşama ve yaşamama durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,389). **Gelir durumuna göre gruplar arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması açısından anlamlı fark saptanmıştır (p=0,006). 1714 TL altı geliri olduğunu belirtenlerin alt ölçek puanı ortalaması 5584 TL ve üzeri ve 1714-5583 TL arası geliri olduğunu belirtenlerden daha düşüktür ve Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U Testine göre bu farklar anlamlıdır (sırasıyla p=0,001, p=0,008) (Tablo 4.43).**

Tablo 4.43. Demografik özelliklere göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Eğitim durumu			0,037
Okuryazar değil	25,4±7,9	28,5 (11,0-33,0)	
İlköğretim/lise	28,5±5,2	29,0 (11,0-35,0)	
Üniversite ve üzeri	30,0±3,4	30,0 (20,0-35,0)	
Medeni durum			0,114*
Bekâr	30,0±3,9	30,0 (17,0-35,0)	
Evli ya da daha önce evlenmiş	28,8±4,8	30,0 (11,0-35,0)	
Meslek Grubu			0,155
Emekli	30,2±3,5	31,0 (22,0-35,0)	
Özel sektör/serbest meslek	29,7±4,5	31,0 (18,0-35,0)	
Memur	29,5±3,8	30,0(17,0-35,0)	
Ev hanımı	28,3±5,1	29,0 (11,0-35,0)	
Öğrenci	29,5±3,2	29,0 (24,0-35,0)	
Kiminle yaşıyor?			0,389*
Yalnız yaşamıyor	29,1±4,7	30,0 (11,0-35,0)	
Yalnız yaşıyor	28,9±3,4	29,0 (21,0-35,0)	
Gelir durumu			0,006
1714 TL altı	26,8±5,8	29,0 (11,0-35,0)	
1714-5583 TL	29,3±4,6	30,0 (11,0-35,0)	
5584 TL ve üzeri	30,2±3,3	30,0 (20,0-35,0)	

ss: standart sapma, p: Kruskal Wallis Testi, p*: Mann Whitney U Testi

4.12 Katılımcıların Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalaması 128,9±19,2, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 133,5±16,3'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,047). Çocuklukta şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ***Erişkinlikte şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalaması 124,2±20,8, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 133,1±16,5'tir ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,007).*** Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ***Ekonomik şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalaması 127,3±19,9, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 134,7±15,3'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001).*** Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). ***Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olan***

bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı ortalaması 126,9±19,6, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 133,1±16,3'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,013) (Tablo 4.44).

Tablo 4.44. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,047
Evet	128,9±19,2	133,0 (69,0-165,0)	
Hayır	133,5±16,3	137,0 (66,0-165,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,130
Evet	129,1±19,3	133,0 (72,0-165,0)	
Hayır	132,9±16,5	136,0 (66,0-165,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,063
Evet	126,6±21,3	131,0 (72,0-161,0)	
Hayır	132,8±16,6	136,0 (66,0-165,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,007
Evet	124,2±20,8	130,5 (69,0-154,0)	
Hayır	133,1±16,5	136,0 (66,0-165,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,265
Evet	123,1±25,3	132,0 (72,0-154,0)	
Hayır	132,2±17,0	135,0 (66,0-165,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi.

Tablo 4.44. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,286
Evet	130,2±19,2	134,0 (69,0-165,0)	
Hayır	133,1±16,1	136,0 (66,0-165,0)	
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			1,000
Evet	131,5±16,4	135,0 (72,0-158,0)	
Hayır	131,5±18,4	134,0 (66,0-165,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	127,3±19,9	130,0 (72,0-165,0)	
Hayır	134,7±15,3	137,0 (66,0-165,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,241
Evet	130,6±17,9	135,0 (69,0-165,0)	
Hayır	133,4±17,0	136,0 (66,0-165,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,548
Evet	129,8±18,6	134,0 (73,0-161,0)	
Hayır	127,0±21,1	132,0 (69,0-160,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,013
Evet	126,9±19,6	130,5 (72,0-165,0)	
Hayır	133,1±16,3	136,0 (66,0-165,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocuklukta şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Erişkinlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ekonomik şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.45).

Tablo 4.45. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,846
Evet	24,1±4,4	25,0 (8,0-30,0)	
Hayır	24,4±4,0	25,0 (11,0-30,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,591
Evet	24,0±4,2	25,0 (14,0-30,0)	
Hayır	24,4±4,1	25,0 (8,0-30,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,950
Evet	24,3±4,1	25,5 (14,0-30,0)	
Hayır	24,3±4,1	25,0 (8,0-30,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,390
Evet	23,6±4,7	24,5 (8,0-30,0)	
Hayır	24,4±4,0	25,0 (11,0-30,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,228
Evet	22,9±4,2	24,0 (15,0-28,0)	
Hayır	24,3±4,1	25,0 (8,0-30,0)	
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,177
Evet	24,5±4,2	25,0 (8,0-30,0)	
Hayır	24,0±4,1	25,0 (11,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.45. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,122
Evet	24,6±4,0	26,0 (14,0-30,0)	
Hayır	24,0±4,2	25,0 (8,0-30,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,128
Evet	23,7±4,8	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	24,6±3,6	25,0 (8,0-30,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,812
Evet	24,3±4,2	25,0 (8,0-30,0)	
Hayır	24,2±4,1	25,0 (11,0-30,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,463
Evet	24,3±3,9	25,0 (14,0-30,0)	
Hayır	23,3±5,1	25,0 (8,0-30,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,357
Evet	23,8±4,3	25,0 (14,0-30,0)	
Hayır	24,4±4,1	25,0 (8,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocuklukta şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin

Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Erişkinlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). ***Ekonomik şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalaması 14,6±4,1, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 16,1±3,1 ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,002$).*** Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olan ve olmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.46).

Tablo 4.46. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,617
Evet	15,2±4,1	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,7±3,2	16,0 (5,0-20,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,856
Evet	15,6±3,5	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,5±3,6	16,0 (4,0-20,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,736
Evet	15,1±4,1	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,5	16,0 (4,0-20,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,602
Evet	14,8±4,6	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,4	16,0 (4,0-20,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,773
Evet	14,5±6,0	17,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,4	16,0 (4,0-20,0)	
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,862
Evet	15,3±4,0	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,7±3,1	16,0 (5,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.46. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,767
Evet	15,5±3,5	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,4±3,6	16,0 (4,0-20,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,002
Evet	14,6±4,1	15,0 (4,0-20,0)	
Hayır	16,1±3,1	16,5 (4,0-20,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,644
Evet	15,5±3,6	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,5±3,5	16,0 (4,0-20,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,068
Evet	15,8±3,3	16,0 (7,0-20,0)	
Hayır	14,0±4,8	16,0 (4,0-20,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,467
Evet	15,2±3,8	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,5±3,5	16,0 (4,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocuklukta

şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Erişkinlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ekonomik şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olan ve olmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.47).

Tablo 4.47. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,758
Evet	15,6±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,2	16,0 (4,0-20,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,600
Evet	15,8±3,2	16,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,5±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,391
Evet	15,9±3,3	16,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,2	16,0 (4,0-20,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,699
Evet	15,5±4,0	17,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,1	16,0 (4,0-20,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,785
Evet	15,6±3,8	17,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,6±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,387
Evet	15,7±3,4	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,2±3,1	16,0 (4,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.47. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,075
Evet	15,9±3,1	16,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,3±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,331
Evet	15,3±3,5	16,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,8±3,1	16,0 (4,0-20,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,307
Evet	15,5±3,2	16,0 (4,0-20,0)	
Hayır	15,8±3,3	16,0 (4,0-20,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,098
Evet	16,2±3,2	17,0 (8,0-20,0)	
Hayır	15,1±3,7	16,0 (4,0-20,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,877
Evet	15,5±3,3	16,0 (6,0-20,0)	
Hayır	15,5±3,2	16,0 (4,0-20,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 22,8±4,8, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 25,3±4,0'tür ve gruplar

*arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Çocukluk döneminde şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 22,8±5,1, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 24,9±4,0'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,001). Ergenlik döneminde şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 21,3±5,8, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 24,9±4,0'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Erişkinlik döneminde şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 21,8±5,0, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 24,8±4,2'dir ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır(p>0,05). **Fiziksel şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 23,2±4,8, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 25,2±4,0'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Cinsel şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 23,5±4,5, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 24,9±4,4'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,002). Ekonomik şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 22,6±5,0, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 25,4±3,7'dir ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 23,4±4,7, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 25,6±3,8'dir ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır(p>0,05). **Çocukluk*****

döneminde aile içi şiddete şahit olan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanı ortalaması 22,3±5,0, maruz kalmayan bireylerin ortalaması 25,1±4,0'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,0001) (Tablo 4.48).

Tablo 4.48. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	22,8±4,8	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	25,3±4,0	26,0 (10,0-30,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,001
Evet	22,8±5,1	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	24,9±4,0	26,0 (10,0-30,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	21,3±5,8	22,0 (9,0-30,0)	
Hayır	24,9±4,0	26,0 (10,0-30,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	21,8±5,0	22,0 (9,0-30,0)	
Hayır	24,8±4,2	26,0 (10,0-30,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,182
Evet	22,0±6,3	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	24,4±4,4	25,0 (9,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.48. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	23,2±4,8	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	25,2±4,0	26,0 (10,0-30,0)	
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,002
Evet	23,5±4,5	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	24,9±4,4	26,0 (10,0-30,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	22,6±5,0	22,5 (9,0-30,0)	
Hayır	25,4±3,7	26,0 (13,0-30,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,0001
Evet	23,4±4,7	24,0 (9,0-30,0)	
Hayır	25,6±3,8	26,0 (13,0-30,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,439
Evet	22,6±5,2	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	23,5±4,7	24,0 (12,0-30,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,0001
Evet	22,3±5,0	23,0 (9,0-30,0)	
Hayır	25,1±4,0	26,0 (10,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocuklukta şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Erişkinlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Şiddete maruz kalma durumu devam eden ve etmeyen bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ekonomik şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olan ve olmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4.49).

Tablo 4.49. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,429
Evet	23,4±4,2	23,5 (12,0-30,0)	
Hayır	23,7±4,4	24,0 (10,0-30,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,314
Evet	23,2±4,4	23,5 (12,0-30,0)	
Hayır	23,7±4,3	24,0 (10,0-30,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,601
Evet	23,2±4,4	23,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,6±4,3	24,0 (10,0-30,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,060
Evet	22,6±3,7	23,0 (14,0-30,0)	
Hayır	23,7±4,4	24,0 (10,0-30,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,935
Evet	23,4±4,5	23,5 (12,0-29,0)	
Hayır	23,5±4,3	24,0 (10,0-30,0)	
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,814
Evet	23,7±4,2	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,5±4,4	24,0 (10,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.49. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,338
Evet	23,9±4,0	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,3±4,5	24,0 (10,0-30,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,936
Evet	23,6±4,5	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,6±4,2	24,0 (10,0-30,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,900
Evet	23,5±4,3	24,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,6±4,4	24,0 (10,0-30,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,998
Evet	23,4±4,3	25,0 (14,0-30,0)	
Hayır	23,5±4,0	24,0 (12,0-30,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,118
Evet	22,9±4,4	23,0 (12,0-30,0)	
Hayır	23,7±4,3	24,0 (10,0-30,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Yaşamının herhangi döneminde şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çocuklukta şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ergenlikte şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). ***Erişkinlikte şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması $26,6\pm5,7$, maruz kalmayan bireylerin ortalaması $29,4\pm4,3$ 'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,001$). Şiddete maruz kalma durumu devam eden bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması $25,3\pm6,5$, devam etmeyen bireylerin ortalaması $29,2\pm4,5$ 'tir ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,022$).*** Fiziksel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$). Cinsel şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). ***Ekonomik şiddete maruz kalan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanı ortalaması $28,1\pm5,4$, maruz kalmayan bireylerin ortalaması $29,6\pm4,0$ 'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,023$).*** Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Ebeveynleri tarafından şiddete maruz kalan ve kalmayan bireyler arasında Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçeği puanı ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). ***Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olan bireylerin Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek***

puanı ortalaması 27,9±5,4, şahit olmayan bireylerin ortalaması 29,3±4,3'tür ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p=0,043) (Tablo 4.50).

Tablo 4.50. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanları

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Yaşam boyu şiddete maruz kalma durumu			0,076
Evet	28,3±5,1	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,4±4,4	30,0 (11,0-35,0)	
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu			0,398
Evet	28,6±5,1	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,2±4,4	30,0 (11,0-35,0)	
Ergenlikte şiddete maruz kalma durumu			0,052
Evet	27,4±6,0	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,3±4,3	30,0 (11,0-35,0)	
Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu			0,001
Evet	26,6±5,7	28,0 (11,0-34,0)	
Hayır	29,4±4,3	30,0 (11,0-35,0)	
Şiddete maruz kalma durumu devam eden			0,022
Evet	25,3±6,5	28,0 (11,0-32,0)	
Hayır	29,2±4,5	30,0 (11,0-35,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4.50. Şiddete maruz kalma durumuna göre grupların Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt ölçek puanları (devam)

	ortalama±ss	ortanca (minimum- maksimum)	p
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu			0,187
Evet	28,4±5,2	30,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,5±4,1	30,0 (11,0-35,0)	
Cinsel şiddete maruz kalma durumu			0,597
Evet	28,7±4,8	30,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,1±4,6	30,0 (11,0-35,0)	
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu			0,023
Evet	28,1±5,4	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,6±4,0	30,0 (11,0-35,0)	
Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu			0,676
Evet	28,9±4,9	30,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,2±4,3	30,0 (11,0-35,0)	
Ebeveyn tarafından şiddete maruz kalma durumu			0,786
Evet	28,6±5,1	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	28,2±5,5	30,0 (11,0-35,0)	
Çocukluk döneminde aile içi şiddet varlığı			0,043
Evet	27,9±5,4	29,0 (11,0-35,0)	
Hayır	29,3±4,3	30,0 (11,0-35,0)	

ss: standart sapma, p: Mann Whitney U Testi. Şiddet türleri alt unsurlar ile birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir.

4.13 Regresyon Analizleri

Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörlerinin incelendiği Lojistik Regresyon Analizinde eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu, eşinin alkol kullanım durumu ve çocuklukta aile şiddete şahit olma bağımsız değişkenleri ile anlamlı ilişki saptanmıştır. ***Eşi çocukluk döneminde şiddete maruz kalan katılımcıların hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma riski eşi çocuklukta şiddete maruz kalmayanlara göre 6,88 kat (%95 GA 2,971-15,954) daha fazladır. Eşi alkol kullananların hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma riski eşi alkol kullanmayanlara göre 2,35 kat (%95 GA 1,098-5,041) daha fazladır. Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olanların hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma riski çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre 4,78 kat (%95 GA 2,149-10,668) daha fazladır (Tablo 4.51).***

Tablo 4.51. Hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörlerinin incelenmesi

Değişkenler	B değeri	p	OR	%95 GA	
				Minimum	Maksimum
Constant	-1,206	0,274	0,299		
Eğitim durumu					
Üniversite ve üzeri (0)					
Lise (1)	0,032	0,959	1,032	0,313	3,405
Liseye kadar (2)	1,130	0,099	3,094	0,808	11,844
Gelir durumu					
5584 TL ve üzeri (0)					
1714-5583 TL (1)	-0,782	0,162	0,457	0,153	1,371
1714 TL altı (2)	-1,228	0,115	0,293	0,064	1,349
Yaş	0,000	0,991	1,000	0,966	1,036
Evliliğin gerçekleşme şekli					
Görücü usulü (0)					
Kaçarak (1)	0,774	0,339	2,168	0,444	10,583
Tanışarak (2)	-0,111	0,826	0,895	0,332	2,411
Eşinin eğitim durumu					
Üniversite ve üzeri (0)					
Lise (1)	-0,403	0,427	0,669	0,248	1,804
Liseye kadar (2)	-0,572	0,342	0,564	0,173	1,838
Eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu					
Hayır (0)					
Evet (1)	1,929	0,0001	6,885	2,971	15,954
Eşinin alkol kullanım durumu					
Hayır (0)					
Evet (1)	0,855	0,028	2,352	1,098	5,041
Eşinin ruhsal hastalık durumu					
Yok (0)					
Var (1)	1,104	0,136	3,017	0,706	12,889
Yaşanan sorunlar aile içinde mi kalmalı?					
Hayır (0)					
Evet (1)	-0,734	0,065	0,480	0,220	1,046
Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olma					
Hayır (0)					
Evet (1)	1,566	0,0001	4,788	2,149	10,668

p: Lojistik Regresyon Analizi Enter modeli; OR: Odd's ratio; GA: Güven aralığı. Bağımlı değişkenler: hayatında hiç şiddete maruz kalmayan (0), hayatının bir döneminde şiddete maruz kalan (1).

Erişkinlikte şiddete maruz kalmayı etkileyen risk faktörlerinin incelenmesinde Binary Lojistik Regresyon Analizi Backward Conditional Modeli kullanılmıştır. Analiz sonucunda dokuzuncu adımda eşin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu ve ‘Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı mı?’ sorusuna verilen yanıtlar kalmıştır. ***Eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu erişkinlikte şiddete maruz kalma durumu için risk faktörü olarak saptanmıştır. Eşi çocuklukta şiddete maruz kalan bireyler, maruz kalmayanlara göre 5,8 kat (%95 GA 2,494-13,583) daha fazla erişkinlikte şiddete maruz kalmaktadır (Tablo 4.52).***

Tablo 4.52. Erişkinlikte şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörlerinin incelenmesi

Değişkenler	B değeri	p	OR	%95 GA	
				Minimum	Maksimum
Constant	-2,221	0,0001	0,108		
Eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu					
Hayır (0)					
Evet (1)	1,761	0,0001	5,820	2,494	13,583
Çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olma					
Hayır (0)					
Evet (1)	-0,792	0,101	0,453	0,176	1,166

p: Lojistik Regresyon Analizi Backward Conditional modeli; B=Etki Gücü OR: Odd's ratio; GA: Güven aralığı. Bağımlı değişkenler: erişkinlikte şiddete maruz kalmayan (0), erişkinlikte şiddete maruz kalan (1). Bağımsız değişkenler: eğitim durumu (üniversite ve üzeri (0), lise (1), liseye kadar (2)), gelir durumu (5884 TL ve üzeri (0), 1714-5883 TL (1), 1714 TL altı (2)), yaş, evliliğin gerçekleşme şekli (görücü usulü (0), kaçarak (1), tanışarak (2)), eşinin eğitim durumu (üniversite ve üzeri (0), lise (1), liseye kadar (2)), eşinin çocuklukta şiddete maruz kalma durumu (hayır (0), evet (1)), eşinin alkol kullanım durumu (hayır (0), evet (1)), eşinde ruhsal hastalık varlığı (hayır (0), evet (1)), ‘Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı mı?’ sorusuna verilen yanıtlar (hayır (0), evet (1)), çocuklukta şiddete maruz kalma durumu (hayır (0), evet (1)) ve çocukluğunda aile içinde şiddete şahit olma durumu (hayır (0), evet (1)).

Yetişkinler için Dayanıklılık Ölçeği puanını etkileyen faktörlerin analizinde Multiple Regresyon Analizi kullanılmıştır. **Erişkinlikte şiddet görme durumu ile negatif yönlü zayıf ilişki vardır ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Yaş ile dayanıklılık puanı arasında pozitif yönlü zayıf ilişki vardır ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Eğitim düzeyi arttıkça dayanıklılık puanı artmaktadır ve eğitim düzeyi ile pozitif yönlü orta düzeyli ilişki vardır.** Gelir düzeyi ile dayanıklılık puanı arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. **Yalnız yaşama durumu ile dayanıklılık puanı arasında negatif yönlü zayıf ilişki vardır ve istatistiksel olarak anlamlıdır.** Çocuklukta şiddet görme durumu ile dayanıklılık puanı arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır (Tablo 4.53).

Tablo 4.53. Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği puanını etkileyen değişkenlerin incelenmesi

Değişkenler	B	p	Beta	%95 GA	
				Minimum	Maksimum
Constant	114,257	0,0001	-	105,599	122,916
Erişkinlikte şiddet görme	-7,102	0,009	-0,149	-12,377	-1,827
Çocuklukta şiddet görme	-3,604	0,092	-0,095	-7,805	0,597
Yaş	0,255	0,003	0,184	0,090	0,421
Eğitim düzeyi	5,662	0,0001	0,286	2,786	8,538
Gelir düzeyi	3,585	0,086	0,119	-0,509	7,680
Yalnız yaşama durumu	-9,136	0,010	-0,146	-16,106	-2,166

p: Multiple Regresyon Analizi, B=Etki Gücü, GA: Güven Aralığı

5 TARTIŞMA

Bu araştırma, Çanakkale il merkezinde kadına yönelik şiddetin yaygınlığının ve risk faktörlerinin saptanması, kadına yönelik şiddet ve risk faktörleri ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır. Araştırmamızın katılımcıları, Çanakkale il merkezinde aile sağlığı merkezlerine başvuran 18-65 yaş arası 348 kadından oluşmaktadır. Bu bölümde, elde edilen bulguların sonuçları, alan yazın çerçevesinde karşılaştırılarak tartışılacaktır. Öte yandan, ileride yapılacak olan çalışmalara yol göstermesi amacıyla öneriler ve sınırlılıklara yer verilecektir.

5.1 Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı, Kadına Yönelik Şiddet ile İlişkili Turum ve Davranışlar, Kadına Yönelik Şiddet ile İlişkili Risk Faktörleri

Kadına yönelik şiddet, tüm dünyada oldukça sık görülen önemli bir halk sağlığı sorunu ve insan hakları ihlalidir. DSÖ'nün 2002'de yayınladığı rapora göre dünyada her üç kadından biri şiddete maruz kalmaktadır (1).

Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurulu tarafından 1994 yılında yürütülmüş olan, kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili Türkiye'deki ilk kapsamlı çalışma niteliği taşıyan çalışmada, kadına yönelik aile içi şiddet yaygınlığı %35 olarak saptanmıştır (31). Sonrasında Altınay ve ark. (2007) tarafından 1800 kadınla görüşülerek kadına yönelik aile içi şiddet ve ilişkili faktörler incelenmiştir. Çalışmada kadınların fiziksel şiddete maruz kalma oranları için Türkiye bölgelere göre incelenmiş, %33 ile %39 arasında değişen oranlar bildirilmiştir. Kadınların %14'ü en az bir kez istemediği halde cinsel ilişkiye zorlandığını ifade etmiş, cinsel şiddete maruz kalan kadınların %67'si ise aynı zamanda fiziksel şiddet gördüğünü belirtmiştir (32). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddetin yaygınlığı çalışmalarda %30-40 arasında değişmektedir (31-34). Edirne'de 306 evli kadın ile yürütülmüş, kadına yönelik farklı şiddet türlerine etkili faktörlerin incelendiği çalışmada kadınların %61,4'ünün hayatının herhangi bir döneminde şiddetin herhangi bir türüne maruz kaldığı saptanmış, %30,4'ünün fiziksel, %19,3'ünün ekonomik, %6,9'unun cinsel ve %54,6'sının ruhsal şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (36).

Çalışmamızda ise hayatının bir döneminde şiddetin herhangi bir türüne uğradığını belirten kadın oranı %35,7'dir. Şiddete uğrayan kadınların %48,6'sı ebeveynlerinden, %29,3'ü ise partnerinden şiddet gördüğünü belirtmiştir. Çocukluğunda şiddet gören kadınların oranı %97,7, ergenliğinde şiddet görenlerin oranı %15, erişkinliğinde şiddet görenlerin oranı ise %13,9 olarak saptanmıştır. Çocukluğunda aile içi şiddete maruz kalan kadınların oranı ise %28,7'dir. Katılımcıların %4,2'si halen şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir (Tablo 4.4). Katılımcıların şiddet maruz kalma durumlarının şiddet türlerine göre yaygınlığı fiziksel şiddet için %32,5, cinsel şiddet için %6,9, ekonomik şiddet için %18,8, ruhsal/sözel/duygusal şiddet için ise %43,2'dir. Fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %45,7'si ebeveynlerinden, %28,3'ü ise partnerinden fiziksel şiddet görmüştür (Tablo 4.5). Cinsel şiddete maruz kalan kadınların %62,2'si partneri tarafından, %18,9'u ise partneri dışı bireylerden cinsel şiddet gördüğünü belirtmiştir (Tablo 4.6). Ekonomik şiddete uğrayan kadınların %64,3'ü partnerinden, %26,3'ü ise ebeveynlerinden ekonomik şiddet görmüştür (Tablo 4.7). Ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kaldığını bildiren kadınların ise %39'u partneri, %20,2'si ebeveynleri, %20,2'si ise partneri ve ebeveynleri dışındaki bireylerden şiddet görmüştür (Tablo 4.8). Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde daha çok kadına yönelik aile içi şiddet/partner şiddetinin yaygınlığı ve ilişkili faktörler araştırıldırdığı görülmektedir. Güçlü'nün 2018 yılında İzmir'de 602 kadın ile yürüttüğü çalışmada kadınların son bir yılda %59'unun aile içi şiddete maruz kaldığı, %27,2'sinin fiziksel, %25,2sinin ekonomik, %12'sinin cinsel, %50,5'inin ise psikolojik şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir (Güçlü 2018). Yine 287 evlilik öyküsü bulunan kadın ile partner şiddeti ve ilişkili faktörlerin incelendiği bir çalışmada, katılımcıların %23,3'ünün fiziksel, %9,8'inin cinsel, %23,3'ünün ekonomik ve %39,4'ünün duygusal şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (54). Çalışmamızda Çanakkale il merkezinde kadına yönelik şiddetin yaygınlık oranlarının, dünyada ve Türkiye'de yapılmış çalışmalar ile benzer olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda kadına yönelik şiddet ve şiddetin türleri ile sosyodemografik verilerin ilişkisi incelenmiştir. Üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip bireylerin cinsel ve ruhsal/sözel/duygusal şiddete maruz kalma durumu sıklığının daha

yüksek olduğu saptanmıştır. Partner ve ebeveyn dışı bireylerden fiziksel, cinsel ve ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğrama oranı üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip bireylerde daha yüksek olarak bulunmuştur. Medeni duruma göre şiddet maruz kalma durumu için karşılaştırılmasında bekar bireylerin, evli ya da daha önce evlilik yapmış bireylere göre cinsel şiddete maruz kalma durumu için daha sık olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşadığı yere göre şiddet maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmamıştır. Orta düzey gelir durumuna sahip bireyler daha yüksek oranda cinsel, ekonomik ve ruhsal/sözel/duygusal şiddet bildirmiştir. Çalışmamızda üniversite ve üzeri grupta şiddet maruz kalma durumu için daha sık saptanmış olması, bu grubun şiddet algısının doğruluğu ile ilişkili olabilir. Kırklareli'nde 2014 yılında 900 kadın ile yürütülmüş çalışmanın sonuçlarına göre ileri yaştaki kadınlar ve ev hanımı ya da çalışmayan kadınların daha sık şiddete uğradığı, eğitim düzeyi arttıkça şiddete maruz kalma durumu sıklığının azaldığı saptanmıştır (37). Yine Çanakkale'de 2008 yılında 366 kadın ile yapılmış çalışmada eğitim düzeyine göre partner tarafından fiziksel ya da ekonomik şiddete en sık maruz kalan grubun ilkökul mezunu olanlar olduğu bildirilmiştir (110). Kurt ve arkadaşlarının (2018) İstanbul'da psikiyatri polikliniğine başvuran 300 kadın ile yürüttüğü çalışmanın sonucunda araştırmacılar, kadınların sözel ya da fiziksel şiddete maruz kalma durumu oranlarının kadınların gelir düzeyi ile negatif bir ilişkisi olduğunu bildirmişlerdir (58).

Adıyaman'da psikiyatri polikliniğine başvuran 400 kadın ile yapılan çalışmada kadına yönelik şiddetin yaygınlığı ve şiddet ile ilişkili faktörler incelenmiş, katılımcıların %35'i hayatının bir döneminde şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Şiddet gören kadınların %19,3'ü eşinden, %10'u ise hem eşinden hem de eş dışı bireylerden şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Şiddet ile ilişkili faktörler ise eşin eğitim düzeyi, eşte tıbbi/psikiyatrik hastalık varlığı, 'Kocalar bazen dövülebilir' kavramının kabulü ve kadında psikiyatrik hastalık olarak saptanmıştır (57). Evlilik öyküsü bulunan 1481 kadın ile yapılmış çalışmada kadınların %43,1'inin yaşamlarının herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldıkları, şiddete maruz kalanların %89,2'sinin eşi tarafından şiddete uğradığı; Kadına Yönelik Şiddet Anketi puanları ile eğitim durumu, gelir durumu, eşin yaşı, eşin eğitim durumu, evlilik yaşı ve aile tipinin ilişkili olduğu bildirilmiştir (59).

Çalışmamızda partner ile ilişkili faktörlerden partnerin eğitim durumu, çocuklukta şiddet maruz kalma durumu, son bir yılda alkol kullanım varlığı ve alkol kullanım sıklığı açısından partnerinden şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Partnerinden ruhsal/sözel/duygusal şiddet gören kadınların %20'si partnerinin erişkinlikte şiddete maruz kaldığını belirtmiş ve partnerinden şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında partnerin erişkinlikte şiddet maruz kalma durumu açısından anlamlı fark saptanmıştır.

Partner şiddetine maruz kalan kadınların evliliği isteme durumuna göre fark saptanmazken, evliliğin gerçekleşme şekli açısından fark saptanmıştır. Tanışarak evlenmiş kadınlarda cinsel ve ruhsal/sözel/duygusal şiddet sıklığı daha az bulunmuştur. Öyekçin ve arkadaşları (2012) tarafından yapılmış çalışmada görücü usulü evlenmenin kadına yönelik aile içi şiddet riskini 2,5 kat artırdığı, kaçarak ya da kaçırılarak evlenmenin ise riski 4 artırdığı saptanmıştır (36). Şahin ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmış çalışmada da benzer şekilde istemeden ya da görücü usulü ile evlenme durumunda kadına yönelik aile içi eş şiddetinin 1,9 kat arttığı belirtilmiştir (54).

Çalışmamızda kadınların şiddet algısı ve şiddete yönelik tutum ve davranışları da incelenmiştir. Fiziksel şiddet görmediğini belirten bireylerin %14,2'si tokatlandığını, %3,0'ü yumruk yediğini, %1,8'i tekmelendiğini, %1,4'ü yaralandığını belirtmiştir (Tablo 4.28). Cinsel şiddet görmediğini belirten bireylerin %23,8'i tacize uğradığını, %1,3'ü cinsel saldırıya uğradığını, %7,5'i partneri tarafından cinsel ilişkiye zorlandığını, %4,9'u (n=15) partneri ya da aile büyükleri tarafından gebe kalması konusunda baskı gördüğünü, %7,5'i (cinsel yönden kendisini üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlığının aşağılanmasına ya da değer görmemesine maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 4.29). Ekonomik şiddet görmediğini belirten bireylerin %6,5'i parasını istediği gibi kullanmasına izin verilmediğini, %5,8'i başkasının parasına ihtiyacı olduğunun hatırlatıldığını, %15,1'i çalışmasına izin verilmediğini, %11,8'i nerede ve ne zaman çalışacağına müdahale edildiğini belirtmiştir (Tablo 4.29). Ruhsal/sözel/duygusal şiddet görmediğini belirten bireylerin ise %8,8'i küfür, hakaret, küçük düşürücü/aşağılayıcı söz/davranışa, görüş ve davranışlarının küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldığını, %6,6'sı ev eşyalarına zarar verildiğini,

%13,0'ü yanında başka birisine zarar verildiğini belirtmiştir (Tablo 4.30). Sivas'ta 162 kadın ile yürütülmüş kadına yönelik aile içi şiddet ve şiddet algısının incelendiği çalışmanın bulgularında, katılımcıların %59,7'sinin şiddeti sadece fiziksel olarak tanımladığını, ekonomik ve cinsel şiddet kavramları açısından tanımlayan birey olmadığını vurgulanmıştır (111). Bedir'in (2017) Sakarya'da 503 kadın ile yürüttüğü çalışmada ise katılımcıların %53,9'unun şiddet algısının şiddet tanımıyla uyumlu olmadığı, şiddet görmeyen kadınların şiddet kavramını doğru algılama oranlarının daha yüksek olduğu; eğitim düzeyi arttıkça doğru algılama oranının arttığı, bunun dışında ilde yaşama ve 24 yaş üstü olmanın şiddet kavramının doğru algılanması ile ilişkili faktörler olduğu saptanmıştır (65).

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne başvuran 70 kadın ile yapılmış çalışmada kadınların şiddete karşı tutum ve davranışları incelenmiş, kadınların %91,4'ü şiddetin bazen gerekli olduğu, %81,4'ü kadına yönelik şiddet çok değil ise mazur görülebileceği, %77,1'i ise kadına yönelik şiddetin haklı gerekçesi olduğu fikrine katılmadığını belirtmiştir (67). 'Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu?' sorusuna kadınların %93,7'si 'hayır', %2,9'u 'evet' yanıtını vermiş; %2,9'u ise soruya yanıt vermemiştir. Soruya 'evet' yanıtı verenlerin yaş ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmış olup, 'evet' yanıtı verenlerin yaş ortalaması daha yüksek saptanmıştır. Ancak Türkiye'de konu ile ilgili yapılan ilk çalışmalara nispeten kadına yönelik şiddetin kadınlar tarafından kabul edilemezliğinde artış mevcuttur; gelecek adına umut verici görünmektedir.

Çalışmamızda 'Sizce aile içindeki sorun aile içinde mi kalmalı?' sorusuna kadınların %62,1'i 'hayır', %35,5'i ise 'hayır' yanıtını vermiş, %2,4'ü ise soruyu yanıtı bırakmıştır. Eğitim durumuna, medeni duruma ve yaş ortalamalarına göre soruyu 'evet' ve 'hayır' olarak cevaplayan gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadınlarda soruya 'evet' oranı daha düşükken, evli ya da daha önce evlilik yapmış grupta 'evet' yanıtı verenlerin oranı daha yüksek bulunmuştur. 'Evet' yanıtı veren grubun yaş ortalaması ise daha yüksektir. Başkale ve arkadaşlarının çalışmasında (2015) 70 katılımcının %74,3'ü şiddet maruz kalma durumu başkalarıyla paylaştığını, paylaşmayan grup ise ne yapacağını ve nereye başvuracağını bilmedikleri için paylaşmadıklarını belirtmiştir (67). Şahin ve arkadaşlarının çalışmasında (2017)

ise 287 kadın örneklemin %59,8'i şiddete uğradığında susup alttan aldığını, %45,4'ü ise şiddete maruz kaldığını kimseye anlatmadıklarını ifade etmiştir (54).

Çalışmamızda katılımcılara 'Şiddete maruz kaldıklarında ne tepki verirsiniz?' sorusu sorulmuş, %47'si karşı koyup kavga etme, %10,6'sı pes etme, %42,2'si ise yardım isteme seçeneğini tercih etmiştir. Şiddete maruz kaldığında nereye başvuracağını bilen kadınların oranı %77 olarak saptanmış, üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadınlarda 'evet' yanıtı oranı daha yüksektir. 'Evet' yanıtı veren grubun yaş ortalaması ise daha düşüktür. Yanık ve arkadaşlarının (2014) yürüttüğü çalışmada kadınların %43,4'ü hayatının herhangi bir döneminde şiddete uğradığını belirtmiş, şiddete uğrayan kadınların %22'si sustuğunu, %8,2'si evden ayrıldığını, %16,6'sı kendisinden özür dilendiğini, yalnızca %2,9'u ise karakola başvurduğunu belirtmiştir (37).

Çalışmamızda kadının *hayatının bir döneminde* şiddete maruz kalma durumunu etkileyen risk faktörleri incelenmiş; eşi çocukluk döneminde şiddete maruz kalan katılımcıların hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma riskini 6,88 kat, eşin alkol kullanım varlığının ise riski 2,35 kat artırdığı, çocukluk döneminde aile içi şiddete şahit olanların hayatının bir döneminde şiddete maruz kalma riski çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre 4,78 kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Eşin çocuklukta şiddet maruz kalma durumu varlığının kadının *erişkinlikte* şiddete maruz kalma riskini ise 5,8 kat artırdığı bulunmuştur. Benzer bulgular daha önceki çalışmalarca da vurgulanmıştır. Öyekçin ve arkadaşlarının 306 evli kadın ile yürüttüğü çalışmada eş şiddetine maruz kalma durumunun risk faktörleri incelenmiş; eşin çocuklukta fiziksel şiddet maruz kalma durumunun varlığının riski 3,5 kat artırdığı, ruhsal şiddet maruz kalma durumu için ise riski 6 kat artırdığı saptanmıştır (36). Şahin ve arkadaşları tarafından 287 kadın ile yapılmış çalışmada (2017) ise eşin çocuklukta şiddet maruz kalma durumunun varlığının kadına yönelik eş şiddeti riskini 6,8 kat artırdığı, bunun dışında eşin sorunlu alkol kullanımının ve kadının çocuklukta şiddete tanıklık etmiş olmasının da risk faktörleri arasında olduğu belirtilmiştir (54). TÜİK 2008 raporunun verilerinin incelendiği çalışmada kadına yönelik eş şiddeti riskini eşin alkol kullanımı varlığının 1,8 kat artırdığı belirtilmiştir (112). Yine Güçlü'nün çalışmasında (2018) eşin alkol kullanımı varlığının, kadına

yönelik aile içi şiddet riskini 2,7 kat artırdığı saptanmıştır (38). Eşin alkol kullanımının kadına yönelik şiddet riskini artırması, bazı bireylerde alkole bağlı disinhibisyon gelişmesi ve bunun sonucunda davranışların kontrol edilememesi ile şiddet davranışının sıklığında artış saptanması olabilir.

5.2 Ruhsal Dayanıklılık ile İlişkili Faktörler, Kadına Yönelik Şiddet ve Ruhsal Dayanıklılık İlişkisi

Ruhsal dayanıklılık, bireyin stresli yaşam olayları ile karşılaştığında, yaşam olayı öncesi ruhsal konumunu geri kazanabilmesi, yaşam olaylarının getirdiklerine uyum sağlayabilme becerisi ile ilişkili bir kavramdır. Stresli yaşam olayları sonrası daha iyi bir kapasite ile yaşamına devam edebilme ile ilişkili olan travma sonrası büyüme kavramından farklı olup, bu kavram ile tamamen ilişkisiz değildir.

Çalışmamızda Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği toplam puanının sosyodemografik veriler ile ilişkisi incelenmiş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve mesleğine göre gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadınlarda ve gelir düzeyi yüksek kadınlarda ölçek toplam puan ortalaması daha yüksek, ev hanımlarında ise daha düşük bulunmuştur. Eğitim, bireyin kendini tanıma sürecini kolaylaştırır, sosyal destek sistemlerine erişimini artırır, bireyin düzenli ve planlı hareket etme kabiliyetinin gelişmesine aracı olur ve olumlu baş etme becerilerinin gelişmesini sağlar. Gelir durumunun iyi olması ve meslek sahibi olma ise bireyin sosyal kaynaklara erişimini kolaylaştıracak, kendine yetebilme düşüncesi ile özsaygının gelişimini pekiştirecektir. Ayrıca eğitimin dolaylı olarak bireyin meslek sahibi olmasına yardımcı olacağı ve böylece gelir düzeyini artıracığı düşünülürse, üniversite üzeri eğitim düzeyine sahip olan kadın grubu ile gelir düzeyi yüksek olan kadın grubunun ruhsal dayanıklılıklarının daha iyi olması, ev hanımlarının ise daha düşük dayanıklılık düzeyine sahip olması beklenen bir sonuçtur. Nitekim daha öne yapılan çalışmalarda da eğitim düzeyi ve gelir durumunun ruhsal dayanıklılık ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (88).

Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt ölçeği ortalama puanı kadınların eğitim ve mesleğine göre farklılık göstermiş olup; üniversite ve üzeri

eğitim düzeyine sahip kadınlarda alt ölçek ortalama puanı diğer eğitim düzeyi gruplarına göre daha yüksek, ev hanımlarının diğer gruplara göre daha düşük bulunmuştur. Gelecek algısı ve yapısal stil alt ölçekleri ortalama puanları kadınların eğitim, meslek ve gelir durumuna göre farklılık göstermiş olup; üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip kadınlarda alt ölçek ortalama puanları diğer eğitim düzeyi gruplarına göre, gelir durumu yüksek olan grubun ise diğer gelir gruplarına daha yüksek; ev hanımlarının diğer gruplara göre daha düşük bulunmuştur. Ev hanımı olanların sosyal yeterlilik alt ölçek puanı diğer gruplara göre daha düşük, gelir durumu yüksek olanların ise diğer gruplara göre daha yüksektir. Gelir durumu düşük olan grubun sosyal kaynaklar alt ölçek puanı diğer gelir düzeyi gruplarına göre daha düşük saptanmıştır. Bireyin çözüm üretebilmesi, yeteneklerinin farkında olabilmesi, kendine ve fikirlerine güvenebilmesi, iyimser olabilmesi etkili başa çıkabilme yöntemleri geliştirebilmesini kolaylaştıracaktır. Bireylerin gelecek ile ilgili umut duygusuna sahip olabilmesi, kendilik algısına etkili bu faktörlerin yanında planlayarak hareket edebilme, problemlere etkili çözümler üretebilme, etkili örgütsel davranış geliştirebilme ve tüm bu becerilerin varlığının farkında olabilme ile de ilişkilidir. Sosyal ortamlarda var olabilme ve bu ortamlarda iyi ilişkiler kurabilme, ayrıca sosyal ortamlarda kendi kendine yetebilme becerisi de ancak bireyin kendilik algısı doğru ve olumlu olduğunda gerçekleşebilecektir. Tüm içsel ve dışsal kaynaklara olumlu şekilde erişebilecek gruplar olan üniversite ve üzeri grup, gelir düzeyi daha yüksek olan grupların alt ölçek puanlarının daha yüksek; sosyal destek sistemlerine erişimi daha zor olacak olan ev hanımlarında ise alt ölçek puanlarının daha düşük olması tüm bu etkenlerle açıklanabilir.

Ölçeğin toplam puan ortalaması hayatının bir döneminde şiddete uğramış olan, erişkinlikte şiddete uğramış olan, ekonomik şiddete uğradığını belirten gruplarda ve çocuklarda aile içi şiddete şahit olan grupta daha düşüktür. Ekonomik şiddete uğramış olan grupta gelecek algısı, aile uyumu ve sosyal kaynaklar alt ölçek puan ortalamaları daha düşüktür. Aile uyumu alt ölçek puanı şiddete uğradığını belirten tüm gruplarda ve çocuklukta aile içi şiddete şahit olduğunu belirten grupta daha düşüktür. Sosyal kaynaklar alt ölçek ortalama puanı, ekonomik şiddete maruz kalma durumu olan kadınların yanı sıra

erişkinlikte şiddet görmüş olan, şiddet maruz kalma durumu devam eden ve çocuklukta aile içi şiddete şahit olduğunu belirten grupta daha düşük saptanmıştır. Daha önce şiddet öyküsü olan kadınlar ile yapılmış birçok çalışma ile çalışmamızın sonuçlarının uyumsuz olduğu görülmektedir (93-96). Yapılan çalışmalarda travmaya maruz kalmış bireylerin ruhsal dayanıklılık düzeylerinin daha iyi olduğu belirtilmiştir. Ancak Ego Dayanıklılık Ölçeği (EDÖ) ile 52 aile içi şiddete uğramış kadında dayanıklılığın incelendiği çalışmada; aile içi şiddet yaşayan kadınlar, EDÖ'de anlamlı olarak daha düşük puanlar almıştır. EDÖ'deki en düşük puanlar baba şiddetine maruz kalan kadınlarda, en yüksek puanlar ise eşinden şiddet gören kadınlarda saptanmıştır. Aile içi şiddete maruz kalan kadınların dayanıklılığı, genel nüfusun dayanıklılığından daha düşük saptanmıştır. Baba şiddetinin, dayanıklılık üzerinde en büyük olumsuz etkiyi gösterdiği bulunmuştur (103). Çalışmamızda kadınların %35,2'si şiddete maruz kaldığını, şiddete maruz kalmış kadınların ise %11'i halen şiddete maruz kalmakta olduğunu belirtmiştir. Travma maruz kalma durumu devam eden kadın grubu olumlu başa çıkma becerilerini ya da uygun uyum becerilerini geliştiremeyebilir, bu nedenle dayanıklılık ölçek puanları çalışmamızda daha düşük saptanmış olabilir. Ayrıca ruhsal dayanıklılık, sadece travmaya maruz kalma durumundan etkilenen bir kavram olarak değil; genetik, epigenetik, bireysel, sosyal ve politik birçok faktörle etkileşim içinde olan bir süreç olarak kabul edilmektedir.

Ruhsal dayanıklılığı etkileyen faktörler incelendiğinde; yaş ve eğitim düzeyinin ruhsal dayanıklılık ile pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır. Ruhsal dayanıklılık yaşamboyu değişebilen ve gelişebilen dinamik bir süreçtir. Bireyin deneyimleri ile ve bunları anlamlandırabilmesi ile kendine ve çevresine anlam verebilmesi, deneyimlerinin sonuçları ile etkili başa çıkma ve uyum becerileri geliştirebilmesi yaş ile ilişkili bir durumdur. Daha önce de bahsedildiği üzere içsel ve dışsal koruyucu faktörlerin varlığı eğitim düzeyi ile ilişkilidir. Çalışmamızda ayrıca yalnız yaşamama durumunun ruhsal dayanıklılık ile pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızın yalnızca Çanakkale il merkezinde uygulanmış olması bir kısıtlılık olabilir, ileriki dönemde benzer yöntem ile çoklu merkezli çalışmalar

planlanabilir. Ayrıca sosyodemografik veri formu ve kadına yönelik şiddet formu yüzyüze görüşme yöntemi ile uygulanmış olup, katılımcılar şiddet ilişkili verileri verirken utanma, bilgilerin gizliliğinin korunacağına inanmama gibi nedenlerden ötürü gerçek bilgileri gizli tutmuş olabilir. Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği özbildirim şeklinde doldurulmuş olup, soruların anlaşılammış olması ya da olağandan daha iyi gözükme isteği ile gerçek sonuçları yansıtmıyor olabilir. Ruhsal dayanıklılık çoklu faktörlerden etkilenen dinamik bir süreçtir; bu nedenle şiddet ve ilişkili faktörler ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkinin aydınlatılabilmesi için ruhsal dayanıklılık ile ilişkili diğer faktörlerin de birlikte değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç vardır.

6 SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada oldukça sık görülen önemli bir halk sağlığı sorunu ve insan hakları ihlalidir. Çalışmamızda kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, Türkiye’de yapılmış diğer çalışmaların sonuçları ile benzer bulunmuştur. Çocuklukta aile içi şiddete maruz kalmış/şahit olmuş olma ve partnerin çocuklukta şiddete maruz kalmış olmasının şiddet riskini artırıyor olması, Bandura’nın Sosyal Öğrenme Teorisi ile açıklanabilir. Partnerin alkol kullanım varlığının şiddet riskini artırıyor olması, bazı bireylerde alkol kullanımı sonucu disinhibisyon, bu bağılı davranışları denetleyememe ve şiddet davranışında artış ile ilişkili olabilir. Çalışmamızda saptanan şiddete maruz kalma öyküsü olan kadınlardaki daha düşük ruhsal dayanıklılık puanları, bu kadınların bir kısmının halen şiddete maruz kalmakta olması ve bu nedenle etkili baş etme becerileri kullanamamaları ya da geliştirememeleri nedenli olabilir. Ancak ruhsal dayanıklılık çoklu faktörlerden etkilenen dinamik bir süreçtir; bu nedenle şiddet ve ilişkili faktörler ile ruhsal dayanıklılık arasındaki ilişkinin aydınlatılabilmesi için ruhsal dayanıklılık ile ilişkili diğer faktörlerin de birlikte değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1. Krug E G, Dahlberg L L, Mercy J A, Zwi A B, Lozano R. World Report On Violence and Health. World Health Organization, Geneva, 2002.
2. Hajnasiri H, Gheshlagh R G, Sayehmiri K, Moafi F, Farajzadeh M. Domestic violence among Iranian women: A Systematic Rewiev of Meta-Analysis. Iran Red Crescent Med J. 2016 June; 18(6):e34971.
3. Kalokhe A, Del Rio C, Dunkle K, Stephenson R, Metheny N, Paranjape A, Sahay S. Domestic violence against women in India: A systematic rewiev of a decade of quantitative studies. Glob Public Health 2017 April; 12(4): 498–513.
4. Gündelik Yaşamdan Kliniğe Şiddet ve Psikiyatri. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, 2017; 55-87.
5. Keser Özcan N, Günaydın S, Çitil E T. Domestic violence against women in Turkey: a systematic rewiev and meta analysis. Archives of Psychiatric Nursing 30 2016; 620–629.
6. Tetikcok R, Ozer E, Cakir L, Enginyurt O, İscanlı M D, Cankaya S, Ozer F. Violence towards women is a public health problem. Journal of Forensic and Legal Medicine 44 2016; 150-157.
7. Luthar, S. Resilience in Development: A Synthesis of Research across Five Decades. Wiley. In Risk, Disorder, and Adaptation Vol. 3; 739-795.
8. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c781421e10483.28111532 Erişim Tarihi:21.09.2018
9. Altun M. Denizli ili kırsalında bir sağlık ocağı bölgesinde 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumları. 2006 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli. <http://acikerisim.pau.edu.tr:8080/xmlui/handle/11499/1963?locale-attribute=en> Erişim Tarihi:21.09.2018
10. United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. 2003. www.un.org/womenwatch/daw/vaw/v-work-ga.htm Erişim Tarihi: 17.09.2018

11. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Ankara, 2008.
12. Köşgeroğlu N, Ünsal A, Türe A, Çulha İ, Öz Z. Eskişehir'de yaşayan bir grup kadının aile içi şiddete maruziyet durumları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Haziran 2016 17(1); 83-94.
13. Moroğlu N, Uluslararası Belgelerde Kadın Erkek Eşitliği, 1. İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2005, s.150.
14. Watts C, Zimmerman C. Violence against women: global scope and magnitude. Lancet 2002 Apr 6;359(9313):1232-7.
15. Korkut-Owen F, Owen D. Kadına yönelik aile içi şiddet. Ankara Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008. <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/Kad%C4%B1na%20Y%C3%B6nelik%20Aile%20%C4%B0%C3%A7i%20%C5%9Eiddet.pdf> Erişim tarihi: 17.08.2018
16. İlkaracan P, Gülçür L. Sıcak Yuva Masalı. Metis Yayınları, 1996.
17. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, Aralık 2008.
18. Coker A L, Davis K E, Arias I, Desai S, Sanderson M, Brandt H M, Smith P H. Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. Am J Prev Med. 2002 Nov;23(4):260-8.
19. Delara M. Mental health consequences and risk factors of physical intimate partner violence. Mental Health in Family Medicine 2016; 12:119-125.
20. Irmak Ç, Altıntaş M. Aile içi şiddet mağduru kadınlarda ruhsal dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji. Anadolu Psikiyatri Derg 2017; 18(6):561-570.
21. Garcia-Moreno C, Jansen H A, Ellsberg M, Heise L, Watts C H. Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. Lancet 2006 Oct 7;368(9543):1260-9.

22. <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/eur440132004tr.pdf>
Erişim tarihi: 17.09.2018.
23. Riggs D D, Caulfield M B, Streer A E. Risk for domestic violence: factors associated with perpetration and victimization. *J Clin Psychology* 2000 Vol 56 Issue 10, p. 1289-1316.
24. Tjaden P, Thoennes N. Prevalance, incidence and consequences of violence against women: findings from the National Violence Against Women Survey. 1998. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED434980.pdf> Erişim Tarihi: 09.09.2018.
25. Heard E, Fitzgerald L, Whittaker M, Va'ai S, Mutch A. Exploring intimate partner violence in Polynesia: a scoping review. *Trauma, Violence&Abuse* 2018;p 1-10.
26. Alebel A, Kibret G D, Wagne F, Tesema C, Ferede A, Petrucka P, Bobo F T, Birhanu M Y, Tadesse A A, Estethie S. Intimate partner violence and associated factors among pregnant women in Ethiopia: a systematic review and meta-analysis. *Reproductive Health* (2018) 15:196.
27. Iqbal M, Fatmi Z. Prevalance of Emotional and physical intimate partner violence among married women in Pakistan. *Journal of Interpersonal Violence* 2018; p.1–16.
28. Sanz-Barbero B, Pereira P L, Barrio G, Vives-Cases C. Intimate partner violence against young women: prevalence and associated factors in Europe. *J Epidemiol Community Health* 2018;0:1–6.
29. Juarez F, Singh S, Garcia S G, Olavarrieta C D. Estimates of induced abortion in Mexico: what's changed between 1990 and 2006? *Int Fam Plan Perspect*. 2008 Dec;34(4):158-68.
30. Chuemchit M, Chernkwanma S, Rugkua R, Daengthern L, Abdullakarim P, Wieringa S E. Prevalance of intimate partner violence in Thailand. *Journal of Family Violence* (2018) 33:315–323.
31. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları. Ankara, Aile Araştırma Kurumu Yayınları; 1995.
32. Altınay A G, Arat Y. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet, 2007. <http://www.kadinayoneliksiddet.org/kitap.html> Erişim tarihi: 04.07.2018

33. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması: Özet rapor, 2009.
34. T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına yönelik aile içi şiddet araştırması özet raporu, 2015. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/ozetraporturkceweb.pdf> Erişim Tarihi:17.07.2018
35. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Başbakanlık Basımevi, 1998.
36. Güleç Öyekçin D, Yetim D, Şahin E M. Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. Türk Psikiyatri Dergisi 2012;23.
37. Yanık A, Hanbaba Z, Soygür S, Ayaltı B, Doğan M. Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: Türkiye’den kanıt. Electronic Journal of Vocational Colleges-December/Aralık 2014; 104-111.
38. Guclu Y A, Can H. Ethnic background and alcohol use of the spouse emerge as major risk factors for domestic violence: An observational study from Turkey. J Pak Med Assoc Vol. 68, No. 12, December 2018; 1782-1786.
39. Korkma S, Korucu T, Yıldız S, Kaya Ş, İzci F, Atmaca M. Psikiyatri hastalarında aile içi şiddetin sıklığı ve ilişkili faktörler. Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences 2016;29:359-366.
40. Page A Z, İnce M. Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları, Aralık 2008, 11 (22), 81-94.
41. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü ve Sağlığı ile Gerçekler, Ankara, 2008.
42. Capaldi D M, Knoble N B, Shortt J W, Kim, H K. A systematic review of risk factors for intimate partner violence. Partner Abuse, 2012 (3); 231-280.
43. Stith S M, Rosen K H, Middleton K A, Busch A L, Lundeberg K, Carlton R. P. The intergenerational transmission of spouse abuse: A meta-analysis. Journal of Marriage and Family 2000, 62; 640-654.
44. Finkelhor D, Turner H A, Hamby S, Ormrod R. Polyvictimization: Children’s exposure to multiple types of violence, crime, and abuse, October 2011, NCJ 235504.

45. Jung Hyunzee, Herrenkohl T I, Skinner M L, Lee J L, Klika J B, Rousson A N. Gender differences in intimate partner violence: a predictive analysis of IPV by child abuse and domestic violence exposure during early childhood. *Violence Against Women* 2018;1-10.
46. Akers R. L. *Deviant behavior: A social learning approach* (3rd ed.) 1985; Belmont, CA:Wadsworth.
47. Bandura A. *Aggression: A social learning analysis*. 1977, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
48. Cochran J K, Sellers C S, Wiesbrock V, Palacios W R. Repetitive intimate partner victimization: An exploratory application of social learning theory. *Deviant Behavior* 2011, 32; 790-817.
49. Memiah P, Ah Mu T, Prevot K, Cook C K, Mwagni M M, Mwagni E W, Owuor K, Biadgillign S. The pervalence of intimate partner violence, associated risk factors, and other moderating effects: findings from the Kenya National Health Demographic Survey. *Journal of Interpersonal Violence* 2018; 1-21.
50. Adogu P O, Chimah U C, Ilika A L, Ubajaka C F. Factors associated with intimate partner violence among wives of military and civilian men in Abuja, Nigeria. *Sociology Mind* 2015, 5; 61-73.
51. Dim E E, Elabor-Idemudia P. Social structure, social learning and the severity of physical intimate partner violence against women in Nigeria. *Journal of Interpersonal Violence* 2018; 1-25.
52. Temple J R, Shorey R C, Fite P, Stuart G L, Le V D. Substance use as a longitudinal predictor of the perpetration of teen dating violence. *Journal of Youth and Adolescence* April 2013, Volume 42, Issue 4, pp 596–606.
53. Straus, M. A. Conflict Tactics Scales. In N. A. Jackson (Ed.), *Encyclopedia of domestic violence* 2007; pp. 190-197. New York, NY: Routledge.
54. Bilgin Şahin B, Erbay Dünder P. Kadına yönelik şiddet ve yaşam kalitesi. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2017; 18(3):203-210.
55. Çalışkan H, Çevik E İ. Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. *Balkan Journal of Social Sciences / Balkan Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt:7, Sayı 14, Temmuz 2018; 218-233.

56. Ağçay G, Inanici S Y, Çolak B, Inanici M A. Risk factors for violence against women by intimate partners in Sakarya, Turkey. *Journal of Forensic and Legal Medicine* 2015 ,36; p. 37-42.
57. Han Almış B, Koyuncu Kütük E, Gümüştas F, Çelik M. Risk factors for domestic violence in women and predictors of development of mental disorders in these women. *Arch Neuropsychiatry* 2018;55:67–72.
58. Kurt E, Yorguner Küpeli N, Sönmez E, Bulut N S, Akvardar Y. Domestic violence among women attending to psychiatric outpatient clinic. *Arch Neuropsychiatry* 2018;55:22–28.
59. Basar F, Demirci N. Domestic violence against women in Turkey. *Pak J Med Sci.* 2018;34(3):660-665.
60. Engin G, Çiçekli Koç G. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2014 cilt:182 sayı:182, p. 153-168.
61. Yapıcı A, Kutlu M O, Bilican F I. Öğretmen adaylarının değer yönelimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2012, 11(42); p. 129-151.
62. Ellsberg M, Heise L. *Researching Violence Against Women: A Practical Guide for Researchers and Activists.* Washington DC, United States: World Health Organization, PATH. 2005.
63. Yoshiaka M R, Dinioia J, Ullah K. Attitudes toward marital violence: An examination of four Asian communities. *Violence against women*, Aug. 2001, vol.7,issue 8; 900-927.
64. Türkiye Nüfus Sağlığı Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2003. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/pdf/TNSA2003-AnaRapor.pdf> Erişim tarihi:19.08.2018
65. Bedir N, Ekerbiçer H Ç, İnci M B, Köse E, Karatepe T U, Demirbaş M, Karabel M P, Erdoğan N, Tok Ş, Kibar F A, Sancar Ö, Muratdağı G, Çopur Ö, Dikmen Ö, Sezer M N, Musaoğlu E, Kurban A, Arslan A, Karaaytaç R, Mandacı S G, Ceylan A, Kılıç Z. Sakarya’da yaşayan bir grup kadının şiddet algı durumları ve bunu etkileyen faktörler. *Sakarya Tıp Dergisi* 2017;7(4):188-196.

66. Akkuş S, Yıldırım Ş. Erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddet uygulamasına etki eden faktörlerin incelenmesi. Gaziantep University Journal of Social Sciences,2018, 17 (4); 1368-1388.
67. Başkale H, Sözer A. Eşinden/partnerinden şiddet gören kadınların şiddet algısı ve mağduriyet nedenleri. TAF Prev Med Bull 2015 Cilt 14 Sayı 6; p. 468-474.
68. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c784409584f55.83002124 Erişim Tarihi:30.08.2018
69. Ahmad F, Rai N, Petrovic B, Erickson P E, Stewart D E. Resilience and resources among South Asian immigrant women as survivors of partner violence. J Immigrant Minority Health (2013) 15:1057–1064.
70. Çam M O, Öztürk Turgut E. Ev içi şiddette psikolojik dayanıklılığın etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2018 Cilt: 11 Sayı: 56; 297-303.
71. Werner E E. Risk, Resilience and Recovery: Perspective from the Kauai Longitudinal Study. Dev Psychopatol 1993, 5: 503-515.
72. Friberg O, Hjemdal O, Rosenvinge J H, Martinussen M. A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment? International Journal of Methods in Psychiatric Research 2003, Volume 12, Number 2; p. 65-76.
73. Garcia- Dia M J, DiNapoli J M, Garcia-Ona L J, Rita O'Flaherty D. Concept Analysis: Resilience. Arhchieves of Psychiatric Nursing 2013, S. 27, s. 264-270.
74. Mandleco B L, Peery J C. An organizational framework for conceptualizing resilience in children. Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing. 2000; 13(3): 99-111.
75. Bronfenbrenner U. Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. Developmental Psychology 1986, 22, 723–742.
76. Graham-Bermann S A, Hughes H. The impact of domestic violence and emotional abuse on children: the intersection of research, theory, and clinical intervention. Journal of Emotional Abuse 1999 1(2); 1-21.

77. Bowes L, Maughan B, Caspi A, Moffitt T E, Arseneault L. Families promote emotional and behavioural resilience to bullying: evidence of an environmental effect. *J Child Psychol Psychiatry*. 2010 Jul;51(7):809-17.
78. Nash J K, Fraser M W. After-school care for children: a resilience-based approach. *Families in society: the journal of contemporary human services*. 1998 79(4):370-383.
79. Çetin F, Yeloğlu H O, Basım N. Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: bir kanonik ilişki analizi. *Turkish Journal of Psychology* 2015, 30(75); 81-92.
80. Friberg O, Barlaug D, Martinussen M, Rosenvinge J H, Hjemdal O. Resilience in relation to personality and intelligence. *Int J Methods Psychiatr Res*. 2005;14(1):29-42.
81. Bonanno G A. Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely adverse events? *American Psychologist* 2005, 59; 20-28.
82. Atwool N. Attachment and resilience: Implications for children in care. *Child Care in Practice*. 2006; 12(4); 315-330.
83. Bretherton I. Attachment Theory: Retrospect and Prospect *Monographs of the Society for Research in Child Development; Growing Points of Attachment Theory and Research*, 1985; 50(1-2); 3-35.
84. Connor M O, Elklit A. Attachment styles, traumatic events, and PTSD: a cross-sectional investigation of adult attachment and trauma. *Attachment & Human Development*. 2008; 10(1); 59–71.
85. Karreman A, Vingerhoets J J M. Attachment and well-being: The mediating role of emotion regulation and resilience. *Personality and Individual Differences*, 2012; 53(7): 53821–826.
86. Matheson K, Kelly O, Cole B. Parental bonding and depressive affect: The mediating role of coping resources. *British Journal of Social Psycholog*. 2005; 44: 371–395.
87. Hughes C B, Stacy P D. Early childhood attachment and its impact on later life resilience: A comparison of resilient and non-resilient female siblings. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 2013; 10(5): 410-420.

88. Bektaş M, Özben Ş. Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:14, Sayı:1, Mart 2016; p. 215-240.
89. Ayed N, Toner S, Preibe S. Conceptualizing resilience in adult mental health literature: a systematic review and narrative synthesis. Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice 2018; p. 1-43.
90. Rutter M. Annual research review: resilience-clinical implications. J Child Psychol Psychiatry. 2013 Apr;54(4):474-87.
91. D'Amore C, Martin S L, Wood K, Brooks C. Themes of healing and posttraumatic growth in women survivors' narratives of intimate partner violence. Journal of Interpersonal Violence 2018;1-28.
92. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c7844150e7fb7.27455118 Erişim tarihi:11.09.2018
93. Arslan G. Relationship Between Childhood Psychological Maltreatment, Resilience, Depression, And Negative Selfconcept. Yeni Symposium, 2015 S. 53(4); p. 3-10.
94. Anderson K M, Bang E J. Assessing PTSD and Resilience for Females Who During Childhood Were Exposed To Domestic Violence. Child and Family Social Work 2012, S. 17; p. 55-65.
95. Graham-Bermann S A, Gruber G, Howell K H, Girz L. Factors Discriminating Among Profiles Of Resilience And Psychopathology in Children Exposed To Intimate Partner Violence (IPV). Child Abuse & Neglect 2009, S. 33; p. 648-660.
96. Humphreys J. Resilience in Sheltered Battered Women. Issues in Mental Health Nursing 2003, S. 24; p. 137-152.
97. Paat Y F. Risk And Resilience Of Immigrant Women In Intimate Partner Violence. Journal of Human Behavior in the Social Environment 2014, S 24; p. 725-740.
98. Anderson K M, Renner L M, Danis F S. Recovery: Resilience And Growth in The Aftermath Of Domestic Violence. Violence Against Women 2012, S. 18(11); p. 1279-1299.

99. Sylaska K M, Edwards K M. Disclosure of intimate partner violence to informal social support network members: A review of the literature. *Trauma Violence Abuse*. 2014;15:3–21.
100. Machisa M T, Christofides N, Jewkes R. Social support factors associated with psychological resilience among women survivors of intimate partner violence in Gauteng, South Africa. *Global Health Action* 2018, vol 11, 1491114.
101. López-Fuentes I, Calvete E. Building resilience: a qualitative study of Spanish women who have suffered intimate partner violence. *American Journal of Orthopsychiatry* 2015, Vol. 85, No. 4; p. 339-351.
102. Hillmann K, Neukel C, Hagemann D, Herpertz S c, Bertsch K. Resilience factors in women with severe early-life maltreatment. *Psychopathology* 2016, 49; p. 261-268.
103. Tsirigotis K, Luczak J. Resilience in women who experience domestic violence. *Psychiatr Q* 2018 89; p. 201-211.
104. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V. Klinik ve Saha Araştırmalarında Örneklem Yöntemleri ve Örneklem Büyüklüğü; Ankara 2005. p 104.
105. TÜİK, İstatistiklerle Kadın 2015. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519> Erişim tarihi: 14.1.2018
106. Polatçı S, İrk E, Gültekin Z, Sobacı F. Psikolojik Dayanıklılık ve kişilik özellikleri tatmin düzeyini etkiler mi? *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2017/4, Sayı:29; p.553-578.
107. Basım N, Çetin F. The reliability and validity of the Resilience Scale for Adults-Turkish version. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2011, 22(2); p. 104-114.
108. TÜRK-İŞ Dört Kişilik Ailenin Aylık Gıda Harcaması, Dört Kişilik Ailenin Aylık Zorunlu Harcaması. <http://www.turkis.org.tr/dosya/7VjKM8v7KKM7.pdf> Erişim tarihi: 24 Aralık 2018
109. Aksakoğlu G. Sağlıkta Araştırma Teknikleri ve Analiz Yöntemleri. 2001, DEÜ Rektörlük Matbaası, İzmir.

110. Tanrıverdi G, Şıpkın S. Çanakkale’de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. Fırat Tıp Dergisi 2008;13(3): 183-187.
111. Güler N, Tel H, Özkan Tuncay F. Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. CTÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2005, 27(2); p. 51-56.
112. Büyükyılmaz A, Demir Ç. Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddetin belirleyenleri: multinominal logit model yaklaşımı. Ege Akademik Bakış 2016, cilt 16 sayı 3; p. 443-450.

EKLER

EK 1-Gönüllü Bildirir Onam Formu

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ					
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU					
GÖNÜLLÜ BİLGİLENDİRME FORMU					
Doküman:	Form-11	Revizyon No:	02	Revizyon Tarihi:	23 / 01 / 2012

1. Çalışmanın adı: Çanakkale İl Merkezinde Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı, Risk Faktörleri ve Ruhsal Dayanıklılık İle İlişkinin İncelenmesi

2. Araştırmacıların adları, kurumları ve iletişim numaraları.

1. Yrd. Doç Dr Başak ŞAHİN Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Tel : 0286 220 0202 Dahili: 2125
2. Doç Dr. Demet GÜLEÇ ÖYEKÇİN Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Tel : 0286 220 0202 Dahili: 2125
3. Arş. Gör. Dr. Yağmur DUVA Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Tel : 0286 220 0202 Dahili: 2125

3. Araştırmanın amacı ve kısa özeti:

Kadına yönelik şiddet dünyada ve ülkemizde oldukça sıktır. Kadına yönelik şiddet fiziksel, cinsel, ekonomik ya da ruhsal yönden olabilir. Dayanıklılık dediğimiz kavram olumsuz yaşam olaylarından sonra ruh sağlığımızın korunmasını ya da yeniden kazanılmasını sağlayan süreçtir, baş etme tutumlarımızla ve çevresel birtakım faktörlerle ilişkili diyebiliriz. Bu çalışmada biz Çanakkale il merkezinde kadına yönelik şiddetin sıklığını, risk faktörlerini ve dayanıklılıkla olan ilişkisini incelemeyi amaçladık.

4. Bu araştırma için neden siz seçildiniz?

Araştırmamıza 18-65 yaş arası kadınları dahil etmeyi planladık, bu nedenle siz seçildiniz.

5. Araştırmaya katılmak / bir kez katıldıktan sonra sonuna kadar devam etmek zorunda mıyım?

Araştırmaya katılmak ya da bir kez katıldıktan sonra sonuna kadar devam etmek zorunda değilsiniz. Araştırmadan ayrılmak için Arş. Gör. Dr. Yağmur DUVA'yı sözel olarak bilgilendirmeniz yeterli olacaktır.

6. Katılmayı kabul edersem bana ne yapılacak?

Tarafımızca oluşturulmuş bir form ile kimlik bilgileriniz gizli tutularak yaş, yaşadığınız yer, kardeş sayınız, medeni durumunuz gibi bilgiler kaydedilecek. Daha sonra yine tarafımızca oluşturulmuş, kadına yönelik şiddet türlerini ve sıklığını saptamayı hedefleyen bir anket kimlik bilgileriniz gizli tutularak doldurulacak. Sonrasında sizden Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği doldurmanızı isteyeceğiz, test öncesinde nasıl dolduracağınız ile ilgili bilgi Arş. Gör. Dr. Yağmur DUVA tarafından verilecek.

7. Araştırmaya katılmak size bir zarar verecek mi? Sizin için olumsuz yönleri/riskleri olacak mı?

Bu çalışmaya katılarak bireysel veya toplumsal herhangi bir zarar görmeyeceksiniz. Sizden hiçbir maddi talepte bulunulmayacak.

8. Araştırmaya katılmanın size olası yararları nelerdir? Araştırmaya katılmak size bir fayda/üstünlük sağlayacak mı?

Kadına yönelik şiddetin Çanakkale'deki sıklığının saptanmasına yardımcı olacaksınız; sonrasında şiddete yönelik koruyucu/önleyici politikaların geliştirilmesine bu araştırmanın sonuçları ile yardımcı olmuş olacaksınız.

9. Araştırma için masrafım olacak mı? Araştırmanın benim için maddi bedeli var mı?

Araştırmaya katılma durumunuzda herhangi bir masrafınız olmayacak, maddi bir bedel ödemeyeceksiniz.

10. Kimlik bilgilerim ve elde edilen verilerin gizliliği nasıl sağlanacak?

Kimlik bilgileriniz ve araştırma sonuçlarınız Arş. Gör Dr. Yağmur DUVA tarafından kayıt altına alınacak ve gizli tutulacak.

11. Araştırma sonunda bana bilgi verilecek mi?

Tarafınıza herhangi bir bilgilendirme yapılmayacak.

12. Araştırma sonuçlarına ne olacak?

Araştırma sonuçlarınız kayıt altına alınacak, bu kayıtlar kimliğiniz belirtilmeden bilimsel nitelikli yayınlarda ve kongre bildirimlerinde kullanılacak. Bu amaçların dışında bu kayıtlar kullanılmayacak ve başkalarına verilmeyecek.

13. Daha ayrıntılı bilgi için,

Arş. Gör Dr. Yağmur DUVA'ya danışabilirsiniz

14. Teşekkür:

Araştırmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz.

BU BİLGİLENDİRME FORMU SİZDE KALACAKTIR. ARAŞTIRMAYA KATILMAK İSTERSENİZ AŞAĞIDA YER ALAN ONAM FORMUNU İMZALAMANIZ GEREKMEKTEDİR.

ONAM FORMU (D²)

Araştırmanın Adı: Çanakkale İl Merkezinde Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı, Risk Faktörleri ve Ruhsal Dayanıklılık İle İlişkisinin İncelenmesi

	Evet	Hayır
Hasta Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?	☐	☐
Araştırma projesi size sözlü olarak da anlatıldı mı?	☐	☐
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?	☐	☐
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?	☐	☐
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?	☐	☐
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?	☐	☐
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?	☐	☐
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız.</i>		

İmza:

Adı / Soyadı:

Tarih:

EK-2 SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Aşağıda siz ve aileniz hakkında çeşitli sorular sorulmuştur. Elde edilen bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır ve sadece bilimsel bir amaç için kullanılacaktır. Bu nedenle sorulara olabildiğince açık ve doğru yanıtlar vermeniz bizim için büyük önem taşımaktadır. Lütfen soruyu okuduktan sonra sizin için uygun olan seçeneğin yanındaki kutucuğa 'X' işareti koyunuz.

- 1) Doğum tarihi:
- 2) Öğrenim durumu: Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul ()
Lise () Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()
- 3) Meslek:.....
- 4) Medeni durum: Bekar () Evli () Boşanmış () Ayrı () Eşi vefat etmiş ()
- 5) Evliliğiniz: Resmi nikah () İmam nikahı ()
- 6) Kaç defa evlilik yaptınız?.....
- 7) Evlilik yaptıysanız nasıl evlendiniz? İsteyerek () Zorla ()
- 8) Evli iseniz eşinizle nasıl evlendiniz?
Tanışarak () Görücü usulü () Kaçarak ()
Diğer.....
- 9) Kiminle yaşıyor: Yalnız () Çekirdek aile () Geniş aile () Partner ile ()
Arkadaş ile ()
- 10) Nerede yaşıyor: Köy () İlçe () İl ()

11) Ailenin ortalama aylık geliri:TL

12) Çalışıyorsanız sizin aylık geliriniz:.....TL

13) Çalışmıyorsanız aylık verilen harçlık:.....TL

Evli iseniz eşinizin;

14) Yaşı:

15) Öğrenim durumu: Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul ()

Lise () Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()

16) Meslek:.....

17) Çocuklukta şiddete maruz kalmış mı? Evet () Hayır ()

18) Erişkinlikte şiddete maruz kalmış mı? Evet () Hayır ()

19) Son 1 yılda alkol kullanımı var mı? Evet ().....sıklık ve miktar Hayır ()

20) Son 1 yıl içinde uyuşturucu-uyarıcı kullanımı var mı? Evet () Hayır ()

21) Yaşam boyu ruhsal hastalık tanısı var mı? Evet () Hayır ()

22) Adli olayı var mı? Evet () Hayır ()

EK-3 KADINA YÖNELİK ŞİDDET FORMU

Bu form Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nda uzmanlık tez çalışmasında kullanılmak üzere yapılmaktadır. Araştırmanın amacı; kadına yönelik şiddetin sıklığının belirlenmesi ve kadına yönelik şiddet ile psikolojik dayanıklılık ilişkisinin belirlenmesidir. Araştırma kapsamında Çanakkale il merkezindeki aile sağlığı merkezlerine başvuran 18-65 yaş arası kadınların aşağıdaki anket sorularını cevaplamaları istenmektedir. Anket formunda kişi ismi sorulmamaktadır. Cevaplarda gerçek düşüncelerinizi belirtmeniz ve tüm soruları cevaplamanız araştırma sonuçlarının doğruluğu için çok önemlidir. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve yalnızca araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Bilgileriniz araştırma dışında başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Anket formunu doldurmanız yaklaşık yirmi dakikanızı alacaktır. Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmayı Yapan: Arş. Gör. Dr. Yağmur DUVA

Adres: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Telefon: (0 286) 220 02 02/2113

- 1) Yaşamınız boyunca hiç şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 2) Çocuklukta şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 3) Ergenlikte şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 4) Erişkinlikte şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 5) Halen şiddete maruz kalıyor musunuz? Evet () Hayır ()
- 6) Kim tarafından şiddete uğradınız?(birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
Partner(erkek-kız arkadaş/nişanlı/eş) () Ebeveyn () Kardeş ()
Diğer(yazınız).....

Fiziksel şiddet; kadını kontrol etme amacıyla uygulanan fiziksel saldırı, tartaklama, tokat atma, tekmeleme, yumruklama, kesici/delici bir alet ya da silahla yaralama, ölüme yol açma olarak tanımlanmaktadır.

Yaşamınız boyunca;

- 7) Hiç fiziksel şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 8) Hiç tokatlandınız mı? Evet () Hayır ()

- 9) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 10) Hiç yumruk yediniz mi? Evet () Hayır ()
- 11) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 12) Hiç tekmelendiniz mi? Evet () Hayır ()
- 13) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 14) Hiç yaralandınız mı? Evet () Hayır ()
- 15) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 16) Hiç herhangi bir hastalığınız için doktora başvurmanız engellendi mi? Evet ()
Hayır ()
- 17) Kim tarafından fiziksel şiddete uğradınız? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
Partner(erkek-kız arkadaş/nişanlı/eş) () Anne () Baba () Abla () Ağabey
() Kız kardeş () Erkek kardeş () Kayınvalide/Kayınpeder ()
Diğer(yazınız).....

Cinsel şiddet; kadının güç kullanarak cinsel ilişkiye ya da cinsel ilişki sırasında istemediği cinsel davranışları yapmaya zorlanması, cinselliğin cezalandırma yöntemi olarak kullanılması, kadına cinsel bir nesne gibi davranılması, fuhuşa zorlanması olarak tanımlanır.

Yaşamınız boyunca;

- 18) Hiç cinsel şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 19) Hiç tacize uğradınız mı?
(Sözlü, fiziksel, cinsel içerikli rahatsız edici mesaj vs) Evet () Hayır ()
Cevabınız 'evet' ise nasıl?(yazınız).....
- 20) Hiç cinsel saldırıya uğradınız mı? Evet () Hayır ()
- 21) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 22) Hiç partneriniz tarafından istemediğiniz halde cinsel ilişkiye zorlandınız mı? Evet ()
Hayır ()
- 23) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 24) Hiç partneriniz/aile büyükleriniz tarafından gebe kalmanız konusunda baskı gördünüz mü? Evet () Hayır ()
- 25) Hiç cinsel yönden sizi üzen, kıran, güven sarsan davranışa, kadınlığınızın aşağılanması ya da değer görmemesine maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 26) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 27) Kim tarafından cinsel şiddete uğradınız? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Partner(erkek-kız arkadaş/nişanlı/eş) () Ebeveyn () Kardeş ()
Diğer(yazınız).....

Ekonomik şiddet; kadının aile gelirinden daha az yararlanması, sağlık hizmetlerine ve eğitime aynı hanedeki erkeklerden daha az ulaşması, çalışmasına engel olunması ya da istemediği işlerde çalışmaya zorlanması, parasının, banka ya da kredi kartının elinden alınması, mal sahibi olmasının ya da para biriktirmesinin engellenmesi, ailenin parasının nasıl harcanacağı konusunda söz sahibi olmaması şeklinde tanımlanmıştır.

Yaşamınız boyunca;

- 28) Hiç ekonomik şiddete uğradınız mı? Evet () Hayır ()
- 29) Paranızı istediğiniz gibi kullanmanıza izin verilmediği oldu mu? Evet ()
Hayır ()
- 30) Hiç başkasının parasına ihtiyacınız olduğu hatırlatıldı mı? Evet () Hayır ()
- 31) Hiç çalışmanıza izin verilmediği oldu mu? Evet () Hayır ()
- 32) Hiç nerede ve ne zaman çalışacağınıza müdahaleye maruz kaldınız mı?
Evet () Hayır ()
- 33) Kim tarafından ekonomik şiddete uğradınız? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
Partner(erkek-kız arkadaş/nişanlı/eş) () Ebeveyn () Kardeş ()
Diğer(yazınız).....

Ruhsal (sözel/duygusal) şiddet; duygular ve duygusal gereksinimlerin baskı uygulayabilmek amacıyla istismarı, bir yaptırım ya da tehdit aracı olarak kullanılması, kadının görünüşü, yaptıkları, bedeni ile sürekli alay edilmesi ve aşağılanması, sevgi, ilgi, onay gibi ruhsal gereksinimlerinin göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, aşağılama, hakaret, destek alabileceği kurum ve kişilerden uzak tutma, telefonla taciz etme, işyerinde taciz, sokakta takip etme olarak tanımlanır.

Yaşamınız boyunca;

- 34) Hiç ruhsal/sözel/duygusal şiddete uğradınız mı? Evet () Hayır ()
- 35) Hiç küfür, hareket, küçük düşürücü/aşağılayıcı söz/davranışa, görüş ve davranışlarınızın küçümsenmesine ve değer görmemesine maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
- 36) Cevabınız 'evet' ise nasıl?(yazınız).....

- 37) Hiç ev eşyalarınıza zarar verildi mi? Evet () Hayır ()
- 38) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 39) Hiç yanınızda başka birisine zarar verildi mi? Evet () Hayır ()
- 40) Cevabınız 'evet' ise kaç kez?(yazınız).....
- 41) Kim tarafından sözlü ya da psikolojik şiddete uğradınız? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
- Partner(erkek-kız arkadaş/nişanlı/eş) () Ebeveyn () Kardeş ()
- Diğer.....
- 42) Sizce kadınlar tutum ve davranışları nedeniyle şiddeti hak ediyor mu? Evet () Hayır ()
- 43) Sizce aile içinde yaşanan her türlü sorun aile içinde mi kalmalı? Evet () Hayır ()
- 44) Çocukluk döneminizde aile içi şiddet var mıydı? Evet () Hayır ()
- 45) Şiddete uğradığınızda verdiğiniz tepki ne olur? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
- Karşı koyup kavga etme ()
- Karşı koyamayıp pes etme ()
- Yardım isteme(resmi kurumlar, akraba, komşu vs) ()
- 46) Şiddete maruz kaldığınızda nereye başvuracağınızı biliyor musunuz? Evet () Hayır ()
- 47) Yardım isterken hangi kurum/kuruluştan yardım istersiniz? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
- Emniyet ve jandarma ()
- Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ()
- Savcılık ()
- Sağlık kuruluşları ()
- Diğer.....
- 48) Şiddet sonrası tıbbi yardım aldınız mı? Evet () Hayır ()
- 49) Şiddet sonrası psikolojik/ruhsal yardım aldınız mı? Evet ()Kimden Hayır ()

EK-4

Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği	
1. Beklenmedik bir olay olduğunda...	
Her zaman bir çözüm bulurum	Çoğu kez ne yapacağımı kestiremem
2. Gelecek için yaptığım planların...	
Başarılması zordur	Başarılması mümkündür
3. En iyi olduğum durumlar şu durumlardır...	
Ulaşmak istediğim açık bir hedefim olduğunda	Tam bir günlük boş bir vaktim olduğunda
4. ...olmaktan hoşlanıyorum	
Diğer kişilerle birlikte	Kendi başıma
5. Ailemin, hayatta neyin önemli olduğu konusundaki anlayışı...	
Benimkinden farklıdır	Benimkiyle aynıdır
6. Kişisel konuları ...	
Hiç kimseyle tartışmam	Arkadaşlarımla/Aile-üyeleriyle tartışabilirim
7. Kişisel problemlerimi...	
Çözemem	Nasıl çözebileceğimi bilirim
8. Gelecekteki hedeflerimi...	
Nasıl başaracağımı bilirim	Nasıl başaracağımdan emin değilim
9. Yeni bir işe/projeye başladığımda ...	
İleriye dönük planlama yapmam, derhal işe başlarım	Ayrıntılı bir plan yapmayı tercih ederim
10. Benim için sosyal ortamlarda rahat/esnek olmak	
Önemli değildir	Çok önemlidir
11. Ailemle birlikteyken kendimi ... hissederim	
Çok mutlu	Çok mutsuz
12. Beni ...	
Bazı yakın arkadaşlarım/aile üyelerim cesaretlendirebilir	Hiç kimse cesaretlendiremez
13. Yeteneklerim...	
Olduğuna çok inanırım	Konusunda emin değilim
14. Geleceğimin ... olduğunu hissediyorum	
Ümit verici	Belirsiz
15. Şu konuda iyiyimdir...	
Zamanımı planlama	Zamanımı harcama
16. Yeni arkadaşlık konusu ... bir şeydir	
Kolayca yapabildiğim	Yapmakta zorlandığım

Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği Devamı

17. Ailem şöyle tanımlanabilir ...					
	Birbirinden bağımsız				Birbirine sıkı biçimde kenetlenmiş
18. Arkadaşlarımla arasındaki ilişkiler ...					
	Zayıftır				Güçlüdür
19. Yargılarıma ve kararlarıma ...					
	Çok fazla güvenmem				Tamamen güvenirim
20. Geleceğe dönük amaçlarım ...					
	Belirsizdir				İyi düşünülmüştür
21. Kurallar ve düzenli alışkanlıklar ...					
	Günlük yaşamımda yoktur				Günlük yaşamımı kolaylaştırır
22. Yeni insanlarla tanışmak ...					
	Benim için zordur				Benim iyi olduğum bir konudur
23. Zor zamanlarda, ailem ...					
	Geleceğe pozitif bakar				Geleceği umutsuz görür
24. Ailemden birisi acil bir durumla karşılaştığında...					
	Bana hemen haber verilir				Bana söylenmesi bir hayli zaman alır
25. Diğerleriyle beraberken					
	Kolayca gülerim				Nadiren gülerim
26. Başka kişiler söz konusu olduğunda, ailem şöyle davranır:					
	Birbirlerini desteklemez biçimde				Birbirlerine bağlı biçimde
27. Destek alırım					
	Arkadaşlarımdan/aile üyelerinden				Hiç kimseden
28. Zor zamanlarda ... eğilimim vardır					
	Her şeyi umutsuzca gören bir				Beni başarıya götürebilecek iyi bir şey bulma
29. Karşılıklı konuşma için güzel konuların düşünülmesi, benim için ...					
	Zordur				Kolaydır
30. İhtiyacım olduğunda ...					
	Bana yardım edebilecek kimse yoktur				Her zaman bana yardım edebilen birisi vardır
31. Hayatımdaki kontrol edemediğim olaylar (ile) ...					
	Başa çıkmaya çalışırım				Sürekli bir endişe/kaygı kaynağıdır
32. Ailemde şunu severiz ...					
	İşleri bağımsız olarak yapmayı				İşleri hep beraber yapmayı
33. Yakın arkadaşlarımla/aile üyeleri ...					
	Yeteneklerimi beğenirler				Yeteneklerimi beğenmezler